

แนวทางการใช้บทเพลงปลุกฝังเด็ก เยาวชน ให้รักชาติ

พันตำรวจเอก ไพรัตน์ ไพพรรณรัตน์
รองผู้บังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 9
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “แนวทางการใช้บทเพลง
ปลุกฝังเด็ก เยาวชน ให้รักชาติ” ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา ของ พันตำรวจเอก ไพรัตน์ ไพพรรณรัตน์
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา
พุทธศักราช 2562 - 2563

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการใช้บทเพลงปลุกฝังเด็ก เยาวชน ให้รักชาติ
ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา
ผู้วิจัย พันตำรวจเอก ไพรัตน์ ไพพรรณรัตน์ **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ 62

การศึกษาเรื่อง แนวทางการใช้บทเพลงปลุกฝังเด็ก เยาวชน ให้รักชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้บทเพลงในการปลุกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ของโรงเรียนในปัจจุบัน 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำบทเพลงไปใช้ในโรงเรียน 3) เสนอแนวทางการใช้บทเพลงในการปลุกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาตำราหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลถึงประถมศึกษา และสัมภาษณ์ครูสอนดนตรีกับผู้ปกครองเฉพาะเขตการศึกษาภาคกลางระดับชั้นอนุบาล 10 แห่ง ระดับชั้นประถม 10 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้บทเพลงในการสร้างสำนึกให้เด็กเยาวชนรักชาติใช้นั้น บทเพลงที่ใช้เป็นเพลงลักษณะปลุกใจ เพราะเพลงปลุกใจมีพลังสำคัญทำให้คนฟังรู้สึกดี กึกก้อง ให้รู้สึก รักชาติสามารถให้อารมณ์ละเมียดละไมฟังแล้วเกิดอารมณ์คล้อยตามได้ 2) บทเพลงการเสนอบทเพลง ในแนวเพลงสร้างสำนึกมีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วยคีตกวีคือผู้เสนอความคิด จินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึก ประกอบขึ้นเป็นเนื้อร้อง ทำนอง แล้วนำมาบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี 3) สถานศึกษาต่างๆ ทั้งระดับอนุบาล-ประถม-มัธยม-รวมถึงผู้ปกครองเด็กที่เป็นประชาชนโดยทั่วไปและส่วนราชการจะเปิดรับสื่อและใช้สื่อที่เป็นบทเพลงปลุกใจในการสร้างสำนึกให้คนรักชาตินั้น จะใช้เปิดรับบทเพลงที่มีคุณลักษณะคือใช้บทเพลงที่มีทำนองไพเราะเสนาะหูและมีความหมายที่ดี

ข้อเสนอแนะ 1) ระดับนโยบาย กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงทุก ๆ ช่วงวัย กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมด้านจิตสาธารณะ โดยกำหนดให้มีการใช้บทเพลงที่สร้างสำนึกรักชาติมาเป็นสื่อในการสร้างสำนึกในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ของประเทศ 2) ระดับปฏิบัติการ บูรณาการสถานศึกษาทั่วประเทศให้มีการนำบทเพลงปลุกฝังเด็กและเยาวชนมาใช้ในการเรียนการสอน การทำกิจกรรมเคลื่อนไหว ตามเสียงเพลงและเสียงดนตรีให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกันต่อไป 3) เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยด้านการสนับสนุนการสร้างบทเพลงที่สร้างสรรค์สังคม และการปลุกฝังจิตใจคนตั้งแต่ปฐมวัยถึงทุกช่วงวัย

“.. ศิลปะการดนตรี การเพลง การแสดงนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ สำหรับบุคคลทุกคนจะเป็นในประเทศไทยหรือต่างประเทศที่ไหนก็ตาม ก็ถือว่าดนตรีคือการแสดง ถือว่าเพลงเป็นส่วนสำคัญ เพราะเป็นการแสดงออกมาซึ่งจิตใจ ที่มีอยู่ในตัว จิตใจนั้นจะมีอย่างไร เพลงหรือการแสดงดนตรี หรือการแสดงภาพยนตร์ แสดงละคร ก็ได้แสดงออกซึ่งความคิด หมายถึง ความดีที่มีอยู่ในตัวได้ทั้งนั้น. . .” พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่คณะกรรมการประกวดเพลงแผ่นเสียงทองคำ ศิลปิน นักแสดง นักวิชาการประกวดภาพยนตร์ คณะกรรมการจัดงานประกวดภาพยนตร์ ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2518

Abstract

Title Guidelines for using songs to instill children and youth to love the Country

Field Social-Psychology

Name Pol.Col. Phairat Phaiphannarat **Couse** NDC **Class** 62

The study of guidelines for using songs to instill children and youth to love the country aimed to 1) study the use of songs to instill children and youth to love the country, religions and monarchy of schools at present, 2) study problems and obstacles in the implementation of the song in schools and 3) proposed guidelines for the use of songs in instilling children and youth to love the country, religions and monarchy. Researcher had collected information from the study of textbooks, the curriculum of school from kindergarten to primary school, including interview with the music teachers and parents from 10 kindergartens and 10 elementary schools in the Central Educational Service Area. Data were analyzed by using content analysis and comparative analysis and synthesized relevant theoretical information. The research results were summarized as follows.

The results of the research were as follows: 1) using songs to create awareness for children and youth to love the country, should be a soul-stirring song that could arouse people to feel energetic and patriotic causing a compliant mood, 2) the presentation of the songs to create awareness, consisted of an important component namely a composer, that was the one who proposed an idea, emotional imagination and feeling made up of lyrics, melodies and then played with an instrument, 3) educational institutions all kindergarten - elementary - high school - including parents and children who were the public and government agencies will expose to the song with a sweet melody and a good meaning.

The researcher had suggested that 1) policy level, set a policy for human resource development from early childhood to all ages, forming public mind activities and using soul-stirring song as a medium to create a patriotic awareness in the important activities of the country, 2) operational level, integrate educational institutions across the country to use soul-stirring music to instill children and youth in their teaching and learning, doing movement activities with music to follow the same guidelines, 3) for future research use, there should be research on supporting the creation of social constructive songs and implanting the minds of people from early childhood to all ages.

“ . . The art of music and performance were important for every individual, being in Thailand or foreign countries, wherever. Considered music as a performance and took music as an important part. Because it expresses the mind, in ourselves. How will that mind be? Music or musical performance or movies or theatrical performances, which could express the ideas. It meant goodness that exists in them all..”

The Royal Guidance of His Majesty the King Bhumibol Adulyadej bestowed upon Committees of Golden gramophone Contest, Artists, Actors, Academic Film Contest and Film Contest Organizing Committee at Dusidalai pavilion on July 9th, 1975.

คำนำ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้บทเพลงปลุกฝังเด็ก เยาวชน ให้รักชาติ ครั้งนี้ เป็น การศึกษาการใช้บทเพลงในการปลุกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ของโรงเรียนในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการนำบทเพลงไปใช้ในโรงเรียน ตลอดจนเสนอแนวทางการใช้บทเพลงในการ ปลุกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางการใช้บท เพลงปลุกฝังเด็ก เยาวชน ให้รักชาติ

ผู้วิจัย ขอขอบคุณ พลโท สัมพันธ์เพชร สายสรรพมงคล และ พันเอก พิระพงษ์ จันทวโร และ นาวาเอกหญิง ปิยะฉัตร ไชยยนต์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ทั้งในแง่ของสาระ แนวคิด และระเบียบวิธีวิจัย ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำและกำลังใจแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ สำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้บทเพลงปลุกฝังเด็ก เยาวชน ให้รักชาติต่อไป

พันตำรวจเอก

(ไพรัตน์ ไพบรรณรัตน์)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงขึ้นมาได้ด้วยความกรุณาของ พลโท สันต์เพชร สายสรรพมงคล และ พันเอก พีระพงษ์ จันทวโร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ นาวาเอกหญิง ปิยะฉัตร ไชยยนต์ อาจารย์ประจำกองเอกสารวิจัย วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ทั้งในแง่ของสาระ แนวคิด และระเบียบวิธีวิจัย ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำและกำลังใจแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

ขอขอบพระคุณครูสอนดนตรีกับผู้ปกครองเฉพาะเขตการศึกษา ภาคกลางระดับชั้นอนุบาล 10 แห่ง ระดับชั้นประถม 10 แห่ง ทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และได้กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ คอยช่วยเหลือเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่ให้ความช่วยเหลือ และคอยเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยในการศึกษา จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี และคุณประโยชน์อันใดที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้สั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทวิชาการศึกษาทุกแขนง เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไป

พันตำรวจเอก

(ไพรัตน์ ไพบรรณรัตน์)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและสำคัญของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	6
กระบวนการโน้มน้าวใจในการปลูกฝังให้คนรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	7
สารโน้มน ทศนคติ ความเชื่อ อารมณ์ ความคิด พฤติกรรม	8
อุดมการณ์ความรักชาติ	21
เสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อมนุษย์	29
อิทธิพลของดนตรีและทฤษฎีองค์ประกอบดนตรี	35
สรุป	49
กรอบแนวความคิด	50
บทที่ 3 ดนตรีกับการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน	51
ความสำคัญของดนตรีกับเด็กและเยาวชน	55
การสอนและปลูกฝังดนตรีของสถาบันครอบครัว	59
กิจกรรมส่งเสริมให้รักชาติ	61
สรุป	62
บทที่ 4 แนวทางการใช้บทเพลงปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	63
ผลที่ได้รับจากแบบสอบถาม	74
สรุป	75

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	76
สรุป	76
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	79
ประวัติย่อผู้วิจัย	81

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่		
2-1	แสดงเครื่องหมาย คำเต็ม และความหมาย ความดั่ง – เปา ของเสียง	35
2-2	แสดงการแบ่งจังหวะเพลงและการส่งผลต่อความรู้สึก	37
2-3	แสดงคำศัพท์และความหมายจังหวังของดนตรี	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยหรือที่เรียกกันว่า “ชาติ” หมายถึง แผ่นดิน อาณาเขต และประชากรที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินนั้น อันเป็นศูนย์รวมแห่งความรัก ความสามัคคี ความเสียสละ ความกล้าหาญ และการมีผลประโยชน์ร่วมกัน อันมีเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมประจำชาติเป็นของตัวเอง ส่วนคำว่า “ประเทศไทย” นั้น หมายถึงแผ่นดินแดนอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของชาติไทย

ศาสนา แปลว่า “คำสอน ข้อบังคับ” ตรงกับคำในภาษาบาลีว่า “สาสน” แปลว่า “ศาสนา หรือคำสั่งสอนกับศาสดา” คำว่า “ศาสนา” หมายถึง ลัทธิความเชื่อ ของมนุษย์อันมีหลักคือ แสดงกำเนิด และความสิ้นสุดของโลก เป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมาตม์ประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาป อันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง ความสำคัญของการนับถือศาสนา ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับสังคม ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เป็นภูมิปัญญาาระดับสูงทางความคิดและมโนธรรมอันลึกซึ้งที่นำชีวิตไปสู่จุดหมายปลายทางคือ สันติสุข ศาสนาเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมของสังคม ได้แก่ คติธรรม เนติธรรม สหธรรมและวัตรธรรม สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นคุณภาพจิตใจที่ดีงามของมนุษย์ หลักสำคัญที่สุดที่ศาสนาช่วยทำให้สังคมสงบร่มเย็นคือ ศาสนาทุกศาสนามุ่งเน้น การทำความดี ถ้าทุกคนเป็นคนดี สังคมโดยรวมก็จะสงบเรียบร้อย ประชาชนมีสันติสุข พิจารณาความสัมพันธ์ของศาสนากับสังคมได้ดังนี้

กษัตริย์ หรือ พระมหากษัตริย์ หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน ผู้เป็นพระประมุขของประเทศ มีหน้าที่ปกครองประชาชนพลเมืองในประเทศนั้นให้อยู่ดีมีสุขตามกฎหมาย ตามครรลองคลองธรรมจารีตประเพณีวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ เช่น ประเทศไทยมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเป็นพระประมุข ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ตามหลักทศพิธราชธรรม ทรงให้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของปวงชนชาวไทย นำความเจริญรุ่งเรืองความผาสุกมาสู่พสกนิกรถ้วนหน้า ผู้ที่รักพระมหากษัตริย์ จะเป็นผู้มีความภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร มีความเป็นอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข มีความรู้รักสามัคคีกลมเกลียว รวมน้ำใจไทยทั้งชาติให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ประพฤติตนเป็นคนดีถวายเป็นพระราชกุศล และถวายความจงรักภักดีแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ส่วนผู้ที่ไม่รักพระมหากษัตริย์จะเป็นผู้ที่ไม่จงรักภักดี ไม่เคารพนับถือ ไม่ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์นับเป็นยุทธศาสตร์ชาติในเป้าหมายและประเด็นด้านที่ 3 ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนานั้นก็เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมี

คุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ

โดยในแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้มีการตีประเด็นการพัฒนาไว้ หนึ่งในประเด็นการพัฒนาคือการใช้สื่อ และสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคมในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะช่วงปฐมวัยและช่วงวัยเรียนให้ปลูกฝังความเป็นคนดี บทเพลงจึงเป็นสื่ออย่างหนึ่งในการปลูกจิตสำนึกเพาะบ่มจิตใจ เพื่อพัฒนาคนในชาติตั้งแต่ปฐมวัยให้มีจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถปลูกเร้าให้ความรู้สึกที่จะนำพาคนให้ร่วมจิตสาธารณะได้ ซึ่งประวัติความเป็นมาของอิทธิพลในเสียงดนตรีประวัติความเป็นมา เมื่อครั้งสมัยกรุงสุโขทัย การปกครองบ้านเมืองของพระยาสิทธิไทยที่ปกครองแบบธรรมราชาพระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีเรื่องไตรภูมิพระร่วงที่อิงหลักพระพุทธศาสนา มาสอนประชาชนปลูกจิตสำนึกให้คนเกรงกลัวบาป และตอนหนึ่งของบทพระราชนิพนธ์ไตรภูมิพระร่วงนั้น ได้กล่าวถึงสำเนียงอันไพเราะจับใจของนกการเวกและบรรดาฝูงนกในป่าที่ต่างพร้อมใจกันมารำแพนตีปีกฟ้อนรำส่งเสียงด้วยสรรพสำเนียงอันไพเราะลั่นใจถวายแด่พระเจ้าศรีธรรมไตรกราชทุกวัน มิได้ขาดนกเหล่านั้นเป็นสัตว์ชั้นสูงจากป่าหิมพานต์เสียงนั้น ดั่งมีมนต์ลึกลับสามารถสะกดจิตใจของผู้ฟังให้หยุดอยู่กับที่ได้ แม้แต่เสือที่กำลังไล่ล่ากวางก็จะหยุดไล่ล่าสื่อให้เห็นว่าสรรพสำเนียงอันไพเราะมีอิทธิพลต่อผู้รับฟังสามารถโน้มน้าวปลูกจิตสำนึกให้คล้อยตามได้อีกทั้งเพลงกล่อมเด็กที่ใช้เพียงเสียงเอื้อนเอ่ยแม้มีแต่ทำนองอย่างเดียวก็ยังสะกดเด็กที่ร้องไห้จนนิ่งงันได้

ในยุคสมัยรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ใช้เพลงเป็นเครื่องมือในการสร้างชาตินิยม ใช้บทเพลงปลูกจิตสำนึกให้เกิดความรักชาติ เพราะเพลงฟังแล้วเข้าใจง่ายทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ยิ่งประชาชนชาวบ้านธรรมดาในรัฐบาลต้องการสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

แม้กระทั่งการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นต้นแบบของประชาธิปไตยคำพูดของอดีตประธานาธิบดีลินคอล์น ได้กล่าววาทกรรมไว้ว่าประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน เพื่อประชาชนมุ่งเน้นให้ผู้แทนราษฎรและเจ้าหน้าที่รัฐต่างๆ มีแนวคิดมีความเห็นว่าการที่จะให้ประชาชนเข้าใจในประเด็นนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลนั้น จะต้องมีการแปลงนโยบายของรัฐบาลให้เป็นภาษาพื้นๆ ให้กับประชาชนได้เข้าใจไม่ควรกล่าวถึงประเด็นในเรื่องที่คลุมเครือไม่ชัดเจน รวมทั้งไม่ควรใช้ศัพท์ในทางปรัชญา เพราะจะทำให้ประชาชนไม่เข้าใจการเมืองการปกครอง

อิทธิพลของเสียงดนตรี และบทเพลงที่ปลูกเร้าสร้างจิตสำนึกของคนให้รักชาตินั้น ผู้นำรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยก็ได้ใช้ศาสตร์และศิลป์สร้างเพลงปลุกใจ เริ่มตั้งแต่เพลงชาติให้ประชาชนตื่นตัวเกิดความรักชาติ สามัคคี และอุทิศตนมีจิตสาธารณะให้แก่ชาติบ้านเมือง ซึ่งในการเริ่มดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยเรา แผนฉบับที่ 1 นั้นเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ยุครัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นครั้งแรกก็ได้การใช้บทเพลงสะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารระหว่างข้าราชการที่มาจากส่วนกลาง เพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนแบบง่ายๆ เพลงดังกล่าวคือ เพลงผู้ใหญ่ลีตลกอลงประชุม ซึ่งมีเนื้อร้องว่า “พอคอสองพันห้าร้อยสี่ ผู้ใหญ่ลีตลกอลงประชุม ชาวบ้านต่างมาชุมนุม มาชุมนุมที่บ้านผู้ใหญ่ลี ต่อไปนี้ผู้ใหญ่ลีจะขอกกล่าว ถึงเรื่องราวที่ได้

ประชุมมา ทางกรเขาสั่งมาว่า ทางกรเขาสั่งมาว่า ให้ขานนาเลี้ยงเป็ดและสุกร ฝ่ายตาสีหัวคลอนถามว่าสุกรนั้นคืออะไร ผู้ใหญ่ลึกลับขึ้นตอบทันใดสุกรนั้นไซ้ไรคือหมาน้อยธรรมดา หมาน้อยหมาน้อยธรรมดา” บทเพลงจึงเป็นเครื่องมือและเป็นสื่อใช้เพลงในการทำความเข้าใจกับชาวบ้านที่มักไม่เข้าใจภาษาราชการ นอกจากนั้นยังมีบทเพลงของกรรมกรในโรงงานทอผ้าในเยอรมันกรณีที่เกิดเหตุการณ์ลุกขึ้นสู้ที่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมซีลีเซีย เมื่อต้นทศวรรษที่ 1840 ด้วยเหตุที่กรรมกรถูกเจ้าของโรงงาน และพ่อค่านายหน้าซูดริต กดค่าแรง รัฐบาลมิได้เข้ามาแก้ไข กรรมกรจำนวนประมาณ 40,000 คน ต้องตายไปด้วยความอดอยากในครั้งนั้น และได้มีกรรมกรคนหนึ่งแต่งเพลงขึ้นมาเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริง ในบทเพลงที่ชื่อว่า “การเข่นฆ่าที่คลั่งกลืนดาวเลือด” โดยเนื้อหาของเพลงได้บรรยายถึงโทษกรรมของพวกปีศาจดูดเลือดเหล่านั้นว่า เหมือนไปบังคับถอดเสื้อเช็ดตัวสุดท้ายของคนยากคนจน สูดเลือดหยดสุดท้าย และเมื่อ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1844 ขณะที่กรรมกรเดินร้องเพลงบทนี้ ผ่านหน้าบ้านของเจ้าของโรงงานได้ถูกข้อมและจับกุมเพลิงแค้นที่อัดแน่นอยู่ในใจของบรรดากรรมกรเป็นเวลานานจึงระเบิดออกมาราวกับภูเขาไฟระเบิด พวกกรรมกรจึงพากันเข้ารี้อทำลายบ้านพักเจ้าของโรงงาน บุกเผาสมุดบัญชี และเอกสารสำคัญเกี่ยวกับทรัพย์สินของนายทุน ทูบทำลายโรงงานหลายแห่ง และสู้รบกับกองกำลังทหารของรัฐบาลที่ส่งมาปราบปรามจนทหารแตกกระเจิง รัฐบาลต้องเพิ่มกำลังทหารเข้ามาอีกเป็นจำนวนมากจึงปราบปรามกลุ่มกรรมกรได้ ซึ่งเห็นได้ว่าเพลงมีอิทธิพลในการโน้มน้าวปลุกจิตใจของคนได้อย่างมีนุภาพ

ปัญหาคือเมื่อเด็กเป็นอนาคตของชาติจึงต้องมองไปถึงคุณภาพของเด็กและเยาวชนไทยที่นับวันอาจจะถดถอยสวนทางกับเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมมากมายเช่น ติดเกม หนีเรียน ทะเลาะวิวาท การมั่วสุมหมกมุ่นกับสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากครอบครัว ซึ่งปัจจุบันจุดเริ่มต้นและเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการสร้างสรรค์สมาชิกที่มีคุณภาพให้กับสังคมและสถานที่ที่ต้องทำหน้าที่ทำหน้าที่รับไม้ต่อจากครอบครัวคือสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาหรือโรงเรียนถือว่าเป็นบ้านหลังที่สองของเด็กโรงเรียนจึงเป็นบ่อเกิดของการปลูกฝังคุณธรรม คุณงามความดีพัฒนาศักยภาพทั้งด้านความรู้ความสามารถและทักษะให้เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคม มีจิตสาธารณะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคตต่อไปนั้น จึงจำเป็นต้องปลูกจิตสำนึกเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลหลักฐานที่ยืนยันว่าการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติเป็นสิ่งสำคัญคือการกำหนดให้มีวันเด็กแห่งชาติและจัดงานวันเด็กแห่งชาติและรัฐบาลไทยกำหนดไว้ก็มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กโดยต้องให้ความสนใจในการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็กและช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้ยึดมั่นในสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากเราไม่ช่วยกันปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ ก็จะทำให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรงส่งผลกระทบต่อส่วนรวมทำให้ประเทศชาติไม่มั่นคง เพราะขาดบุคลากรทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่มีคุณภาพและมีนาโวโน้มสร้างปัญหาให้สังคมในอนาคตได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ เพราะเพลงมีอิทธิพลในการโน้มน้าวปลุกจิตสำนึกของคนได้อย่างมีนุภาพตามที่กล่าวมา บทเพลงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่ปฐมวัยคือเด็ก เยาวชน ตลอดจนทุกๆช่วงวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ของโรงเรียนในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำบทเพลงไปใช้ในโรงเรียน
3. เพื่อเสนอแนวทางการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการใช้บทเพลงปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ” ประกอบด้วยขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ กรุงเทพมหานคร
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูสอนดนตรี และผู้ปกครองในเขตการศึกษา สพฐ. พื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล/ภาคกลาง
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการศึกษาตำรา หลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลถึงประถมศึกษา และสัมภาษณ์ครูสอนดนตรีกับผู้ปกครองเฉพาะเขตการศึกษาภาคกลางระดับชั้นอนุบาล 10 แห่ง ระดับชั้นประถม 10 แห่ง
4. ขอบเขตด้านเวลา ทำการศึกษาในช่วงเดือนเดือนพฤศจิกายน 2562 – พฤษภาคม 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงครูสอนดนตรี และผู้ปกครองในเขตการศึกษา สพฐ. ภาคกลาง ระดับโรงเรียนละ 10 แห่ง
 - 1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ
2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่างๆ
3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ

จากการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์เพียงใดในปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคโรงเรียนนำไปใช้อย่างไร
3. ทำให้ทราบว่าแนวทางในการนำบทเพลงไปใช้ในการปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

คำจำกัดความ

การปลูกฝังค่านิยมความรักชาติ	หมายถึง	ลักษณะการปลูกฝังค่านิยมให้เยาวชน เกิดความรักชาติ ด้วยการแสดงความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
การปลูกฝังให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และราชวงศ์	หมายถึง	การปลูกฝังให้เกิดความภาคภูมิใจที่เกิดในแผ่นดินไทย มีความสำนึกในชาติเผ่าพันธุ์เลื่อมใสศาสนา และจงรักภักดีในองค์พระมหากษัตริย์และราชวงศ์ เสียสละประโยชน์ส่วนตน ส่วนรวมพระมหากษัตริย์ และเพื่อชาติได้
จิตสำนึกรักชาติ	หมายถึง	ความรู้สึกที่ดีต่อประเทศชาติได้แก่ความรักและห่วงแหนชาติบ้านเมืองความจงรักภักดีต่อประเทศชาติความสมัครสมานสามัคคีของคนในชาติโดยไม่แบ่งเชื้อชาติศาสนา
เด็ก	หมายถึง	บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๔
เยาวชน	หมายถึง	บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๔ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่ผู้บรรลุนิติภาวะแล้วจากการจดทะเบียนสมรส ในทางกฎหมายก็ถือว่าบุคคลที่มีอายุระหว่างนี้เป็นเยาวชนและหากต้องระวางโทษก็จะพิจารณาโทษแตกต่างจากผู้ใหญ่

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการใช้บทเพลงปลุกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ” ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านที่ 3
2. กระบวนการโน้มน้าวจิตใจในการปลุกฝังให้คนรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
3. อุดมการณ์ความรักชาติไทย
4. แนวคิดเรื่องดนตรีเพื่อการสื่อสาร
5. อิทธิพลของดนตรีและทฤษฎีองค์ประกอบ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวความคิด
8. สรุป

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้กำหนดให้รัฐ พึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาวตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลัง ผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)” โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือคติพจน์ประจำชาติ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันในการผลิตและบริการที่หลากหลาย บนฐานของการเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรม มีรายได้สูงอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คนไทย เป็นคนคุณภาพ ที่มีความสุข อยู่ดี กินดี สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติ ที่จะใช้เป็น กรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปีต่อจากนี้ไปจะประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
4. ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม
5. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม และ
6. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

สำหรับกระทรวงวัฒนธรรมกำหนดให้มีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเล่นดนตรีและนาฏศิลป์ ซึ่งอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่งการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิดผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

กระบวนการโน้มน้าวใจในการปลูกฝังให้คนรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

อัจฉราพร ไครบุตร (2549ม หน้า 19-20) ได้กล่าวโดยสรุป ถึงการโน้มน้าวใจว่ามีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้โน้มน้าวใจตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้ถูกโน้มน้าวใจ
2. โดยปกติ ผู้ถูกโน้มน้าวใจจะมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งเสมอและผู้โน้มน้าวใจจะพยายามชักจูงให้ผู้ถูกโน้มน้าวใจให้ยอมรับทางเลือกที่ตนเสนอ
3. สิ่ง que ผู้โน้มน้าวใจต้องการ คือ การเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างหรือการดำรงไว้ซึ่งความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และเชื่อของผู้ถูกโน้มน้าวใจ ซึ่งจะส่งผลต่อปัจจัยอื่น ได้แก่ อารมณ์ พฤติกรรม เป็นต้น ซึ่งการทำให้เกิดความสำเร็จในการโน้มน้าวใจได้จะต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ เข้ามาบูรณาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

องค์ประกอบพื้นฐานในการโน้มน้าวใจ

1. จากมุมมองผู้รับสาร
 - 1.1 ความแตกต่างภายในผู้ส่งสาร แต่ละคนมีปัจจัยต่างๆ กัน ซึ่งทำให้มีความอิทธิพลโน้มน้าวใจไม่เหมือนกัน อาทิ ความน่าเชื่อถือ อำนาจทางสังคม บทบาทในสังคม สัมพันธภาพกับผู้รับสารภาพและลักษณะทางประชากรอื่นๆ เช่น อายุ เพศ อาชีพ
 - 1.2 ความแตกต่างภายในสารแต่ละชิ้นจะมีความน่าโน้มน้าวใจแตกต่างกันการพูดหรือการเขียนมีความโน้มน้าวใจไม่เหมือนกันความแตกต่างในหัวข้อหรือเนื้อหา สารระ ลักษณะของการ โน้มน้าวที่ใช้การจัดเรียงเรียงสาร ข้อโต้แย้งที่ใช้ภาษาตลอดจนลักษณะของท่วงทำนองลีลา
 - 1.3 ความแตกต่างของสื่อ ความน่าโน้มน้าวของสารจะแตกต่างกัน เมื่อเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลเปรียบเทียบกับ การสื่อสารโดยผ่านสื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น
 - 1.4 ความแตกต่างภายในสถานการณ์ สภาพการณ์ที่มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือขาดบุคคลหนึ่งบุคคลใด ความคุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคยต่อสภาพการณ์

ในการโน้มน้าวใจบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะประกอบด้วย ขั้นตอนของกระบวนการโน้มน้าวใจ ซึ่งจินตนา มานิตยโชติพิสิฐ (2542, หน้า 12) ได้เสนอขั้นตอน ในการโน้มน้าวใจไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำเสนอ (presentation)** การนำเสนอข่าวสารในการโน้มน้าวใจ ผู้โน้มน้าวใจต้องคำนึงถึงวิธีการนำเสนอสารให้เหมาะสม โดยเลือกช่องทางในการสื่อสารให้เหมาะสมกับเนื้อหาข่าวสาร ตลอดจนต้องให้ผู้รับสารอยู่ในสถานที่และเวลาที่เหมาะสมในการรับสารด้วย
 2. **ขั้นความสนใจ (attending)** การโน้มน้าวใจจะต้องก่อให้เกิดความสนใจจากผู้รับสารอีกด้วย
 3. **ขั้นความเข้าใจ (comprehending)** เป็นที่มีความสำคัญในกระบวนการโน้มน้าวใจ และถ้าไม่รับไม่เข้าใจความหมายสาร การโน้มน้าวใจจะไม่ประสบความสำเร็จ
 4. **ขั้นคล้อยตาม (yielding)** เมื่อผู้รับสารเกิดความเข้าใจในสารแล้ว ควรให้ผู้รับสารคล้อยตามสารนั้นด้วย เช่น คำนึงถึงผลดีที่จะได้รับหรือเกิดประทับใจในสาร เป็นต้น
 5. **ขั้นยึดเหนี่ยวสิ่งใหม่ (retaining the new position)** เมื่อผู้รับสารเกิดความคล้อยตามแล้ว ขั้นต่อไปนี้ คือ ให้ผู้รับสารเกิดการยึดเหนี่ยวในสิ่งใหม่ เช่น การย้ายสารก่อนที่ผู้รับสารจะลืมสารนั้น เป็นต้น
 6. **การกระทำ (action)** คือ การนำเอาแนวคิดใหม่นั้นไปกระทำ อาจจะเป็นการกระทำ ทันทีหรือทีละระยะไว้ แล้วจึงค่อยนำไปสู่การกระทำก็ได้
- เมื่อมีการปฏิบัติตามขั้นตอนแล้ว จะนำไปสู่ผลการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจต่อไป ผล (effect) ของการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจว่า ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความเชื่อ ซึ่งสามารถจำแนกออกไปตามลักษณะของปัจจัยที่มีอยู่ก่อนแล้วได้แก่ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2542)
1. การเปลี่ยนแปลงความคิด
 2. การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ (affect changes)
 3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (behavior changes)

สารโน้มน้าว ทัศนคติ ความเชื่อ อารมณ์ ความคิด พฤติกรรม

ปฏิกริยาตอบสนอง (feedback and reaction) เป็นกลไกที่ทำให้ผู้ส่งสารสามารถทราบว่าคุณภาพของสารที่ส่งไปนั้น ได้ผลตามเป้าหมายหรือไม่ และประเมินความสำเร็จของสารได้ โดยผู้รับสารสามารถแสดงให้ผู้ส่งสารทราบ การสนองตอบจะช่วยให้ ผู้ส่งสารสามารถตรวจสอบองค์ประกอบของการสื่อสารได้ทั้งหมด รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการสื่อสารด้วย ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการตอบสนองตอบนั้นจะต้องเกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ด้วย ความสนใจมิใช่ความบังเอิญ (เอกฉัตร ประวงษ์, 2545)

ประเภทของปฏิกริยาสนองตอบ มีทั้งปฏิกริยาสนองตอบที่เป็นคำพูด (verbal feedback) และปฏิกริยาสนองตอบที่ไม่ใช่คำพูด (non-verbal feedback) ปฏิกริยาสนองตอบอาจเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจของผู้รับสาร (intentional feedback) หรืออาจเกิดขึ้นอย่างไม่ได้ตั้งใจ (non-intentional feedback) นอกจากนี้ผลของปฏิกริยาสนองตอบอาจเป็นผลทางบวก (positive feedback) คือการยอมรับการสนองตอบตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้หรือเป็นผลในทางบวก (negative feedback) เช่น การปฏิเสธการแสดงความไม่พึงใจ เป็นต้น การแสดงปฏิกริยาสนองตอบออกโดยตรง (direct feedback) หรืออาจเป็นการแสดงออกโดยอ้อม (indirect feedback) ความฉับไวของการ

แสดงปฏิกิริยาสนองตอบ อาจแสดงออกมาในทันที (immediate feedback) หลังจากที่ได้รับสาร หรืออาจแสดงออกในเวลาต่อมาเป็นปฏิกิริยาสนองตอบแบบล่าช้า (delayed feedback)

พรธณี เทพคำ (2542, หน้า 52-53) กล่าวว่า การวางจุดมุ่งหมายของการโน้มน้าวใจ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 อย่าง คือ

1. เพื่อย้ำและเสริมสร้างทัศนคติ และความเชื่อถือที่ผู้รับสารมีอยู่ แต่ยังไม่มั่นใจให้ แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้หนักแน่นขึ้น

2. ให้เกิดการคล้อยตาม โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือ ความเชื่อถือเดิมให้หันมาเชื่อ หรือมีความเห็นคล้อยตาม

3. ให้เกิดการปฏิบัติตามเพื่อต้องการให้เกิดการกระทำขึ้นอย่างจริงจัง ดังนั้นในการ โน้มน้าวใจเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตาม จึงมีวิธีในการกระทำ 3 ประการ คือ (อวยพร พานิช และคณะ, 2544, หน้า 11-12)

1. การโน้มน้าวใจด้วยหลักฐานและเหตุผล ได้แก่ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

2. การโน้มน้าวใจด้วยความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร

3. การโน้มน้าวใจด้วยความต้องการหรือความจำเป็นพื้นฐานทางสังคมทางร่างกาย และจิตใจหรือการโน้มน้าวใจจากความปรารถนานั้นเอง เช่น การดำรงชีวิตอยู่ความเป็นอยู่ของชีวิต ที่ดี ความอยากรู้อยากเห็น ความมีส่วนเป็นเจ้าของของสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่ดี เป็นต้น

ในเรื่องของการโน้มน้าวใจ ควรใช้เมื่อโน้มน้าวใจมีเจตนาจำนงอันแน่วแน่ (conscious intent) ที่จะสร้างอิทธิพลเหนือผู้ถูกโน้มน้าวใจ (influence attempt) ความพยายาม ของการโน้มน้าวใจเป็นการมุ่งมั่นสร้างอิทธิพลเหนือพฤติกรรม (behavioral influence) และ พยายามมีอิทธิพลเหนือการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจต้องเกี่ยวกับการส่งทอดสาร (message transmission) การสร้างอิทธิพลเหนือพฤติกรรม เพื่อมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและ พฤติกรรมใหม่ตามทีผู้โน้มน้าวใจต้องการ (จنگล โยธาสิริ, 2551, หน้า 13) ความพยายามในการสร้าง อิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้โน้มน้าวใจเป็นตัวหลักในการส่งทอดสารและสัญลักษณ์และความพยายาม ซึ่ง ผู้ถูกโน้มน้าวใจเป็นผู้กระทำการส่งทอดสารด้วยตนเอง

Richard and pluralism (2003, pp. 123-124) กล่าวว่า การโน้มน้าวใจในการ สื่อสาร เป็นสิ่งที่เป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ในการโน้มน้าวใจจึงมีลักษณะที่ประกอบด้วย

1. ผู้จูงใจ (persuader) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความต้องการที่จะกระทำการด้วยวิธีหนึ่งวิธีใด เพื่อให้บุคคลอีกฝ่ายเกิดการคล้อยตามในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความรู้พฤติกรรมตามที่ต้องการ

2. การโน้มน้าวใจเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงด้วยความสมัครใจ

การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจที่เกิดขึ้นได้ทุกระดับของการสื่อสาร ประกอบด้วย

1. ระดับการสื่อสารเฉพาะบุคคล

2. ระดับการสื่อสารระหว่างบุคคล

3. ระดับการสื่อสารในที่สาธารณะ

ผลของการโน้มน้าวใจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ จากการเปลี่ยนแปลงการ รับรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมซึ่งอาจจะไม่เกิดขึ้นทันที แต่ผลอาจจะยังคงอยู่ในระยะยาวกว่าจะแสดง ออกมาเป็นพฤติกรรม เพราะสารเพื่อโน้มน้าวใจจะต้องทำปฏิกิริยากับทัศนคติและความเชื่อก่อน และ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้และอารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรม (อภากร โรจนบุรานนท์, 2552)

การศึกษาเรื่องเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในการโน้มน้าวใจ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องมีการศึกษา ซึ่ง Blais (2000, p. 32) ได้กล่าวถึงความสัมฤทธิ์ผลในการโน้มน้าวใจว่า ความสัมฤทธิ์ผลในการโน้มน้าวใจนั้น สามารถพิจารณาได้จากผู้รับสารถ้าผู้รับสารมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (attitude change) ซึ่งเป็นตัวที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านความคิด (opinion change) การเปลี่ยนแปลงการรับรู้ (perception change) การเปลี่ยนแปลงการกระทำ (action change) แนวคิดนี้สามารถที่จะโยงเข้ามาใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับเพลงปลุกใจในการสร้างจิตสำนึกรักชาติ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ส่งทอดสาร (message transmission) สร้างอิทธิพลเหนือพฤติกรรม เพื่อมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมใหม่ตามที่คุณโน้มน้าวใจต้องการ (จงกล โยธาศิริ, 2551, หน้า 13) ความพยายามในการสร้างอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้โน้มน้าวใจเป็นตัวหลักในการส่งทอดสารและสัญลักษณ์และความพยายามซึ่งผู้ถูกโน้มน้าวใจเป็นผู้กระทำการส่งทอดสารด้วยตนเอง

Richard and Pluralism (2003, pp, 123-124) กล่าวว่า การโน้มน้าวใจในการสื่อสาร เป็นสิ่งที่เป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ในการโน้มน้าวใจจึงมีลักษณะที่ประกอบด้วย

1. ผู้จูงใจ (persuader) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความต้องการที่จะกระทำการด้วยวิธีหนึ่งวิธีใด เพื่อให้บุคคลอีกฝ่ายเกิดความคล้อยตามในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความรู้พฤติกรรม

2. การโน้มน้าวใจเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงด้วยความสมัครใจ

การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจนี้เกิดขึ้นได้ทุกระดับของการสื่อสาร ประกอบด้วย

1. ระดับการสื่อสารเฉพาะบุคคล

2. ระดับการสื่อสารระหว่างบุคคล

3. ระดับการสื่อสารในที่สาธารณะ

ผลของการโน้มน้าวใจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ จากการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมซึ่งอาจจะไม่เกิดขึ้นทันที แต่ผลอาจจะยังคงอยู่ในระยะยาวกว่าจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม เพื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจจะต้องทำปฏิกิริยากับทัศนคติและความเชื่อก่อน และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้และอารมณ์ความรู้สึก พฤติกรรม (อาภากร โรจนบุรานนท์, 2552)

การศึกษาเรื่องเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในการโน้มน้าวใจ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องมีการศึกษา ซึ่ง Blais (2000| p. 32) ได้กล่าวถึงความสัมฤทธิ์ผลในการโน้มน้าวใจว่า ความสัมฤทธิ์ผลในการโน้มน้าวใจนั้น สามารถพิจารณาได้จากผู้รับสาร ถ้าผู้รับสารมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (attitude change) ซึ่งเป็นตัวที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านความคิด (opinion change) การเปลี่ยนแปลงการรับรู้ (perception change) การเปลี่ยนแปลงการกระทำ (action change) แนวคิดนี้สามารถที่จะโยงเข้ามาใช้ในการศึกษา เกี่ยวกับเพลงปลุกใจในการสร้างจิตสำนึกรักชาติ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ก็ถือว่าการสื่อสารมีการสัมฤทธิ์ผลในการโน้มน้าวใจ เจตคติความรักชาติของประชาชนเหตุที่ต้องรักชาติ และด้านการปฏิบัติตนเพื่อความรักชาติ

ดังนั้น เพลงปลุกใจ จึงจำเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารและเป็นการสื่อความหมาย (communication) โดยใช้คำพูดและเนื้อหา ถ่ายทอดออกมาเป็นเสียงอันเป็นกระบวนการสื่อความหมายเพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้น เพลงนั้นถือว่าเป็นภาษาแห่งอารมณ์ ซึ่งคีตกวีหรือนักแต่งเพลงได้พยายามกระตุ้นออกมาเป็นเสียงเพลง มีทั้งที่จงใจกระตุ้นและที่เกิดจากประสบการณ์ของ

ตนเอง ดังกล่าวแล้วในตอนต้นว่าเพลงเป็นสื่อกลางในการติดต่อและการทำความเข้าใจกันระหว่างมนุษย์ที่เก่าแก่ที่สุด เพลงจึงเป็นภาษาหรือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของมนุษย์ในการสื่อความคิดต่อกัน ซึ่งการสื่อความคิดนี้จะมี 2 ลักษณะ คือ (ช้อยอนันต์ สมุทวณิช และกนก วงษ์ตระหง่าน, 2528)

1. การสื่อสารความคิดในเรื่องที่เป็นความจริง ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ การสื่อความคิดประเภทนี้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาถกเถียงมากนัก เนื่องจากการอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นจริงด้วยเหตุผลและสามารถพิสูจน์ได้

2. การสื่อสารความคิดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าต่างๆ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการยอมรับในคุณค่าเหล่านั้นได้ การสื่อความคิดประเภทนี้ก็ได้ การชักจูงใจให้คล้อยตาม ซึ่งก็หมายถึงเพลงปลุกใจซึ่งมีใช้กันอยู่ในทุกสังคมมนุษย์นั่นเอง

Niemi, Craig and Mattei (2001, pp. 1407-1412) ได้ให้ความเห็นว่า เนื่องจากการเมืองเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของบุคคลที่มีอำนาจปกครอง ว่าใครจะได้อะไรในการแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ดังนั้นการแสวงหาสิ่งเหล่านี้ก็จะกระทำได้สองทางด้วยกันคือ ด้วยคำพูดและด้วยกำลังการใช้ภาษาเพื่อเหตุผลและประโยชน์ทางการเมืองจึงช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลสามารถได้มาซึ่งสิ่งที่ปรารถนาและในขณะเดียวกันก็ทำให้บุคคลอื่นๆ ยอมรับในความชอบธรรมของสิ่งที่บุคคลนั้นๆ ได้มาครอบครองด้วย ซึ่งลัทธิการเมืองนั้น ประกอบด้วยความคาดหวัง (expectations) และความต้องการ (demands) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางอำนาจและการใช้อำนาจในสังคม ลัทธิการเมืองนั้นสัมพันธ์กับสิ่งที่คนเชื่อ ซึ่งเรียกว่า credenda และสิ่งที่คนนิยมชมชอบที่เรียกว่า Miranda สิ่งที่คนนิยมชมชอบ (Miranda) ได้แก่ สัญลักษณ์แห่งอารมณณ์ และความผูกพันที่มีต่อความเชื่อทางการเมือง เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความนิยมชมชอบ ความกระตือรือร้นซึ่งระนำไปสู่การมีศรัทธา และมีความภักดี อันจะก่อให้เกิดความตระหนักในการที่คนเรามีเอกลักษณ์ร่วมกัน สัญลักษณ์เหล่านี้ ได้แก่ ธงชาติ พิธีการต่างๆ เพลงชาติ ประวัติวีรบุรุษของชาติ นิยายปรัมปราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนในชาติ เป็นต้น ในสังคมทุกสังคมจะมีสัญลักษณ์ที่เฉพาะในทางการเมืองในรูปของถ้อยคำเสมอ เช่น คำที่เป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองของสังคมอเมริกัน ได้แก่ สิทธิ อิสรภาพ ประชาธิปไตย และความเท่าเทียมกัน เป็นต้น คำเหล่านี้ก่อให้เกิดอารมณณ์หรือความรู้สึกร่วมกันในหมู่ประชาชนไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่ อาชีพ ศาสนาต่างกันอย่างไร และก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในขณะที่คำดังกล่าวทำให้คนอเมริกันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ในสังคมอื่น เช่น สังคมไทย คำเหล่านี้ อาจทำให้ความหมายและอารมณณ์ที่แตกต่างกันไปในกลุ่มบุคคลต่างๆ จนก่อให้เกิดความขัดแย้งก็เป็นได้ และคำที่ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสังคมไทยก็อาจจะได้แก่ กลุ่มคำอื่น เช่น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นต้น

นอกจากนั้นแล้ว ประณต มีสอน (2538) ได้กล่าวว่าการใช้สัญลักษณ์และภาษาในบทเพลงปลุกใจมักจะใช้เพื่อเป็นการแสดงบางอย่างหรือเพื่อเรียกร้องให้มีการกระทำบางอย่าง ซึ่งส่วนมากแล้ว มักจะเป็นไปในลักษณะของการเรียกร้องให้มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งมากกว่าอย่างอื่น หากไม่ใช้การเรียกร้องก็จะมีลักษณะเป็นการแสดงความเชื่อมโยงกับสัญลักษณ์บางประการ เช่น “ความเป็นคนไทย” ซึ่งเพลงในระดับชาติส่วนใหญ่มักจะอ้างถึงสำหรับเพลงในระดับกองทัพและกองกำลังนั้นก็มักอ้างถึงสัญลักษณ์ของกองทัพหรือกองกำลังนั้นๆ ก็มักอ้างถึงสัญลักษณ์ของกองทัพหรือกองกำลัง เช่น กองทัพอากาศอ้างถึงปักษีเหา ธงรูปอาร์ม กองทัพเรืออ้างถึง ต้นประดู่ ดอกประดู่ เป็นต้น

สำหรับ นิมนวล หาญทะนงค์ (2541) ได้กล่าวถึง ท่วงทำนอง (style) ในการใช้ภาษา ก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ การใช้ภาษาของเพลงในระดับต่างกัน ก็จะมีท่วงทำนองที่ต่างกัน และการใช้ภาษาของเพลงในสมัยต่างกันก็มีท่วงทำนองที่ต่างกันเช่นกัน ลักษณะของท่วงทำนอง (style) ของภาษาในการปลุกใจนั้นในประเภทของภาษาที่ใช้เพื่อชักชวน (hortatory language) ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งใน 4 ประเภทของการแบ่งท่วงทำนองของภาษา ซึ่งท่วงทำนอง (style) ของภาษาทางการเมืองแบ่งได้เป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ภาษาที่ใช้เพื่อชักชวน (hortatory language)
2. ภาษาทางกฎหมาย (legal language)
3. ภาษาทางการบริหาร (administrative language) และ
4. ภาษาในการต่อรอง (bargaining language)

ภาษาที่ใช้เพื่อชักชวนนี้จะมีลักษณะเป็นการเรียกร้องให้บุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมักจะเป็นบุคคลจำนวนมากให้สนับสนุนนโยบายนั้นหมายถึงว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของเพลงปลุกใจ ได้แก่ การชักจูงใจ ให้ผู้ฟังยอมรับและสนับสนุนในสิ่งที่เพลงกล่าวถึง ซึ่งจะมีทั้งในทางส่งเสริมและห้ามปราม เช่น การแนะนำว่า ควรทำอะไร ต้องทำอะไร และการห้ามว่า ไม่ควรทำอะไร หรืออย่าทำอย่างไร เป็นต้น โดยในแต่ละเพลงอาจจะมีการชี้แนะอย่างชัดเจนหรืออาจใช้ความหมายเป็นนัยก็ได้ ทั้งนี้ลักษณะของภาษาที่ใช้ในเพลงปลุกใจ จะประกอบด้วย ความคิดพื้นฐาน (premises) การอ้างถึงสิ่งที่เกี่ยวข้อง (inferences) และข้อสรุป (conclusion) สำหรับข้อสรุปนั้นอาจเป็นการแสดงให้เห็นจริงหรือให้คำมั่นสัญญา หรืออาจเป็นการขู่ (threat) ก็ได้เช่น แสดงให้เห็นว่าคนไทยนั้นรักอิสระเสรี หรือให้คำมั่นสัญญาว่า หากเราป้องกันรักษาชาติไว้ได้ เราก็จะมีอิสระเสรีตลอดไป หรืออาจขู่ว่าหากปล่อยให้ศัตรูครอบครองไทย เราจะต้องตกเป็นทาสของเขาทำอะไรร้อย่างเสรีได้อีกต่อไป เป็นต้น (ขจร ฝ้ายเทศ, 2540)

ภาษาที่ใช้ในเพลงปลุกใจเป็นการใช้ภาษาในวงกว้าง เพราะต้องเรียกร้องให้กลุ่มคนจำนวนมากให้ความสนับสนุนต่อข้อเสนอในเพลง และเนื่องจากการเรียกร้องความสนับสนุนเป็นการชักจูงใจให้คล้อยตาม มิใช่คำสั่งที่บังคับให้คนปฏิบัติตามภาษาที่ใช้จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอาศัยเหตุผลอธิบายข้อเสนอดังกล่าว การใช้ภาษาประเภทนี้จึงเป็นการใช้ภาษาเพื่อการแข่งขันทางการเมืองในการแสวงหาความสนับสนุนและความชอบธรรม ในเมื่อเป็นเช่นนี้บทบาทของการใช้ภาษาในเพลงปลุกใจจึงมิใช่จำกัดอยู่แต่เพียงการอธิบายหรือพรรณนาความรู้สึกและอารมณ์ของผู้แต่งเพลงธรรมดา โดยทั่วไป เท่านั้น แต่ยังสามารถปลุกเร้าอารมณ์ (evoke) ของบุคคลจำนวนมากหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้อย่างดีอีกด้วย (ฉกาจ ราชบุรี, 2537) ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ก็คือ ลักษณะเฉพาะของประเภทปลุกใจนี้เอง นอกจากนี้เพลงปลุกใจยังมิได้เป็นเพียงการใช้ภาษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นการใช้ลักษณะทางดนตรี ซึ่งหมายถึง จังหวะทำนองตลอดจนเรียบเรียงประกอบเข้ากันกับเนื้อหาของเพลงอันทำให้น้ำหนักการปลุกใจได้ผล จากแนวคิดของ David (2013) นักปรัชญาดนตรี ได้ให้มุมมองของกระบวนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการฟังไว้ว่า การฟังและกระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการที่ไม่เป็นอิสระ ซึ่งมันจำเป็นต้องไปเกี่ยวข้องกับบริบทของความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการได้ยิน (context dependent process) ซึ่งสิ่งที่เราได้ยินได้ฟังมันเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและในการรับข้อมูลเกี่ยวกับการฟังของมนุษย์นั้นมีข้อจำกัด ที่ไม่สามารถรับรู้ข้อมูลทุกสิ่งทุกอย่างได้ในการฟังครั้งเดียว การฟังและการรับรู้ของมนุษย์นั้นมีขอบเขตจำกัด แต่ในความเป็นจริงสมองของมนุษย์สามารถรับเสียง

ได้ทุกเสียง สมองของมนุษย์ไม่ได้ทำงานที่ละภาคส่วนทำงานพร้อมกัน ดังนั้นขณะที่มนุษย์กำลังรับรู้ถึงกระบวนการฟังต่างๆ นั้นสมองก็จะช่วยในการคัดสรรข้อมูลในขั้นต้น โดยพิจารณาสิ่งที่ปรากฏในด้านความตั้งใจ (attention) ความตระหนัก (awareness) ตลอดจนการทบทวน (produce revise) ข้อมูลต่างๆ ทั้งนี้เพื่อการตัดสินใจในการรับการสื่อสารนั้นๆ แต่ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นต่อกระบวนการดังกล่าวขึ้นอยู่กับบริบทของประสบการณ์ในแต่ละคนด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวมองเห็นว่าบทบาทหน้าที่ของดนตรีเป็นตัวสื่อสารไปยังผู้รับสาร โดยการแปลผลจากสิ่งที่ได้รับมาและส่งผ่านไปยังสมอง และส่งผลทางด้านจิตใจของผู้รับสารเป็นผู้เลือกว่าจะรับหรือไม่ แต่ปัจจัยอีกอย่างในการตัดสินใจของผู้รับสารนั้นไม่สามารถละลายบริบททางสังคม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมันสามารถเป็นตัวสร้างการตัดสินใจในการรับสารได้เช่นกัน สิ่งที่ต้องตระหนักหรือสิ่งที่ต้องตัดสินใจในบางครั้งอาจจำเป็นต้องสนองตอบต่อสถานะของสังคมในแต่ละยุคสมัย สิ่งต่างๆ เหล่านี้คือสัญลักษณ์ในการสร้างความเข้าใจ รวมทั้งถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆ ให้กับกลุ่มชนไม่ว่าจะเป็นมิติของพลังอำนาจรัฐหรือมิติของพลังอำนาจประชาชน ซึ่งสามารถมองผ่านภาพสะท้อนของสังคม ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันได้

การมองเห็นสถานะความเป็นจริงทางสังคมของดนตรีในเชิงปรัชญา โดยมองถึงการนำไปใช้ให้เกิดผลต่อการกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลง การส่งผ่านความคิดทางดนตรีคือแรงกระตุ้นให้เกิดความสนใจ หรือช่วย ซึ่งมันเป็นสิ่งทำร้ายที่เหนือความเชื่อดนตรีมักเกิดขึ้นเสมอๆ ต่อทำที่ของกิจกรรมมนุษย์ หรือบางสิ่งบางอย่างที่มนุษย์กระทำดนตรีคือการก่อรูปทางสังคมหรือเป็นการสร้างความทรงจำที่ตราตรึงให้กับสังคมรวมทั้งมันเป็นธรรมชาติและคุณค่าที่มีผลการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปฏิบัติการของดนตรีไม่ได้อาศัยรูปแบบที่ตายตัว แต่จะใช้แก่นแท้ (essence) ที่มันอยู่ภายในจิตใจเป็นตัวสร้าง ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้มักถูกสร้างขึ้นโดยปฏิบัติการสำนึกรวมหมู่ของมนุษย์ (collective human actions) อาจกล่าวได้ว่าดนตรีสามารถแยกแยะคนในสังคมได้ ซึ่งดนตรีหนีไม่พ้นกับการดำรงอยู่ในสถานะของการรับรองทางสังคม ซึ่งเราสามารถเปรียบดนตรีได้กับเส้นตั้งฉากที่คอยค้ำจุนกับเส้นรัศมีของวงกลม ดังนั้นดนตรีคือตัวตนของสังคม (itself social) เสมอ (Wayn, 1998, p. 304)

เพลงปลุกใจเกี่ยวข้องในด้านสังคม นั้นมีมาตั้งแต่สมัยโรมัน โดยใช้เครื่องดนตรีจำพวกเครื่องลมไม้และเครื่องทองเหลือง รวมถึงกลุ่มเครื่องกระทบ ได้แก่เครื่องดนตรีที่ไพเราะทั้งหลาย โดยบรรเลงเพลงเดินแถวเพื่อปลุกใจทหาร ในยุคสมัยของ นโปเลียน แห่งฝรั่งเศส มีการปรับปรุงให้มีเครื่องดนตรีอีกหลายชนิด เช่น พวงขลุ่ยผิว ปีและแตร ซึ่งต่อมาเป็นต้นแบบของวงโยธวาทิต เพลงปลุกใจ ทำให้เกิดความเร้าใจความกล้าหาญและกระตือรือร้น จึงเป็นเพลงที่ฟังแล้วเกิดความกล้า ยิ่งร้องเองยิ่งฮึกเหิมอยากเข้าสู่รบเพื่อเอาชัย สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ ของ วรณลดา พิรุณสาร เรื่อง การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ ที่อธิบายถึงเพลงปลุกใจของกองทัพว่าปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2452) และเริ่มปรากฏเด่นชัดในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2456) ต่อมาเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. 2475 กองทัพผลิตเพลงปลุกใจออกมามากขึ้น กระทั่งเข้าสู่ช่วงสมัยของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม เพลงปลุกใจของกองทัพจึงมีความเจริญสูงสุด เหตุผลประการหนึ่งมาจากการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 และรัฐบาลต้องการจะปลุกเร้าจิตใจของทหารในกองทัพให้เกิดสำนึกรักชาติ ต่อมาเมื่อ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้ารับตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี

เพลงปลุกใจของกองทัพไม่ได้เข้ารับการนิยมนเท่าที่ควรจบจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตย 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516-2519 เพลงปลุกใจของกองทัพจึงกลับมามีบทบาทอีกครั้งโดยแรงจูงใจที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้มากที่สุด มักประกอบด้วย ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย การเป็นที่ยอมรับนับถือยกย่องในวงสังคม และการอุทิศตัวเพื่อประเทศชาติ

ดนตรีเกิดขึ้นมาในโลกพร้อมๆ กับมนุษย์นั่นเอง ในยุคแรกๆ มนุษย์เรายังอาศัยอยู่ในป่าดง ในถ้ำ แม้ในโพรงไม้ก็รู้จักการร้องรำทำเพลงตามธรรมชาติ เช่นรู้จักการปรบมือ เคาะหิน เคาะไม้ เป่าปาก เป่าเขา เป็นต้น พร้อมกันนั้นก็มีการเปล่งเสียงร้องออกมาตามเรื่อง การร้องรำทำเพลงของมนุษย์ ในยุคนั้นก็ทำไปเพื่ออ้อนวอนพระเจ้าเพื่อช่วยให้ตนพ้นภัย บันดาลความสุขของอุดมสมบูรณ์ต่างๆ ให้แก่ตน หรือเพื่อเป็นการบูชา แสดงความขอบคุณพระเจ้าที่บันดาลให้ตนมีความสุขความสบาย (เด่นสิริ สิ้นสียอด, 2542) โลกได้ผ่านมาหลายยุคหลายสมัย ดนตรีก็ได้วิวัฒนาการไปตามความเจริญ และความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ เครื่องดนตรีในสมัยเริ่มแรกที่เคยใช้ก็ได้วิวัฒนาการมาเป็นขั้นๆ กลายเป็นเครื่องดนตรี ที่เห็นกันอยู่ทุกวันนี้ เพลงที่เคยร้องเพื่ออ้อนวอนพระเจ้า ก็กลายมาเป็นเพลงสวดทางศาสนาและ เพลงร้องโดยทั่วๆ ไป เป็นต้น

ในระยะแรกๆ นั้นดนตรีมีอยู่เพียงเสียงเดียวและแนวเดียวเท่านั้นเรียกว่า Melody ไม่มีการประสานเสียง เวลาผ่านไปหลายศตวรรษ จนถึงศตวรรษที่ 12 จึงเริ่มมีการใช้เสียงต่างๆ มาประสานกันอย่างง่ายๆ เกิดเป็นดนตรีหลายๆ เสียงขึ้นมา นับแต่นั้นเป็นต้นมา นักปราชญ์ทางดนตรีได้แบ่งดนตรีออกเป็นยุคต่างๆ ดังนี้ (พีระพงษ์ ตรีศาสตร์, 2554)

1. polyphonic period (ค.ศ. 1200-1650) ยุคนี้นับว่าเป็นยุคแรกและได้วิวัฒนาการมาเรื่อยๆ จนมีแบบฉบับและหลักวิชาการดนตรีขึ้น มีวงดนตรีอาชีพ ตามโบสถ์ ตามบ้านเจ้านาย และมีโรงเรียนสอนดนตรี

2. baroque period (ค.ศ.1650-1750) ยุคนี้นักดนตรีได้เป็นปีกแผ่นมีแบบแผนความเจริญทางด้านนาฏดุริยางค์ (dramatic music) มีมากขึ้น ยุคนี้นักเรียนสอนเกี่ยวกับอุปรากร (opera) เกิดขึ้น มีนักดนตรีเอกของโลก 2 ท่าน เป็นผู้นำ ในยุคนี้นี้ คือ J.S.Bach และ G.F.Handel.

3. classical period (ค.ศ. 1750-1820) ยุคนี้นักดนตรีเริ่มเข้าสู่ยุคใหม่มีความรุ่งเรืองมากขึ้นมีนักดนตรีเอกของโลก 3 ท่าน เป็นผู้นำยุคนี้นี้ คือ Haydn, Gluck และ Mozart

4. romantic period (ค.ศ. 1820-1900) ยุคนี้นักดนตรีที่เน้นถึงอารมณ์อย่างเด่นชัด มี Beethoven และยังมีนักดนตรีเอกของโลกคนอื่นๆ อีก เช่น Schubert Mendelssohn, Schumann, Paganini, Liszt, Brahms และ Wagner เป็นต้น ยุคนี้นักดนตรีเจริญถึงขีดสุด นับเป็น “ยุคทองของดนตรี”

5. modern period (ค.ศ. 1900 – ปัจจุบัน) ยุคนี้นักดนตรีเปลี่ยนแปลงไปมาก ดนตรีประเภทแจ๊ส (Jazz) กลับมามีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน

การฟังดนตรีด้วยความนิยมและความรู้สึกซาบซึ้งในอารมณ์ และเนื้อของเพลงนั้นมีประโยชน์สำหรับชีวิตอย่างมาก คือ ในชีวิตประจำวัน ดนตรีมีประโยชน์ในการผ่อนคลายอารมณ์ ในเวลาที่รู้สึกเครียดหรือเร่าร้อนโดยโทสะ ดนตรีก็ช่วยขจัดความโศกเศร้าให้เย็นลง เป็นเพื่อนในเวลาเหงา กระตุ้นให้รู้สึกคึกคักกล้าหาญในเวลาที่ยากลำบากหรืออาหารมีประโยชน์ทางกายฉันใด ดนตรีก็มีประโยชน์ทางใจฉันนั้น เพราะเมื่อเราได้ฟังเพลงที่ไพเราะ จะรู้สึกซาบซึ้งและอิ่มใจ เช่นเดียว เมื่อเห็น

สิ่งที่สวยงามทำให้ชีวิตมีความสุขขึ้น คุณค่าของดนตรีอีกประการหนึ่งก็คือเป็นภาษานานาชาติเข้าใจกันได้ไม่เลือกเชื้อชาติเป็นสื่อกลางสำหรับความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดีต่อกัน ของมวลมนุษยย์ทั่วโลก ไม่แบ่งชั้นวรรณะ และเชื้อชาติ ดังจะเห็นได้จาก การบรรเลงดนตรี ร่วมวงกันระหว่างนานาชาติซึ่งพูดกันคนละภาษาแต่ภาษาดนตรีนั้นทุกคนเข้าใจดนตรีแสดงถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และที่สำคัญยิ่งคือในโลกของดนตรีนั้นเป็นโลกแห่งความสันติ ศิลปะการดนตรีเป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งแห่งความเป็นอยู่ของอารยชนในด้านความรู้และความบันเทิงอันสูงค่า เป็นขนบธรรมเนียมที่สร้างขึ้นเป็นการวางรากฐานแห่งความเจริญ และเป็นสิ่งแสดงถึงวัฒนธรรม อันเป็นสมบัติของและชาติด้วย (พีระพงษ์ ตรีศาสตร์, 2554)

ดนตรีหรือบทเพลงนั้นถือได้ว่าเป็นภาษาแห่งอารมณ์ ซึ่งนักแต่งเพลงได้พยายามกระตุ้นออกมาเป็นเสียงเพลง มีทั้งที่จงใจกระตุ้นและที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งเพลงเป็นสื่อกลางในการติดต่อ และการทำความเข้าใจกันระหว่างมนุษย์ ที่เก่าแก่ที่สุด เพลงจึงเป็นภาษาหรือเครื่องมือที่สำคัญของมนุษย์ในการสื่อความคิดต่อกัน ซึ่งจะมี 2 ลักษณะคือ (ธีระภาพ โลหิตกุล, 2541)

1. การสื่อความคิดในเรื่องที่เป็นความจริง ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาถกเถียงมากนัก เนื่องจากการอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นจริงด้วยเหตุผลและสามารถพิสูจน์ได้
2. การสื่อความคิดในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณค่าต่างๆ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการยอมรับในคุณค่าเหล่านั้นได้ การชักจูงให้คล้อยตาม ซึ่งก็หมายถึงเพลงประเภทปลุกใจ ซึ่งมีใช้กันอยู่ในทุกสังคมมนุษย์นั่นเอง

เพลงปลุกใจรวมอยู่ในประเภทบทเพลงหรือดนตรีที่ให้คุณค่าต่อมนุษย์ด้านสังคมจากการแบ่งประเภทเพลงหรือดนตรีตามประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ 5 ด้าน คือ

1. ด้านการศึกษา การนำเสียงดนตรีมาใช้ประกอบในการสอนแบบสร้างสรรค์ทางศิลปะ ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ เสริมสร้างความคิด จินตนาการ กระตุ้นให้มีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ระหว่างประสาทหู กล้ามเนื้อมือ ให้สอดคล้องกับการใช้ความคิดผ่านคลายความตึงเครียด
2. ด้านการแพทย์ ใช้เสียงดนตรีกระตุ้นทารกในครรภ์มารดา ทำให้เด็กมีปฏิกิริยาตอบรับกับเสียงเพลงทั้งทางพฤติกรรมและร่างกายที่ดี เสียงเพลงที่นุ่มนวลจะทำให้เด็กมีอาการสงบเงียบ ร่างกายเจริญเติบโตขึ้นและช่วยให้ระบบหายใจและระบบย่อยอาหารดีขึ้น
3. ด้านสังคม มีการใช้จังหวะดนตรีมากำหนดควบคุมการทำงานเพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียง เช่น การพายเรือ จังหวะยก ส่งของ เป็นต้น การใช้ดนตรีปลุกเร้าอารมณ์ให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ
4. ด้านจิตวิทยาใช้เสียงดนตรีปรับเปลี่ยนนิสัยก้าวร้าวของมนุษย์ รักษาโรคสมาธิสั้น โดยเฉพาะเด็กจะทำให้มีสมาธิมากขึ้น อ่อนโยนขึ้น โดยใช้หลักทฤษฎีอีธอส (Ethos) ซึ่งเชื่อว่าดนตรีมีอำนาจในการที่จะเปลี่ยนนิสัยของมนุษย์ จนกระทั่งในบางกรณีสามารถรักษาโรคหายได้ ปัจจุบันมีนักดนตรีบำบัดผู้ซึ่งมีความสามารถฟื้นฟูและบำบัดรักษาความเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจทำงานในด้านนี้

5. ด้านกีฬา ใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมกีฬา เช่น ยิมนาสติก กิจกรรมเข้าจังหวะ เต้นแอโรบิก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ มากมายที่ใช้ดนตรีเป็นส่วนประกอบในการ

ดำเนินการทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจกล่าวได้ว่าดนตรีเป็นส่วนประกอบที่ขาดไม่ได้ในกิจกรรมของสังคมมนุษย์

จากแนวคิดของ David (2013) นักปรัชญาดนตรี ได้ให้มุมมองของกระบวนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการฟังไว้ว่า การฟังและกระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการที่ไม่เป็นอิสระ ซึ่งมันจำเป็นต้องไปเกี่ยวข้องกับบริบทของความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการได้ยิน ซึ่งสิ่งที่เราได้ยินได้ฟังมันเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และในการรับข้อมูลเกี่ยวกับการฟังของมนุษย์นั้นมีข้อจำกัด เราไม่สามารถรับรู้ข้อมูลทุกสิ่งทุกอย่างได้ใน การฟังครั้งเดียว (พีระพงษ์ ตรีศาสตร์, 2554) เมื่อมองถึงดนตรีกับการเคลื่อนไหวทางสังคม และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองไทยนั้น คำอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่ชัดเจนมีหลาย ๆ ช่วงเวลา ดังเช่น สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2546) ที่คณะผู้ก่อการพยายามสร้างเพลงชาติขึ้นมาใหม่ โดยให้เหตุผลว่าเพลงที่เกิดขึ้นใหม่เป็นเพลงของประชาชน เพลงสรรเสริญพระบารมีที่มีอยู่แล้วเป็นเพลงของพระมหากษัตริย์ ซึ่งภาพสะท้อนดังกล่าวเป็นสร้างความชอบธรรมให้เห็นความต่างที่ชัดเจนกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบบประชาธิปไตย หรืออีกปรากฏการณ์หนึ่งในยุคสมัยจอมพล ป.พิบูลย์สงครามได้ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีนโยบายเปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามมาเป็นประเทศไทย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2482 และทำการปรับปรุงเพลงชาติเพื่อให้เข้ากับชื่อประเทศที่เปลี่ยนใหม่ รวมทั้งยุคดังกล่าวเป็นยุคความพยายามสร้างชาติใหม่ ซึ่งมีหลายปัจจัยส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนผืนสังคมทุกระดับ เช่น การให้ประชาชนทุกคนทำความเคารพเพลงชาติในตอนเช้าเวลา 0800 น. และเย็นเวลา 18.00 น. ซึ่งทุกคนจะต้องหยุดยืนตรง ซึ่งประชาชนบางคนก็มีความรู้สึกชื่นชมแต่บางคนก็รู้สึกขบขันต่อสิ่งที่ได้กระทำจากนโยบายดังกล่าวทำให้เกิดเอกลักษณ์ใหม่ของสังคมที่ปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน เป็นต้น จากมุมมองข้างเป็นเพียงตัวอย่างบางประการของดนตรีกับความเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองไทย ทำให้เห็นมุมมองของบทเพลงที่เกิดขึ้นภายใต้สภาวะเงื่อนไขทางสังคม ซึ่งสามารถเป็นปัจจัยในการสร้างสำนึกรวมหมู่ และนำไปสู่การเคลื่อนไหว ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนทางสังคมได้อย่างชัดเจน แต่ทั้งนี้ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองไทยยังคงมีมิติเชิงซ้อนในการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนอีกหลาย ๆ กลุ่มที่แสดงความเห็นต่างกับรัฐอย่างชัดเจน หรือกลุ่มที่เห็นต่างกับรัฐแต่ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทางสังคมได้ ซึ่งหน่วยทางสังคมดังกล่าวเป็นมุมมองของการวิเคราะห์ในระดับจุลภาค ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับ มหภาคของสังคมการเมืองไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดนตรีการเมือง เป็นแนวคิดของการนำเอาดนตรีเข้าไปใช้กับการเมือง ทั้งนี้เพื่อเป้าประสงค์หลาย ๆ อย่าง จากสิ่งที่ปรากฏสามารถมองเห็นประเด็นสำคัญของการนำไปใช้ดังกล่าว เช่น การสื่อทางความคิด การแสวงหาเชิงอำนาจ การเกิดความขัดแย้ง ตลอดจนการนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคมและเกิดการปรับเปลี่ยนไปในที่สุดหลักการที่นำมาถกเถียงปรากฏการณ์สำคัญในแต่ละช่วงเหตุการณ์ (พรพรรณ คุณวพานิชกุล, 2542) จากเหตุปัจจัยต่างๆ เมื่อมองย้อนกลับไป ในสังคมการเมืองไทยจะพบมุมมองของการนำเอาดนตรีเข้าไปมีบทบาทต่อกลุ่มชนหลายกลุ่มเพื่อสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของตน ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดในสังคมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด สิ่งที่ น่าสนใจทำให้มองเห็นถึงวิถีคิด สาระ และภาพสะท้อนต่างๆ ของสังคมที่มีมิติสัมพันธ์เชิงซ้อนในหลาย

ด้าน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นมุมมองของการเชื่อมโยงดนตรีที่เกิดขึ้นให้เข้ากับทุกภาคส่วนของสังคม เพราะเชื่อว่าการเชื่อมโยงดังกล่าวสามารถสร้างความเข้าใจดนตรีที่มีผลต่อโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรมการเมืองทั้งระบบ

บทเพลงของทางราชการที่ได้มีการประพันธ์และเผยแพร่ต่อประชาชนนั้นเป็นเรื่องราวของการให้ความสำคัญต่ออุดมการณ์ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ควบคู่ไปกับบริบททางสังคม และการเมือง โดยบทเพลงของทางราชการในช่วง พ.ศ. 2475-2500 นั้นจะเน้นการให้น้ำหนักต่ออุดมการณ์และเนื้อหาของบทเพลงจะกล่าวถึงเกียรติภูมิประวัติความเป็นมาและการให้ความสำคัญต่อความเป็นชาติ (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2551) ด้วยการกล่าวถึงอาณาเขต และบูรณาภาพเหนือดินแดนของประเทศ ตลอดจนเรียกร้องให้ประชาชนแสดงความจงรักภักดีด้วยการเสียสละแม้ชีวิต เพื่อปกป้องประเทศชาติโดยถือว่าเป็นภารกิจของตน ส่วนลักษณะเนื้อหาของบทเพลงในช่วงหลังจะกล่าวถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยกล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติกับบทบาทขององค์มหากษัตริย์ในอดีต ตลอดจนพระราชจริยวัตรและการเสียสละเพื่อพสกนิกรของสถาบันพระมหากษัตริย์โดยเรียกร้องให้ประชาชนถวายความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยการปกป้องพระเกียรติภูมิและสละชีพตนเป็นราชพลี

จากแนวคิดดังกล่าวมองเห็นว่าบทบาทหน้าที่ของดนตรีเป็นสื่อสื่อสารไปยังผู้รับสาร โดยการแปรผลจากสิ่งที่ได้รับมาและส่งผ่านไปยังสมอง และส่งผลทางด้านจิตใจของผู้รับสารเป็นผู้เลือกว่าจะรับหรือไม่รับ แต่ปัจจัยอีกอย่างในการตัดสินใจของผู้รับสารนั้น ไม่สามารถละเลยบริบททางสังคม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมันสามารถเป็นตัวสร้างการตัดสินใจในการรับสารได้เช่นกัน การมองเห็นสถานะความเป็นจริงทางสังคมของดนตรีในเชิงปรัชญา โดยมองถึงการนำไปใช้ให้เกิดผลต่อการกระตุ้นให้เกิด ความเปลี่ยนแปลงการส่งผ่านความคิดทางดนตรี คือ แรงกระตุ้นให้เกิดความสนใจ หรือ ยั่วยุ ซึ่งมันเป็นสิ่งท้าทายซึ่งดนตรีส่งผลกระทบต่อที่ท่าของกิจกรรม หรือบางสิ่งที่กระทำ ดนตรีคือการก่อรูปทางสังคมหรือเป็นการสร้างความทรงจำที่ตราตรึงให้กับสังคม รวมทั้งมันเป็นธรรมชาติ และคุณค่าที่มีผลการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปฏิบัติการของดนตรีไม่ได้อาศัยรูปแบบที่ตายตัว แต่จะใช้แก่นแท้ที่มีมันอยู่ในจิตใจเป็นตัวสร้าง ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้มันถูกสร้างขึ้น โดยสำนักกรรมหมู่ของมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่าดนตรีสามารถแยกแยะคนในสังคมได้ ซึ่งดนตรีหนีไม่พ้นกับการดำรงอยู่ในสถานะของการรองรับทางสังคม ดังนั้นดนตรีคือตัวตนของสังคม (พจี บำรุงสุข, 2543)

จากแนวคิดข้างต้นเมื่อมองถึงดนตรีกับการเคลื่อนไหวทางสังคม และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองไทยนั้น คำอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่ชัดเจน เช่นความพยายามสร้างชาติใหม่ ของกลุ่มคนเสื้อแดง หรือการแบ่งแยกดินแดนโดยผู้ก่อการร้ายในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ แต่ทั้งนี้ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองไทยยังคงมีมิติเชิงซ้อนในการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนอีกหลายๆ กลุ่มชน เช่น กลุ่มที่แสดงความเห็นต่างกับรัฐอย่างชัดเจน หรือกลุ่มที่เห็นต่างกับรัฐแต่ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทางสังคมได้ ซึ่งหน่วยงานสังคมนดังกล่าวเป็นมุมมองการวิเคราะห์ในระดับจุลภาค ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับมหภาคของสังคม การเมืองไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บทบาทหน้าที่ของดนตรีที่มีต่อสังคมนั้นมีบทบาทอยู่หลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความสนุกสนานและผ่อนคลายความเครียดให้กับประชาชนในสังคม การใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางในการช่วยบำบัดผู้ป่วยแม้กระทั่งการใช้ดนตรีเพื่อเป็นสื่อเพื่อสร้างพลังบางอย่างให้กับ

กลุ่มชนต่างๆ เพื่อสร้างความสำนึกให้เกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นเราจะเห็นว่าดนตรีนั้นเปรียบเทียบกับเสมือนกับสถาบันหนึ่งในโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญไม่แพ้กับสถาบันอื่นๆ ในสังคม (พีระพงษ์ ตรีศาสตร์, 2554)

เพลงปลุกใจมีจุดประสงค์หลัก คือ การชักชวนด้วยการสร้างจิตสำนึกของผู้ฟังให้เกิดความสามัคคี รักชาติบ้านเมือง ความเสียสละ การรวมพลัง นอกจากนี้เพลงปลุกใจยังแสดงให้เห็นสภาพการณ์สังคมและการเมือง ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนด้านการเมืองการปกครอง โดยให้ภาพนักรบผู้กล้าหาญ และภาพวีรกรรมของพระพรพบุรุษไทยในอดีตที่มีความรักชาติเป็นตัวแทน (พรภิรมณ์ (เอี่ยมธรรม) เชียงกุล, 2535) เพลงปลุกใจนั้นจะใช้เปิดฟังหรือร้องกันในกรณีที่ต้องการให้มีการรวมตัวกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งในระดับชาติและระดับกลุ่มทางสังคม ส่วนจุดมุ่งหมายของการประพันธ์เพลงจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ เพลงส่วนใหญ่ต้องการความเพิลิตเพิลินและสะท้อนสังคมในบางแง่มุม แต่เพลงปลุกใจมิใช่ต้องการความเพิลิตเพิลิน หรือสะท้อนสังคมเพียงอย่างเดียวแต่ต้องการปลุกจิตสำนึกให้ผู้ฟังเกิดความสามัคคี และรักชาติบ้านเมือง นอกจากนี้เพลงปลุกใจมิได้เป็นการใช้ภาษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นการใช้ลักษณะของดนตรีคือ จังหวะ (rhythm) ทำนอง (melody) ตลอดจนการเรียบเรียง (arrangeing) ประกอบกับเนื้อหาของเพลงซึ่งเป็นภาษาอันมีผลทำให้น้ำหนักของการชักจูงมีมากกว่าการใช้ภาษาอย่างเดียว (สิริธร กิรติบุตร, 2528)

วรลดา พิรุณสาร (2543) ศึกษาเรื่อง การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ (COMMUNICATIVE MEANING IN THE PATRIOTIC SONGS OF THE FOUR ARMIES) เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ควบคุมไปกับการวิเคราะห์ด้วยท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ และการสื่อความหมายในเพลงปลุกใจ ตลอดทั้ง วิเคราะห์วิจารณ์แรงจูงใจและอารมณ์ที่ใช้ในการสื่อความหมาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกองทัพบกทำการคัดเลือกเพลงปลุกใจของกองทัพบก เพื่อนำมาเป็นกรณีศึกษาจำนวน 8 เพลง จากจำนวนเพลงปลุกใจทั้งหมด 223 เพลง

ผลการศึกษาพบว่าเพลงปลุกใจของกองทัพบกปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2542) และได้เริ่มปรากฏอย่างเด่นชัดในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2456) ต่อมาเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 กองทัพบกจึงเริ่มผลิตเพลงปลุกใจออกมามากขึ้น กระทั่งเข้าสู่สมัยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เพลงปลุกใจของกองทัพบกในยุคนี้นี้จึงมีความเจริญสูงสุด เหตุผลประการหนึ่งมาจากการเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง และรัฐบาลต้องการปลุกเร้าจิตใจของทหารในกองทัพบกให้เกิดสำนึกการรักชาติ ต่อมาเมื่อ จอมพล สฤษดิ์ เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อมา เพลงปลุกใจในของกองทัพบกกลับไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควรจวบจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์เรียกครองประชาธิปไตย 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516-2519 เพลงปลุกใจของกองทัพบกจึงได้กลับมามีบทบาทอีกครั้ง

สำหรับผลการสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพกรณีศึกษาจำนวน 8 เพลงนั้นพบว่า มีการสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำสร้างจินตภาพคิดเป็น 97.53% และ ไม่ใช้ถ้อยคำสร้างจินตนาการภาพ คิดเป็น 2.4% โดยมีการนำอนุบาลนิยมมาใช้มากที่สุดรองลงมาคือ อธิพจน์ และนามนิยมตามลำดับ นอกจากนี้พบว่ามีการใช้เพื่อสร้างอารมณ์ภาคภูมิใจในการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ของกองทัพบกมากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำเพื่อสร้างอารมณ์ ให้เกิดความฮึกเหิมพร้อมที่จะเสียสละเพื่อ

ชาติ ซึ่งจำนวนเท่าทันการสร้างอารมณ์ร่วมของความเป็นพวกพ้องเดียวกัน นอกจากนี้กลวิธีผู้ประพันธ์นำมาใช้ในการต่อยอดอารมณ์ คือ การสร้างคำสัมผัสอักษร โดยนำรูปสระ และรูปพยัญชนะที่สัมผัสกันมาใช้ในการประพันธ์บทเพลง ขณะเดียวกันพบว่าในทุกเพลง มีการสร้างอารมณ์ โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อ ด้วยการใช้จังหวะมาร์ชแบบเร็วประกอบท่วงทำนองที่หนักแน่น จึงทำให้เกิดอารมณ์คึกคัก สนุกสนาน สอดคล้องไปกับการสื่อความหมายของคำร้องได้เป็นอย่างดี

ส่วนผลการวิเคราะห์ห้วงจรรยา และแรงจูงใจ พบว่าผู้ประพันธ์นำวจนกรรมประเภทการบอกกล่าว หรือการบรรยายมาใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การประกาศ และการแสดงความรู้สึก โดยผู้ประพันธ์มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมาย 3 อันดับแรก ดังนี้ เพื่อปลุกใจให้เกิดความกล้าหาญ และเพื่อสร้างสำนึกของหน้าที่และความรับผิดชอบ นอกจากนี้แรงจูงใจที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย รองลงมาคือความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือยกย่องในวงสังคม และการอุทิศตัวเพื่อประเทศชาติตามลำดับ

อัคราพร ไครบุตร (2549) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาลักษณะเนื้อหา รูปแบบและประเภทของการประพันธ์คำร้อง การใช้คำและการใช้โวหารในเพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์ ข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องนี้คือ เพลงปลุกใจจากกรมประชาสัมพันธ์ จากจำนวนเพลงปลุกใจทั้งหมด 448 เพลง ใช้วิธีคัดเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง 15% เป็นจำนวน 67 เพลง

ผลการศึกษา ในด้านเนื้อหาเพลงปลุกใจ พบว่าเนื้อหาอยู่ 7 ลักษณะ คือเพลงเกี่ยวกับหน่วยงานหรือสถาบัน เพลงเกี่ยวกับการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ เพลงเกี่ยวกับวีรกรรม เพลงเกี่ยวกับความหวังใจ เพลงเกี่ยวกับความรักชาติ เพลงเกี่ยวกับความสามัคคี และเพลงแห่งการปรามาส ด้านรูปแบบและประเภทของการประพันธ์คำร้อง พบว่ามีรูปแบบการประพันธ์คำร้องที่ตรงตามฉันทลักษณ์ มากที่สุด ได้แก่ กลอนสุภาพ รองลงมา ได้แก่ กาพย์ยานี 11 และกลอนหก ที่พบน้อยได้แก่ โคลงสี่สุภาพ และกาพย์สุรางคนางค์ 28 ส่วนรูปแบบการประพันธ์ที่ไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ พบมากที่สุดได้แก่ รูปแบบการประพันธ์คล้ายกลอนสุภาพ รองลงมาได้แก่ คล้ายกาพย์ยานี 11 และ คล้ายกลอนหก ที่พบน้อยที่สุด คือ คล้ายกาพย์สุรางคนางค์ 28 ด้านการใช้คำมีการใช้คำที่สื่ออารมณ์โศกเศร้า เสียใจ โกรธแค้น ขุ่นเคือง ปลุกเร้าใจ ความรู้สึกที่จริงใจ ซึ้งซม ยกย่อง สรรเสริญมากที่สุด ส่วนคำที่สื่ออารมณ์ ประชดประชัน เสียดสี เยาะเย้ย สุขสดชื่น ขบขัน สนุกสนาน สงสาร เห็นใจ ให้อภัย จะพบน้อยที่สุด นอกจากนี้พบว่ามีการใช้คำประเภทอื่นๆ เป็นจำนวนมาก เช่น คำสัมผัส คำซ้ำ คำซ้อน คำหลากและคำศัพท์ที่มีความหมายลึก ซึ่งด้านโวหารภาพพจน์พบว่าเพลงปลุกใจส่วนใหญ่ มีภาพพจน์ อุปมา, อุปลักษณ์, อธิพจน์, บุคลาธิษฐาน และปฏิพจน์ ส่วนภาพพจน์อื่นๆ เช่น สัมพจน์ หรือ อนุนามนัย, ปฏิวาหะ, ปฏิภาคพจน์, อาวัตพากย์, อธิพจน์, ปฏิรูปพจน์และอุทาหรณ์จะพบน้อยมาก

จกมล โยธาศิริ (2551) ศึกษาเรื่อง แนวคิดทางการเมืองที่แฝงในบทเพลงลูกทุ่งของ คำนธ สัมบุณณานนท์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งกับแนวคิดทางการเมืองที่แฝงไว้ในบทเพลงลูกทุ่ง ที่สะท้อนภาพการเมืองไทย และสะท้อนภาพของสังคมไทย ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามสมัยที่ 2 (พ.ศ. 2490-2500) ซึ่ง เป็นการปกครองรูปแบบประชาธิปไตยและสถาบันทหารและในช่วงรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ.

2500-2506) ซึ่งเป็นการปกครองภายใต้เผด็จการทหาร วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา บทเพลงลูกทุ่งเพื่อชีวิตที่ขับร้อง โดยคำรณ สัมบุญณานนท์

ผลการศึกษาพบว่า บทเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดยคำรณ สัมบุญณานนท์ มีเนื้อหาสะท้อนถึงสภาพความเป็นจริงดังกล่าว บทเพลงของเขามีการวิพากษ์วิจารณ์สังคมการเมือง และการปกครอง มีบทบาทหน้าที่ในการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมยุคนั้น และการบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ด้วยเป็นอย่างดีงานเพลงลูกทุ่งชีวิตที่ขับร้องโดยคำรณ สัมบุญณานนท์ ได้รวบรวมในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 35 เพลง มีเนื้อหาสะท้อนภาพการเมืองไทยและเศรษฐกิจ จำนวน 16 เพลง คิดเป็นร้อยละ 45.7 และมีเนื้อหาสะท้อนของสังคมไทย จำนวน 19 เพลง คิดเป็นร้อยละ 54.3

อาภากร โรจนบุรานนท์ (2552) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองผ่านเพลงเพื่อชีวิต : กรณีศึกษาวงคาราวานและวงคาราบาว โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาบทเพลงเพื่อชีวิตของวงคาราวาน และวงคาราบาวช่วง พ.ศ. 2516-2549 คัดเลือกบทเพลงแบบเฉพาะเจาะจงที่มีเนื้อหาที่เป็นการสื่อสารทางการเมืองได้จากการวงคาราวาน จำนวน 27 เพลง คาราบาว จำนวน 134 เพลง และศึกษาข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่นบทความ หนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารทางวิชาการอื่น ๆ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ การวิเคราะห์เนื้อหา และบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า เพลงเพื่อชีวิตสามารถใช้ในการสื่อสารทางการเมืองใน 5 ลักษณะ คือ (1) การอบรมกล่อมเกลาและให้การเรียนรู้ทางการเมือง โดยการปลูกจิตสำนึกเรื่องความรัก ความสามัคคี ให้มีความรักชาติ รักความเป็นไทย ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยและการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง ส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน และเผยแพร่ ปลูกฝังความเชื่อทางการเมือง (2) การแสดงออกซึ่งผลประโยชน์หรือการเรียกร้องผลประโยชน์ในลักษณะการเรียกร้องต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพความเป็นประชาธิปไตยเรียกร้องสันติภาพทางการเมืองสะท้อนความทุกข์ยากทางการเมือง การเรียกร้องโดยใช้สัญลักษณ์ และกดดันการทำงานของรัฐบาล (3) การสนับสนุนหรือต่อต้านนโยบายของรัฐบาล ซึ่งอาจมีทั้งการสนับสนุนและการต่อต้านในขั้นตอนของการกำหนดนโยบายและดำเนินนโยบายของรัฐบาล (4) การสะท้อน อุดมการณ์ทางการเมืองของไทย เน้นการต่อต้าน ขั้วไถ้วัฒนธรรมต่างชาติ การต่อต้านความเจริญทางเทคโนโลยีและสังคมอุตสาหกรรม การแสดงค่านิยมความคิด อุดมการณ์ในประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทย และ (5) การสื่อสารทางสังคมในลักษณะการรายงานสภาพแวดล้อมทางสังคม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของสังคม การถ่ายทอดมรดกทางสังคม และการให้ความบันเทิง

อุดมการณ์ความรักชาติ

อุดมการณ์ของชาติ หมายถึง ระบบความคิดที่คนในชาติยึดถือเป็นส่วนรวม เพื่อการดำรงรักษาสร้างสรรค์ชาติ และทุกคนในชาติมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติให้บรรลุถึงร่วมกัน อุดมการณ์ของชาติไทย ตามเอกสารของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฉบับ

พ.ศ.2527 มีดังนี้ “การพิทักษ์ชาติ ปกป้องเอกราชอธิปไตย คุ้มครองศาสนา เทิดทูนรักษาดำรงมั่นคงไว้ซึ่งพระมหากษัตริย์ ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ประชาชน ประโยชน์ทุกถ้วนหน้า รักษาสิทธิเสรีภาพ สร้างความสามัคคี และมีคุณธรรม ดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ และส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของไทย”

อุดมการณ์ของชาติเป็นเรื่องสำคัญ หากชาติใดไร้อุดมการณ์ของชาติย่อมเปรียบเสมือนร่างกายที่ไร้จิตใจ ในปัจจุบันเราทราบว่าชาติไทยมีอุดมการณ์มาหลายร้อยปีแล้วแต่การกำหนด โดยเฉพาะว่า อุดมการณ์ของชาติไทย ที่แท้จริงควรเป็นอย่างไรมีผู้กำหนดและให้ความหมายไว้น้อยมากและยังไม่เป็นที่รู้จักยอมรับกันโดยทั่วไป ลักษณะอุดมการณ์ของชาติที่ดีนั้นจะต้องเป็นจุดเริ่มเพื่อให้ทุกชาติได้ไปสู่จุดหมายที่แน่นอน เป็นการสร้างความหวังร่วมกันให้แก่ประชาชนในชาติ และเป็นการจัดอุดมการณ์ของฝ่ายตรงข้าม เป็นแนวทางให้สถาบันต่าง ๆ ในสังคมปฏิบัติเป็นแนวทางให้การศึกษาอบรมเยาวชนอย่างต่อเนื่อง การกำหนดอุดมการณ์ของชาตินี้จะต้องสอดคล้องกับค่านิยมของคนไทย

ผลประโยชน์ของคนในชาติและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ดร.กมล ทองธรรมชาติ และ ดร.สิปพนธ์ เกตุทัต ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับแนวทางการเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติ ไว้ว่า รัฐบาลต้องมีอุดมการณ์ของชาติเป็นเป้าหมายโดยใช้อุดมการณ์ทางการเมืองเป็นแรงผลักดันในการกำหนดและดำเนินนโยบาย

ถ้ารัฐบาลมีความเชื่อดังกล่าวยอย่างจริงจัง มีความสุจริตใจ และมีสมรรถภาพในการปฏิบัติแล้ว ก็น่าจะเชื่อได้ว่าอุดมการณ์ของชาติจะไม่เป็นเพียงนามธรรม เป็นคาขวัญที่ไม่มีผล แต่จะเป็นหลักการที่มีความหมายในการปฏิบัติ กล่าวโดยสรุป เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้อุดมการณ์ของชาติมีผลในทางปฏิบัติ ได้แก่

1. ผู้นำของรัฐบาลจะต้องมีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน
2. มีการนำเอาอุดมการณ์ทางการเมืองมาประยุกต์ใช้กับนโยบายด้านสังคมเศรษฐกิจ

การเมืองให้สอดคล้องอย่างมีเอกภาพ

3. กลไกสำคัญของรัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับประชาชน จะต้องสามารถชี้แนะประชาชน และปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายด้านต่าง ๆ ที่รัฐบาลกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะการณ์ปัจจุบัน สิ่งหนึ่งที่เป็นเรื่องขัดแย้งสากลคือความเชื่อความศรัทธาในระบอบการเมืองที่แตกต่างกัน สิ่งนี้ก่อให้เกิดการต่อสู้ด้านอุดมการณ์ ซึ่งการต่อสู้ด้านอุดมการณ์จะโยงไปสู่ความขัดแย้งอื่นๆ อีกมากมาย ต่างฝ่ายต่างหาวิธีการปลุกฝัง อบรม บ่มเพาะอุดมการณ์ของฝ่ายตนให้เข้มแข็งและหาทางทำลายอุดมการณ์ของฝ่ายตรงข้าม ลักษณะการต่อสู้จะเป็นเช่นนี้ทุกยุคทุกสมัยตราบจนกระทั่งปัจจุบัน ดังนั้นการที่เราได้ศึกษาเรื่องการ เสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองและกลวิธี การต่อสู้ด้านอุดมการณ์ เพียงเพื่อชี้แนวทางให้เห็นวิธีการต่อสู้ในรูปแบบหนึ่งของการต่อสู้ในหลาย ๆ รูปแบบ ผลที่ได้จากการศึกษาจะทำให้มีความเข้าใจเรื่องการต่อสู้ด้านอุดมการณ์ ทำให้รู้สึกว่าการอุดมการณ์ของชาติเป็นเรื่องสำคัญที่เราจะต้องเร่งปลุกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เกิดขึ้นให้ได้ ถ้าคนในชาติมีเอกภาพในอุดมการณ์ย่อมมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและสามารถใช้พลังอุดมการณ์

แก้ปัญหาอุปสรรคของชาติบ้านเมืองได้ ตัวอย่างวิธีการที่ใช้เผยแพร่อุดมการณ์ของชาติไทย มีดังนี้

1. สร้างคำขวัญเกี่ยวกับอุดมการณ์ของชาติ โฆษณาให้รู้จักแพร่หลายในหมู่ประชาชน
2. ใช้สื่อมวลชนทุกชนิดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
3. สร้างนักอุดมการณ์เป็นกลุ่มมาในการทำความเข้าใจและถ่ายทอดอุดมการณ์ของชาติไปสู่ประชาชน
4. รัฐบาลจะต้องศรัทธาและสร้างความเข้าใจในอุดมการณ์ของชาติให้เกิดขึ้นในหมู่นักการเมืองข้าราชการ และเยาวชน ในระยะสั้นคือกลุ่มผู้นำสังคมทุกระดับและทุกอาชีพ ส่วนในระยะยาวคือในวงการศึกษาศึกษา

5. ในการกำหนดนโยบายของชาติจะต้องยึดอุดมการณ์ของชาติเป็นเป้าหมาย
6. การเผยแพร่อุดมการณ์จะต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 2 สิ่งสำคัญที่คนไทยต้องรักษาไว้ด้วยชีวิต

สิ่งที่เด่นของไทยที่ทำให้เราสามารถรักษาเอกราชอธิปไตยและความเป็นไทยมาได้โดยตลอดก็คือสถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องจากคนไทยยึดถือว่าเป็นสมบัติล้ำค่า เป็นเอกลักษณ์และเป็นเอกลักษณ์ของตน เป็นที่ตั้งแห่งความภาคภูมิใจและเกียรติศักดิ์ของคนไทยทั้งชาติ ดังนั้น คนไทยตั้งแต่โบราณมา จึงมีจิตยึดมั่นและพร้อมเสมอที่จะพลีชีวิตและเลือดเนื้อของตนให้แก่สิ่งสำคัญอันสูงสุดเหนือชีวิต 4 อย่าง ได้แก่ ชาติไทย ประเทศไทย ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ชาติไทย

คำว่า “ชาติ” เป็นคำที่มีความหมายยิ่งนัก เพราะนอกจากหมายถึงองค์ประกอบในเชิงรัฐศาสตร์ได้แก่ ประชากร ดินแดนที่มีอาณาเขตแน่นอน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตยแล้ว ยังหมายรวมถึงความผูกพันทางวัฒนธรรม ประเพณี และประวัติศาสตร์ร่วมกันของคนในชาติ ส่วนคำว่า “ชาติไทย” หมายถึง คนไทยทั้งหมดรวมกัน และคำว่า “คนไทย” นั้น อาจแบ่งประเภทได้ ดังนี้

1. ไทยแท้ ได้แก่คนไทยที่สืบสายเลือดไทยมาแต่บรรพกาล มีบ้านเกิดเมืองนอนในประเทศไทย พูดภาษาไทย และมีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นไทยโดยสมบูรณ์
2. ไทยต่างแดน หมายถึง ชนชาติไทยที่มีเชื้อชาติเป็นไทยโดยสายเลือดดังกล่าวแล้ว แต่ต้องไปกระจัดกระจายอยู่ในดินแดนอันเป็นอาณาเขตของประเทศอื่น ซึ่งชนชาติไทยเหล่านี้ เป็นพี่น้องสายเลือดไทยกับเราแท้ ๆ และมีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งปรากฏว่า มีจำนวนมากกว่าคนไทยในประเทศไทยเสียอีก
3. ไทยสมัคร หมายถึง ชนชาติไทย ซึ่งสืบสายเลือดทางเชื้อชาติของชนชาติอื่น แต่ถือสัญชาติไทย อาศัยอยู่ในประเทศไทย และสมัครใจที่จะเป็นคนไทยด้วยจิตใจบริสุทธิ์และแน่วแน่มั่นคง

ความสำคัญของชาติไทย มีดังนี้

1. เป็นชาติใหญ่และเก่าแก่ชาติหนึ่งในโลก ที่ยังมีชีวิตเป็นชาติที่มีหลักฐานมั่นคงอยู่ในปัจจุบันมีชนชาติไทยอยู่ในจีน พม่า อินเดีย ลาว ไม่น้อยกว่าที่อยู่ในประเทศไทย
2. เป็นชาตินักสู้ รักความเป็นไท สามารถชำระอิสรภาพและเอกราชของตนเองมาได้โดยตลอดจนถึงทุกวันนี้

3. เป็นชาติที่มีภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม อันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองเป็นของตนเอง โดยเฉพาะและสมบูรณ์ด้วยคุณลักษณะอันล้ำค่า ความสำคัญของชาติไทยเหล่านี้ เป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนภาคภูมิใจได้ โดยไม่ควรมีความเคลือบแคลงใจแต่ประการใด เพราะยืนยันได้ด้วยประวัติศาสตร์ โบราณคดี และข้อเท็จจริงอันประจักษ์ชัดว่า ชาติไทยให้ชีวิตและความภูมิใจแก่คนไทยทุกคน ดังนั้น ชาติไทยจึงมีความสำคัญอยู่เหนือชีวิตของคนไทยทุกคน

รักชาติไทย

ความรักชาติ เป็นความรู้สึกฝังลึกและผูกพันอย่างแน่นแฟ้นในใจคนไทยทุกคนที่มีต่อ ชาติไทยเป็นความรู้สึกถึงความ เป็นพวกเดียวกัน มีกิริยา ขนบธรรมเนียมเดียวกัน เป็นความรู้สึกผูกพัน เพราะบ้านเมืองหรือชาติของเราเป็นแผ่นดินที่เรารักมากที่สุด เพราะมีคนที่เรารักที่สุด เพราะเราได้ อยู่ (อาศัยอยู่) ได้เห็น ได้รู้สึกเป็นเจ้าของ ได้รับความสุข ทุกข์ และความหวังต่างๆ อย่างใกล้ชิดมากกว่า แผ่นดินอื่นๆ ในโลก อันปรากฏลักษณะการแสดงออกด้วยการปฏิบัติ ดังนี้

1. รักใคร่กัน มีใจหวังดี พยายามความสุขความเจริญแก่กันฉันพี่น้อง
2. เว้นจากการเบียดเบียน ประทุษร้ายทำลายประโยชน์สุขซึ่งกันและกัน
3. ช่วยกันบำรุงรักษาสমบัติของชาติ เช่น ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมประเพณีที่ดี ให้เจริญรุ่งเรืองถาวร สืบต่อไป
4. ขวนขวายกระทำและอุดหนุนส่งเสริมกิจการที่จะทำให้ชาติเจริญรุ่งเรืองมั่นคง ไม่ทำ การใดๆ ที่เป็นเครื่องขัดขวางความเจริญรุ่งเรืองมั่นคง หรือเป็นภัยอันตรายแก่ชาติ
5. ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสุขความเจริญ ให้พ้นจากความทุกข์ความเสื่อม
6. พยายามฝึกฝนอบรมตนเองและบุตรหลาน ให้เป็นคนดี มีศีลธรรม และมีความรู้ ความสามารถในกิจการต่าง ๆ เพื่อเป็นกำลังของชาติ
7. ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นไปในทางที่จะแบ่งแยกชนชาติไทยให้แตกสามัคคี
8. ยินดีสละประโยชน์สุขส่วนตัว แม้กระทั่งชีวิตเลือดเนื้อเพื่อบำรุงรักษาประเทศชาติ ให้มั่นคงและปลอดภัย

เหตุผลที่ทุกคนต้องรักชาติ

1. เพราะชาติเป็นของเรา เราเป็นหน่วยหนึ่งของชาติ มีความเป็นอยู่เนื่องกับชาติ
2. เพราะเรามีส่วนได้ส่วนเสียร่วมสุขร่วมทุกข์กับชาติ ชาติไทยเป็นอย่างไรเราเป็นด้วย ชาติไทยมีความสุข ความเจริญ เราสุขเราเจริญด้วย ดังพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ตอนหนึ่งความว่า “...แม้ชาติย่อยยับอัปจน บุคคลจะสุขอยู่อย่างไร...”
3. เพราะชาติไทย ช่วยให้เราใช้ชีวิตอยู่ในโลกได้อย่างบุคคลผู้มีเกียรติ

ประโยชน์จากการรักชาติ

1. เป็นเหตุให้พวกเรามีความสามัคคีกลมเกลียว และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เว้นจาก เบียดเบียนประทุษร้าย ทำลาย ประโยชน์สุขซึ่งกันและกัน อันเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญและความมั่นคง ของชาติ

2. เป็นเหตุให้ทุกคนช่วยกันบำรุงชาติ ให้เจริญรุ่งเรืองเข้มแข็งและสามารถยิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้วยกำลังทรัพย์ กำลังกาย และกำลังความคิด จนเป็นชาติอารยะ

3. เป็นเหตุให้ทุกคนช่วยกันป้องกันรักษาชาติ ให้ดำรงอิสรภาพ มั่นคงถาวร ไม่เพิกเฉย ปล่อยให้เสื่อมทราม ล่มจม

4. เป็นเหตุให้ทุกคนพยายามทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ชาติยิ่ง ๆ ขึ้นไป ซึ่งเป็นผลดีแก่ ตัวเราและชาติของเรา

5. เป็นเหตุให้ทุกคนระวังตัว ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นภัยอันตรายต่อชาติ และใส่ใจ กระทำแต่การอันเป็นคุณประโยชน์ต่อชาติ

ประเทศไทย มีความสำคัญดังนี้

1. เป็นภูมิภานาที่ตั้งหลักฐานของชาติ ชาติของเราเป็นหลักแหล่งและเป็นปึกแผ่นได้ ก็ เพราะมีประเทศเป็นภูมิภานาที่ตั้งหลักฐาน

2. เป็นส่วนประกอบชาติของเรา ให้เป็นประเทศเอกราช

3. เป็นเครื่องเชิดชูชาติของเรา ให้เทียมหน้านานาชาติ มีประเทศเป็นของตนอย่างชาติ อีสรระทั้งหลาย

4. เป็นที่อยู่อาศัยทำมาหากิน และดำรงวงศ์ตระกูลของเรา

5. แผ่นดินไทยเป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ และมีภัยธรรมชาติน้อย

ความหมายของประเทศไทย

ประเทศหรือที่เรียกกันว่า “ชาติ” หมายถึง แผ่นดิน อาณาเขต และประชากรที่อาศัย อยู่ในแผ่นดินนั้น อันเป็นศูนย์รวมแห่งความรัก ความสามัคคี ความเสียสละ ความกล้าหาญ และการมี ผลประโยชน์ร่วมกัน อันมีเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมประจำชาติเป็นของตัวเอง ส่วนคำว่า “ประเทศไทย” นั้น หมายถึงแผ่นดินแดนอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของชาวไทย ตามที่ปรากฏในแผนที่

รักประเทศไทย

เป็นความผูกพันทางใจอีกอย่างหนึ่งที่คนไทยมีอยู่ต่อบ้านเกิดเมืองนอนของตน อันจะ ปรากฏลักษณะการแสดงออกด้วยการปฏิบัติ ดังนี้

1. รักและหวงแหนถิ่นฐานบ้านเมืองของเรา ถือว่าเราเป็นเจ้าของประเทศ ประเทศไทย เป็นที่อยู่เป็นที่ทำมาหากินและดำรงวงศ์ตระกูลของพวกเราชาวไทย

2. ช่วยป้องกันรักษาประเทศให้ปลอดภัย ให้คงเป็นของเราเสมอไป ไม่ยอมให้ชาติใดมา รุกรานหรือแย่งชิงเอาไปไม่ได้แม้แต่น้อย

3. ช่วยบำรุงให้เจริญรุ่งเรือง ให้เป็นที่รื่นรมย์สมบูรณ์และปลอดภัย ในการอยู่ในการหา เลี้ยงชีพด้วยกำลังทรัพย์ กำลังกาย และกำลังความคิด ไม่ทำการใด ๆ อันจะเป็นภัยอันตรายแก่ ประเทศของเรา

เหตุผลที่ทุกคนต้องรักประเทศ

1. เพราะประเทศไทยเป็นภูมิภานาที่ตั้งหลักฐานของชาติ ชาติไทยมั่นคงยั่งยืนอยู่ได้ก็ เพราะชาติไทยมีที่อยู่อาศัยของตนเองเป็นหลักแหล่ง ถ้าชาติไทยเป็นชนชาติเร่ร่อน เหมือนคนพเนจร ที่หาหลักแหล่งแน่นอนไม่ได้ ย่อมจะต้องเสื่อมสลาย จนกระทั่งสูญสิ้นชาติไปในที่สุด

2. เพราะประเทศไทยเป็นดินแดนที่ให้ความผาสุกในการอยู่อาศัย และความสมบูรณ์พูนสุขในการทำมาหาเลี้ยงชีพแก่คนไทยทุกคน

3. เพราะประเทศไทยเป็นมรดกอันล้ำค่า ที่บรรพชนไทยได้สร้างและรักษาไว้ให้ลูกหลานด้วยเลือดเนื้อและชีวิต

4. เพราะประเทศไทยเป็นดินแดนแหล่งสุดท้าย ที่เป็นกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์ของชนชาติไทย หากต้องเสียดินแดนส่วนนี้แล้ว ชนชาติไทยจะตกอยู่ในฐานะสิ้นเนื้อประดาตัว ดังบทเพลงในละครเรื่องเรื่องเลือดสุพรรณ ซึ่งประพันธ์โดย พล.ต.หลวงวิจิตรวาทการ ตอนหนึ่ง ความว่า “...ถ้าสิ้นชาติ สิ้นแผ่นดิน ก็สิ้นคิด เรามายอมเสียชีวิตดีกว่าอยู่...”

ประโยชน์อันจะเกิดมีจากการรักประเทศ

1. เป็นเหตุให้เราสามัคคีกลมเกลียวกัน และ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เว้นจากเบียดเบียนประทุษร้ายกัน

2. เป็นเหตุให้ทุกคนช่วยกันบำรุงประเทศให้เจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังความรู้ และกำลังความคิด

3. เป็นเหตุให้ทุกคนช่วยกันป้องกันรักษาประเทศให้ปลอดภัย ให้คงเป็นสมบัติของชาติเราตลอดไป ตามคาปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของทหาร วรคหนึ่ง ที่ว่า “...ข้าพเจ้าจักยอมตายเพื่ออิสรภาพและความสงบแห่งประเทศชาติ...”

4. เป็นเหตุให้ทุกคนฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนดี และมีความรู้ความสามารถ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศยิ่ง ๆ ขึ้นไป

5. เป็นเหตุให้ทุกคนระวัง ไม่ทำการใด ๆ ที่เป็นภัยอันตรายแก่ประเทศ และใส่ใจกระทำแต่กิจการที่เป็นคุณประโยชน์ อันเป็นเหตุให้ประเทศเจริญรุ่งเรืองมั่นคง

ศาสนา

1. เป็นที่มาแห่งคุณงามความดีและความสงบสุขของมนุษย์

2. เป็นประมวลจรรยา และเป็นหลักแห่งความประพฤติของมนุษย์

3. เป็นเครื่องอบรมพลเมืองให้เป็นคนดีมีศีลธรรม เป็นประโยชน์แก่การปกครอง การคบหาสมาคม และการงานทั้งหลาย

4. เป็นคุณยังผู้ประพฤติปฏิบัติตาม ให้มีความประพฤติและอัธยาศัยประณีตดีงาม ให้ได้ความสุขและพ้นทุกข์ตามสมควรแก่การปฏิบัติ

ความหมายของคำว่าศาสนา

คำว่า “ศาสนา” นั้น หมายถึงคำสั่งสอนในทางดี ที่ท่านผู้เป็นศาสดาได้แสดงสั่งสอนและบัญญัติแต่งตั้งไว้ เพื่อให้ประชาชนละชั่วประพฤติดี อันเป็นทางแห่งความสุขและพ้นทุกข์ สถาบันศาสนา เป็นสถาบันที่มีความสำคัญทางจิตใจของคนไทยมากและสำคัญต่อชาติ ช่วยให้สังคมมั่นคง เพราะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยที่ดีที่สุด เป็นพื้นฐานของความผูกพันของคนในชาติไปสู่ความสามัคคี ความเคารพนับถือ ความไว้วางใจกัน คนในชาตินับถือศาสนาหลากหลาย แต่ละศาสนาล้วนสอนให้คนเป็นคนดีมีคุณธรรม มีจริยธรรม ที่จะทำให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สิ่งที่ดีและเด่นในส่วนสถาบันศาสนาในประเทศไทยคือ คนไทยแม้ต่างศาสนากันก็ไม่เคยมีความขัดแย้งกัน เพราะนับถือศาสนาต่างกัน สามารถเป็นเพื่อนที่ดีเป็นมิตรที่ดีต่อกันได้ เพราะทุกศาสนาสอนให้คนมีเมตตา

ธรรม อันเป็นธรรมค้ำจุนโลก ศาสนาทุกศาสนาช่วยค้ำจุนสังคมให้มั่นคง มีความสุขสงบ มีความสามัคคี เกื้อกูลกันอันนำไปสู่ความมั่นคงของชาติ สำหรับครอบครัวพุทธศาสนิกชน พ่อแม่ ควรสอนหลักธรรมะในพุทธศาสนาอย่างย่อ ๆ ง่าย ๆ ให้แก่บุตรหลาน กล่าวคือ พุทธศาสนาสอนให้คนรักเมตตากันทั้งโลก และมีหลักธรรมใหญ่คือ เว้นความชั่ว ประพฤติแต่ความดี ชาระจิตใจให้สะอาด มีความละเอียดรอบาหรือความซื่อ และเกรงกลัวต่อบาปหรือความชั่ว ศาสนาพุทธจึงมีความดีเด่นที่มีคำสอนที่มีเหตุผล พิสูจน์ได้ เป็นวิทยาศาสตร์ สามารถให้ความสำเร็จประโยชน์แก่ผู้ที่เลื่อมใสและประพฤติปฏิบัติตามได้จริง โดยทำให้เป็นคนดี ประสบความสุขความเจริญอย่างแท้จริง จนถึงที่สุดสามารถช่วยคนให้ข้ามพ้นจากทุกข์ได้จริง ทั้งนี้พอจะสรุปผลแห่งการนับถือศาสนาเพื่อเป็นหลักในการศึกษาได้เป็น 3 ประการ ได้แก่

1. ศาสนาทำให้ผู้นับถือปกครองตนเองได้ เนื้อแท้ของศาสนาอยู่ที่การสอนและอบรมผู้นับถือให้รู้จักปกครองตนเองได้ ต่างจากวิธีการทางโลกซึ่งมีไว้เพื่อปกครองผู้อื่น เช่น มีกฎหมายตลอดจนระเบียบวินัยต่างๆ ไว้เป็นคู่มือในการปฏิบัติตาม ต้องมีการตั้งตำรวจ ตั้งผู้พิพากษาไว้ เพื่อจับกุม ฟ้องร้องดำเนินคดี และตัดสินโทษผู้กระทำความผิด แต่ศาสนาสอนและอบรมให้บุคคลปกครองตนเอง เร่งรัดตนเองให้ทำความดี หากทำความผิดก็ให้วินิจฉัยโทษและเกิดความรู้สึกเสียใจหรือสำนึกผิดด้วยตนเอง ผู้ที่เคารพในศาสนาแท้จริง ย่อมเต็มใจเว้นจากความชั่วทั้งต่อหน้า และลับหลังคนอื่นการทำดีเอง เว้นชั่วเอง เป็นลักษณะของคนที่ปกครองตนเองได้

2. ศาสนาทำให้ผู้นับถือเป็นคนดี กำลังของคนเรามี 2 อย่าง ที่จะทำให้มีความเจริญ คือ กำลังความรู้กับกำลังความดี วิทยาการต่างๆ ย่อมทำให้ผู้ศึกษาเป็นคนมีความรู้ เปลี่ยนสภาพจากคนโง่มาเป็นคนฉลาด แต่แม้ว่าเป็นคนที่ฉลาด มีความรู้ ก็อาจเป็นคนที่สังคมไม่พึงประสงค์ได้ เช่นเป็นคนเนรคุณ ไร้สัตย์ ทุจริต หรือเกียจคร้าน เมื่อคนเราเป็นเช่นนี้แล้วจะหาความสุขความเจริญไม่ได้เลย เข้าหลักที่ว่า “ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด” ศาสนาเป็นประมวลหลักแห่งความดีของมนุษย์ เมื่อใครศึกษาอบรมตามหลักของศาสนาแล้ว ย่อมจะมีผลให้กาย วาจา และใจให้เป็นคนดี เช่น เป็นคนกตัญญูกตเวที มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีเมตตากรุณา และขยันหมั่นเพียร ลักษณะที่ว่ามีดีเป็นความดีที่เป็นพลังอันสำคัญที่ทำให้คนเจริญก้าวหน้า มีความสุขความเจริญ เกิดความบริสุทธิ์แห่งจิตใจแก่ผู้ที่ยึดมั่นในความดีงาม

3. ศาสนาทำให้สังคมดีขึ้น ความจำเป็นของมนุษย์ นอกจากการกินการนอนแล้ว ยังมีอยู่อีกอย่างหนึ่งคือ การอยู่ร่วมกันระหว่างเรากับผู้อื่น ไม่ว่าจะรวมกันโดยฐานะเพื่อน ฐานะผู้บังคับบัญชาฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา หรือในฐานะอื่นๆ ที่เรียกว่าสังคม ซึ่งสังคมที่มีความสงบสุขนั้นผู้ที่อยู่ในสังคมต้องมีความไว้วางใจ เช่น สามีไว้วางใจภรรยาว่าจะซื่อสัตย์ มิตรไว้วางใจมิตรว่าจะไม่หักหลัง ผู้น้อยไว้วางใจผู้ใหญ่ว่าจะให้ความเป็นธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ความไว้วางใจจะเกิดขึ้นได้ก็จากหลักธรรมของศาสนา ที่จะช่วยกล่อมเกลาคิดใจของผู้นับถือ ให้รู้จักความสำคัญ และเคารพในสิทธิของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ศาสนาประจำชาติไทย

ชาติไทย ยอมรับนับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ โดยปรากฏหลักฐานโดยแน่ชัดว่าตั้งแต่สมัยสุโขทัย อันเป็นสมัยที่ชาติไทยได้เริ่มตั้งหลักฐานมั่นคงในดินแดนแหลมทองนี้ พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงนับถือพุทธศาสนา การที่ชาติไทย ยอมรับนับถือศาสนาพุทธเป็น

ศาสนาประจำชาตินั้น เพราะพุทธศาสนามีคำสอนสอดคล้องตรงกับแนวโน้มในความรู้สึกนึกคิดของชาวไทยเป็นอย่างดี ยิ่งให้เสรีภาพในความเชื่อและความรู้สึกนึกคิด สอนให้พึ่งตนเอง อันตรงกับจิตใจของชาติไทยที่รักอิสระเสรีภาพเป็นชีวิตจิตใจ

รักศาสนา

หมายถึงความรู้สึกในจิตใจที่ยึดมั่น ยอมรับว่าศาสนานั้นเป็นของตน และเคารพเทิดทูน ไม่ยอมที่จะให้เกิดความมัวหมองแต่อย่างใด อันจะปรากฏลักษณะการแสดงออกด้วยการปฏิบัติ ดังนี้

1. มีศรัทธาเลื่อมใสในศาสนา
2. ศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในศาสนา ให้พอที่จะยึดถือเป็นหลักแห่งความประพฤติของตนได้

3. ปฏิบัติตามคำสอนในศาสนาด้วยความเคารพ
4. รักษาศาสนาให้บริสุทธิ์บริบูรณ์คงที่อยู่ ไม่ดัดแปลงแก้ไขให้ผิดเพี้ยนไปตามใจตน
5. ป้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมเสียขึ้นพระศาสนา อันจะทำให้ศาสนาเสื่อมทรามเศร้าหมอง

6. บำรุงส่งเสริมกิจการในศาสนา

เหตุผลที่ทุกคนต้องรักศาสนา

1. เพราะศาสนาสามารถยังผู้เลื่อมใส และปฏิบัติตามให้เป็นคนดีมีคุณธรรม
2. เพราะเป็นประมวลจรรยาที่รวมคุณความดีไว้ทั้งหมด เป็นบ่อเกิดแห่งความเจริญรุ่งเรืองและความสงบสุขแห่งชีวิตของเรา

3. เพราะเป็นหลักแห่งความประพฤติของพวกเรา เป็นเครื่องอบรมพวกเราให้เป็นคนดีมีศีลธรรม เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การปกครอง การคบหาสมาคมและการทำงานทั้งหลาย

4. เพราะเป็นแสงสว่างส่องทางปฏิบัติ ให้พวกเราได้ปัญญา รู้จักผิดชอบชั่วดี และละชั่วประพฤติดีได้ถูกต้อง เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่เรา

5. เพราะเมื่อเราเลื่อมใสและปฏิบัติตามโดยชอบแล้ว ย่อมได้ประโยชน์และความสุขสมควรแก่การปฏิบัติ

ประโยชน์อันจะเกิดมีจากการรักศาสนา

1. เป็นเหตุให้เกิดศรัทธาปฏิบัติตาม มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจ ซึ่งเป็นความดีอย่างยิ่งของตน และเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตลอดถึงประเทศชาติอย่างสำคัญด้วย

2. เป็นเหตุให้ป้องกันและกำจัดความเสื่อมเสียมิให้เกิดมีแก่ศาสนา

3. เป็นเหตุให้บำรุงรักษาศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองถาวร เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติของเราตลอดไป

พระมหากษัตริย์

1. ทรงเป็นประมุขของชาติ

2. ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

3. ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยให้ผนึกแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4. ทรงเป็นมิ่งขวัญของชาติ

5. ทรงเป็นจอมทัพ

ความหมายของคำว่าพระมหากษัตริย์

คำว่า “พระมหากษัตริย์” นั้น หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงอยู่ในฐานะพระประมุขของชาติไทย คือหัวหน้าของชนชาติไทย ทรงมีหน้าที่โดยธรรมชาติในอันที่จะต้องคุ้มครองอาณาประชาราษฎร์ให้พ้นจากทุกข์และอยู่ร่วมกันได้ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข แม้จะมีคติยึดมั่นอยู่ว่าพระองค์ทรงไว้ซึ่งพระองค์นั้นคือ กำลังพิเศษสำหรับที่พระองค์จะได้ใช้สำหรับเป็นเครื่องมือบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน ไม่ใช่เครื่องมือพิเศษสำหรับกดขี่เอาความสุขความสราญจากประชาชน

รักพระมหากษัตริย์

หมายถึง ความรู้สึกผูกพันลึกซึ้งในจิตใจที่ประชาชนมีอยู่ต่อองค์พระมหากษัตริย์ เกิดเป็นความเคารพ เทิดทูน หวงแหน ในฐานะเป็นสิ่งประเสริฐสุดประจาศีวิตขาดไม่ได้ เกิดความร่มเย็นเป็นสุขเมื่ออยู่ใกล้ เกิดความว่าเหว เมื่อห่างไกล ซึ่งจะปรากฏลักษณะการแสดงออกด้วยการปฏิบัติดังนี้

1. จงรักภักดีต่อพระองค์ นับถือพระองค์ว่าเป็นพระมหากษัตริย์ของเราด้วยความจริงใจ เช่นเดียวกับบุตรที่นับถือมารดาบิดาของตนว่าเป็นมารดาบิดาอย่างแท้จริง

2. สักการะ เคารพบนอบต่อพระองค์พร้อมทั้งกาย วาจา ใจ ไม่ล่วงละเมิดต่อพระองค์ เช่นเดียวกับบุตรที่ดี มีความเคารพบนอบต่อบิดามารดาของตนเป็นนิตย ไม่ล่วงเกินด้วยกายวาจา หรือแม้แต่คิดในใจอย่างใดอย่างหนึ่งเลย

3. คอยป้องกันและกำจัดภัยพิบัติมิให้มีมาพองพานพระองค์ และไม่ทำการใด ๆ อันจะเป็นภัยอันตรายต่อพระองค์ หรือเป็นเหตุให้ไม่ทรงสราญพระราชหฤทัย ทว่าแต่การอันจะเป็นเหตุให้ทรงพระเจริญและทรงสราญพระราชหฤทัย เช่นเดียวกับบุตรที่ดี ตั้งใจปฏิบัติมารดาบิดาของตนให้เป็นสุข

ฉะนั้น ดังคำสัจย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของทหาร ตอนหนึ่งที่ว่า “...ข้าพเจ้าจะเชิดชูและรักษาไว้ ซึ่งพระบรมเดชาานุภาพแห่งพระมหากษัตริย์เจ้า...”

เหตุผลที่ทุกคนต้องรักพระมหากษัตริย์

1. เพราะพระองค์ทรงเป็นพระประมุขของชาติ เมื่อเรารักชาติ จะต้องรักพระองค์ผู้ทรงเป็นพระประมุขด้วย เช่นเดียวกับผู้รักครอบครัว จาต้องรักท่านผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวของตน และผู้รักหมู่คณะ จะต้องรักท่านผู้หัวหน้าแห่งหมู่คณะของตนด้วยฉนั้น

2. เพราะพระองค์ทรงเป็นผู้ปกครองประเทศชาติ ให้ธำรงเอกราช มีอิสรภาพตลอดมา

3. เพราะพระองค์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก คือ ทรงเป็นหัวหน้าบำรุงรักษาพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองถาวร เป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่ประเทศชาติของเราและตัวเราด้วย

4. เพราะพระองค์ได้ทรงปกครองพวกเรา ให้ปลอดภัยแห่งชีวิตร่างกายและทรัพย์สินสมบัติได้รับความร่มเย็นเป็นสุขสืบต่อกันมาจนบัดนี้

ประโยชน์อันจะเกิดมีจากการรักพระมหากษัตริย์

1. เป็นเหตุให้เราชาวไทยทุกหมู่เหล่า รักใคร่ปรองดอง กลมเกลียวกันฉันพี่น้อง อันเป็นกำลังสำคัญของชาติอย่างหนึ่ง ซึ่งจะนำชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงยิ่งขึ้น
2. เป็นเหตุให้ประเทศชาติของเราตั้งอยู่ในความสงบเรียบร้อย อันเป็นมูลฐานแห่งอิสรภาพและความเจริญรุ่งเรืองแห่งชาติของเราประการหนึ่ง
3. เป็นเครื่องประกาศเกียรติคุณแห่งชาติของเราให้ปรากฏแก่โลกว่า ชาติไทยหรือชาวไทยเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ของตน ความกตัญญูกตเวทีนี้ เป็นเครื่องหมายของคนดี คนดีทุกคนย่อมมีความกตัญญูกตเวทีเป็นธรรมประจำตน คนใดไม่มีความกตัญญูกตเวทีย่อมเป็นที่รังเกียจและเกลียดกลัวของคนทั้งหลาย ไม่มีใครนิยมนับถือ วางใจ หรือปรารถนาจะคบหาสมาคมด้วย เมื่อพวกเราจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ของเรา ก็เป็นเครื่องประกาศว่าชาติไทยของเราเป็นชาติที่มีอารยธรรมย่อมได้รับความนับถือจากนานาชาติ

สิ่งสำคัญทั้ง 4 ที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นหลักชีวิตของชนชาติไทย เป็นเครื่องค้ำจุนให้ชนชาติไทยมีชีวิตอยู่ในโลกได้อย่างเป็นปึกแผ่นมั่นคง มีความสงบสุขราบรื่นและมีเกียรติเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาคมของโลก สิ่งที่เด่นของไทยที่ทำให้เราสามารถรักษาเอกราชอธิปไตยและความเป็นไทยมาได้โดยตลอด ก็คือสถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องจากคนไทยยึดถือสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ว่าเป็นสมบัติล้ำค่า เป็นเอกลักษณ์และเป็นเอกลักษณ์ของตนเป็นที่ตั้งแห่งความภาคภูมิใจและเกียรติศักดิ์ของคนไทยทั้งชาติ นอกจากนี้ **ลักษณะดีและเด่นของสังคมไทยที่คนไทยทั้งชาติมีส่วนร่วม ซึ่งสำแดงความเป็นชาติ และทำให้ชาติไทยแตกต่างจากสังคมอื่น** หรือที่เรียกว่า**เอกลักษณ์ของชาติ** เป็นบ่อเกิดแห่งความภาคภูมิใจของคนในชาติ และเป็นจุดรวมที่จะช่วยประสานความคิด ประสานจิตใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความสามัคคีของปวงชน และความมั่นคงของชาติ ทำให้เราสามารถรักษาเอกราชอธิปไตยและความเป็นไทยไว้ได้ เราจึงจะเป็นที่จะต้องช่วยกันเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติที่มีความสำคัญและดำรงอยู่เดิมนั้นให้คงอยู่สืบไป เพราะการรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย คือหนทางหนึ่งของการแสดงออกถึงความรักชาติบ้านเมือง

เสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อมนุษย์

ทฤษฎีของเสียงมีอำนาจ อำนาจของเสียงสร้างเป็นพลังงานที่เปลี่ยนจากเสียงสร้างให้เกิดความเคลื่อนไหว ความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดการพัฒนา เมื่อมีการพัฒนามาก ๆ ก็จะทำให้เกิดความเจริญ ยิ่งพัฒนามากก็ยิ่งเจริญมากขึ้นด้วยทั้งนี้ก็เพราะมนุษย์ต้องการความเจริญ ความเจริญเป็นความหวังเป็นความปรารถนาของชีวิตและความเจริญเป็นความมีชีวิตชีวา

เสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกาย เมื่อร่างกายสัมผัสต่อเสียงดนตรี จังหวะดนตรีมีอิทธิพลทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวขยับตามจังหวะ เสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความ เป็นปัจจุบัน ทำให้นึกถึงอดีต และทำให้นึกถึงอนาคต ดนตรีทำให้อารมณ์เปลี่ยนไปตามมิติของกาล อาจจะเป็นอารมณ์ที่ทวนรำลึกถึงอดีต อาจจะเป็นการสร้างอารมณ์ปัจจุบันและอาจจะสร้างให้เกิดจินตนาการได้

เสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจ “เสียงใส ใจสะอาด” เป็นอิทธิพลที่เกี่ยวกับเสียงโดยตรง เนื่องจากเสียงออกมาจากจิตใจ เมื่อใจรู้สึกเป็นอย่างไรก็จะถ่ายทอดเป็นเสียงออกมาเป็นอย่างนั้น ในขณะที่เดียวกันเสียงที่ออกมาจากจิตใจ ความสุขและความทุกข์ ได้อาศัยเสียงระบายออกมาภายนอกซึ่งทำให้จิตใจผ่อนคลายลงได้ โดยธรรมชาติ ดนตรีจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและจิตใจ

เสียงดนตรีทำให้สมองรับรู้ เส้นประสาทสมองขยายตัวเมื่อสัมผัสกับเสียงดนตรีที่ดี ทำให้สมองตื่นตัวกับเสียงที่ได้ยิน เสียงดนตรีบ่งบอกประวัติศาสตร์ บ่งบอกความเป็นมา บ่งบอกประเพณี บ่งบอกวัฒนธรรมของสังคมและบ่งบอกวิถีชีวิตของคนในแต่ละสังคมนั้น ๆ

เสียงดนตรี(Music) เป็นเสียงที่ไพเราะเป็นเสียงที่ละเอียดสร้างขึ้นด้วยความตั้งใจ ด้วยการประดิษฐ์เสียงอย่างประณีตและบรรจง มนุษย์สร้างเสียงขึ้นเพื่อให้มนุษย์ด้วยกันฟัง มนุษย์เป็นผู้สร้างมาตรฐานของความไพเราะ โดยอาศัยความรู้สึที่ดีเอาเสียงที่ไพเราะงดงาม นำแต่ละเสียงมาเรียงร้อยให้ปะติดปะต่อกันจนกลายเป็นบทเพลงที่ไพเราะ ดนตรีเป็นศิลปะที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้ตามความปรารถนาของมนุษย์ ซึ่งดนตรีอาจจะรับใช้ในฐานะที่เป็นส่วนประกอบของพิธีกรรม หรือดนตรีอยู่ในฐานะของความบันเทิง

เสียงหยาบ(Noise) เป็นเสียงรบกวนและเป็นเสียงที่มนุษย์ไม่ปรารถนา การแยกแยะระหว่างเสียงที่ชอบและเสียงที่ไม่ชอบ ขึ้นอยู่กับอำนาจว่ามีสิทธิ์ที่จะชอบหรือมีสิทธิ์ที่จะไม่ชอบเพราะความชอบและความไม่ชอบขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตและรสนิยม อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นเสียงที่หยาบ (ดัง แร้ง กระจ่าง) แต่เสียงก็เป็นจุดศูนย์รวมของอำนาจด้วยเหมือนกัน

มนุษย์จะเลือกเสียงที่อบอุ่นละมุนละไมไม่เลือกเสียงที่กังวานเลือกเสียงที่ไพเราะเลือกเสียงที่ชอบมากกว่าที่จะเลือกเสียงกระด้าง ดังนั้นเสียงที่ไพเราะหรือจะเรียกว่าเสียงดนตรี จึงมีอำนาจมากกว่าเสียงรบกวน

แนวคิดเรื่องดนตรีเพื่อการสื่อสาร

แนวคิดเรื่องดนตรีเพื่อการสื่อสารนี้ช่วยให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาของแนวคิดนี้แต่ละประเภท การเลือกใช้ดนตรีเพื่อการสื่อสารงานโฆษณาและสามารถแบ่งรูปแบบประเภทของแนวคิดนี้ได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ดนตรีกับการสื่อสารในภาพยนตร์โฆษณา ดนตรีหรือเพลงเป็นภาษาสากลที่ใช้ได้กับมนุษย์แทบทุกคนในโลกและได้ถูกนำมาใช้ในภาพยนตร์โฆษณา ซึ่งเป็นงานที่ต้องการสื่อสารกับคนจำนวนมากให้เข้าใจในเนื้อหาสาระเดียวกัน ตามที่ผู้โฆษณาต้องการสารถึงเพลงประกอบในภาพยนตร์โฆษณานอกจากจะช่วยสื่อความหมายของภาพให้ชัดเจนขึ้นแล้ว บางครั้งยังใช้แทนภาพ เรื่องราว ลักษณะของตัวละคร ปฏิกริยาธรรมชาติ อารมณ์ ความคิด ช่วงเวลา ช่วยให้เรื่องกระชับ ไม่ต้องใช้เวลาอธิบายมากก็สามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ตามที่ต้องการ (دنุพรรษ์ ยาห้วม, 2551 : 15) สำหรับเพลงโฆษณาแบ่งประเภทออกเป็น 2 ลักษณะ คือ แบ่งตามรูปแบบของดนตรีและ แบ่งตามความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ดังนี้

1. แบ่งตามรูปแบบของดนตรี แนวดนตรีมีมากมายหลากหลายประเภท ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการยกตัวอย่างเฉพาะแนวดนตรีประเภทใหญ่ๆ ที่เป็นที่ยุ้จักและนิยมใช้รวมทั้งประเภทของแนวดนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้โดยตรง

1.1 เพลงคลาสสิก (Classical Music)

เพลงคลาสสิกเป็นเพลงชั้นสูงในสายตาคนไทยเนื่องจากเพลงคลาสสิกเริ่มต้นมาจากวังและวัดในยุโรป เป็นดนตรีที่มีความงดงามความไพเราะในเรื่องของเสียง โดยที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นอย่างวิจิตรบรรเลงโดยนักดนตรีที่ผ่านการฝึกมาโดยเฉพาะ มีความสามารถสูงพอที่จะถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกเพลงออกสู่ผู้ฟังได้ดี เพลงคลาสสิกเหมาะกับการนำไปใช้ในโฆษณาสินค้าที่ต้องการแสดงถึงความยิ่งใหญ่ เช่น บ้าน รถยนต์ เพลงคลาสสิกสามารถนำไปใช้ประกอบโฆษณาสินค้าได้ทุกชนิด โดยเฉพาะสินค้าที่มีจุดมุ่งหมายแสดงถึงความเหนือกว่า

1.2 เพลงแจ๊ส (Jazz Music)

ดนตรีแจ๊สมีจุดกำเนิดอยู่ที่เมืองนิวออร์ลีอันส์สหรัฐอเมริกา มีการเริ่มเล่นช่วงประมาณปี ค.ศ. 1880 ซึ่งกลุ่มคนผิวดำเป็นผู้ริเริ่ม “แจ๊ส” มาจากคำว่า แจม (Jam) หมายถึง การบรรเลงดนตรีด้วยความรู้สึก ผู้บรรเลงดนตรีแจ๊สจะมีอิสระในการบรรเลงตามความรู้สึกตัวเอง มักใช้เปียโน แซกโซโฟน และกลองเป็นหลัก แจ๊สเป็นดนตรีที่แสดงถึงความเป็นอิสระไม่ยึดติดอยู่กับสิ่งใด ดังนั้นการนำเพลงแจ๊สมาใช้ในงานโฆษณา จึงเหมาะกับกลุ่มสินค้าที่มีกลุ่มเป้าหมายที่รักความอิสระ มีความคิดเป็นของตัวเอง ชอบความสนุกสนาน และมีความโรแมนติก คือ กลุ่มคนหนุ่มสาว

1.3 เพลงบลูส์ (Blues)

เพลงบลูส์เกิดขึ้นที่มลรัฐมิสซิสซิปปีในตอนปลายศตวรรษที่ 19 ภายใต้ความขัดแย้งและสับสนต่อสภาพความเป็นไปของยุคสมัยที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลง กลุ่มคนผิวดำจึงเป็นกลุ่มที่ถูกกระทบกระเทือนอย่างสูง เมื่อได้รับความกดดันจากพวกกลุ่มคนผิวขาวจึงแสดงออกทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ระบายความเจ็บปวด ความโหดร้าย ความแค้น ความคร่ำครวญ ผ่านเสียงดนตรีที่มีลักษณะเศร้าสร้อย พร้อมกับเสียงร้องแหบกระด้างขึ้นจุ่มแบบคนอมทุกข์เพลงบลูส์ให้ความรู้สึกของความนุ่มนวล เหงา เศร้า และโรแมนติก

1.4 เพลงร็อก (Rock)

ดนตรีร็อกเป็นดนตรีที่เน้นจังหวะเร้าใจ และความดังของเสียง โดยไม่เน้นความสวยงามของดนตรีมากนัก บางครั้งแสดงออกทางด้านอารมณ์อย่างรุนแรง ซึ่งได้รับความสนใจอย่างมากจากกลุ่มวัยรุ่น เพราะดนตรีร็อกสร้างความเร้าใจที่สามารถทำให้จิตใจวัยรุ่นหลงใหลในเสียงเพลง และจังหวะได้ง่าย ความสำคัญไม่ได้อยู่ที่เนื้อเพลงแต่เป็นความตื่นเต้นเร้าอารมณ์ผู้ฟัง พลังเสียงที่ขับออกมา ความแปลกใหม่ในท่วงทำนอง เนื้อเพลงฟังแล้วสนุกโฆษณาที่นำแนวเพลงร็อกมาใช้คือโฆษณาสินค้าที่เหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่น สินค้าที่มีความแข็งแรง เช่น รถยนต์ กระเป๋า มอเตอร์ไซด์ หรือสถาบันที่ต้องการเสนอภาพพจน์ที่ทันสมัย เช่น ธนาคาร

1.5 เพลงป๊อป (Pop Music)

เพลงป๊อปเป็นแนวเพลงที่ถูกพัฒนามาจาก แจ๊ส โฟล์ก อาร์แอนด์บี แดนซ์ คลาสสิก ร็อกแอนด์โรล เริ่มเล่นช่วงทศวรรษที่ 1950 ใน สหรัฐอเมริกา เป็นแนวเพลงที่มีลักษณะของโมโเลดี้ที่ฟังง่าย ฟังสบาย และมีท่วงทำนองที่พลิ้วไหว สามารถสร้างความสนุกสนานให้กับผู้ฟังได้ ดนตรีป๊อปมักถูกนำมาผสมผสานกับกลิ่นอายของดนตรีแนวอื่นๆ เช่น ร็อก แจ๊ส ฮิปฮอป เร้กเก้ ดนตรีอิเล็กทรอนิกส์แดนซ์ อาร์แอนด์บี ฟังก์ หรือแม้แต่โฟล์ก

1.6 เพลงอิเล็กทรอนิกส์-ป๊อป (Electro-Pop)

อิเล็กทรอนิกส์-ป๊อป เป็นดนตรีในยุคทศวรรษที่ 80 ที่ลดจำนวนนักดนตรีผู้เล่นดนตรีให้เหลือน้อยที่สุด แต่ใช้ซินธิไซเซอร์ คอมพิวเตอร์ มาป้อนข้อมูลทางดนตรี เพื่อให้เสียงดนตรีออกมาแทนเสียงจากการเล่นเครื่องดนตรีของนักดนตรี บางครั้งมีผู้เล่นเพียงคนเดียวแต่เสียงดนตรีที่ได้ยินเหมือนกับบรรเลงทั้งวง เพลงประเภทนี้มักจะมีจังหวะที่เร้าใจเหมาะกับการเต้นรำ (ใช้กล่องไฟฟ้า)

1.7 เพลงแร็ป (Rap) หรือ ฮิป-ฮอป (Hip-Hop)

แร็ป หรือ ฮิป-ฮอป เป็นเพลงที่เริ่มต้นจากหมู่สังคมคนผิวดำ แพร่ขยายกันในหมู่ชนชั้นกลางและชั้นล่าง เรียกได้ว่าเป็นดนตรีที่เติบโตขึ้นบนท้องถนน ขับร้องเพื่อความสนุกสนานของกลุ่มวัยรุ่นหนุ่มสาว จนพัฒนาขึ้นสู่ระดับตลาดอย่างกว้างขวางและได้เกิดทำเต้นรำแบบใหม่ ซึ่งเป็นที่คลั่งไคล้ในหมู่วัยรุ่น มีการพลิกแพลงทำเต้นกันออกไปจนกลายเป็นวัฒนธรรมการเต้นรำแบบใหม่ เพลงแร็ป หรือ ฮิป-ฮอป มีจุดเด่นที่จังหวะและเนื้อหา ไม่นับเสียงประสานและทำนองที่เพราะเสียงกลองจะทำขึ้นด้วยปากกับมือ บางครั้งก็ใช้เครื่องทำจังหวะ(Rhythm Box) ที่มีเสียงไม่เหมือนกลองจริงๆ ภาษาที่ใช้ก็เป็นภาษาสแลงของคนผิวดำ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการระบายความอัดอั้นของวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมประท้วงสังคม แสดงความก้าวร้าว ต่อต้าน บางเพลงมีความหยาบค้าย เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสะใจ (พงศธร วงศ์เกียรติขจร, 2535 : 31)

2. แบ่งตามความเกี่ยวข้องกับวิถี

2.1 เพลงพื้นบ้าน (Folk Music)

เพลงพื้นบ้านเป็นศิลปะการละเล่นของชาวบ้าน ในขณะที่สังคมยังเป็นระบบบ้านอยู่ เพลงพื้นบ้านเป็นความบันเทิงอย่างเดียวที่ชาวบ้านมีเริ่มตั้งแต่ร้องรำ ทำเพลง ตีเกราะเคาะไม้ ตีตีตีตีเป่า เพลงพื้นบ้านมีความเก่าแก่กว่าศิลปะดนตรีประเภทอื่นๆต่างก็มีวิวัฒนาการมาจากเพลงพื้นบ้านเกือบทั้งสิ้น มีทำนอง สั้นๆ ซ้ำๆ วกไปวนมา โดยเปลี่ยนเนื้อร้องไปเรื่อยๆ อาจเป็นการร้องเดี่ยว หรือมีลูกคู่ประกอบ เนื้อเพลงจะต้องมีความหมายเป็นเรื่องราว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนิทานสอนใจ คติธรรม ศาสนา ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ความรัก ความรื่นเริง การทำงาน

2.2 เพลงลูกทุ่ง (Country Music)

เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่เกิดขึ้นในสังคมเกษตรกรรม เป็นการแสดงออกของเกษตรกร มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องทุ่ง ชีวิตความเป็นอยู่ การทำงาน ความรัก และสังคมของลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่งจึงเป็นลีลาเพลงที่ดัดแปลงมาจากเพลงพื้นบ้าน ทำนองง่ายๆ สั้นๆ เช่น จังหวะราวชะชะช่า จังหวะลาตัด จังหวะกลองยาว เป็นต้น เน้นความสนุกสนานครึกครื้นเป็นหลักมีโน้ตที่เป็นท่อนที่ 8 ตีดูให้คนจำได้ เครื่องดนตรีที่ใช้ กลองชุด เบส กีตาร์ ออร์แกน กลองทอมบ้า เนื้อร้องตรงไปตรงมา ผูกประโยชน์ของภาษาอย่างง่าย ชมธรรมชาติทุ่งนา บรรยายชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท รำพันถึงความรัก การประกอบอาชีพ ความตลกขบขัน เพลงลูกทุ่งถูกนำมาใช้ในงานโฆษณาหลากหลาย ใช้ได้กับสินค้าแทบทุกชนิดที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริโภคทั่วประเทศหรือสินค้าสำหรับผู้บริโภคที่อยู่ต่างจังหวัด อาจมีเนื้อร้องเป็นภาษาท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นพวกกัน

2.3 เพลงลูกกรุง (LIGHT MUSIC)

“ลูกกรุง” น่าจะมาจากความนิยมของ “ชาวกรุง” คือผู้ที่อยู่ในเมือง ได้รับการศึกษา มีความเจริญทางเทคโนโลยีมากกว่าชาวบ้าน ความเจริญเป็นตัวแบ่งความเป็นชาวบ้านและ

ชาวเมือง เมืองหลวงหรือที่เรียกว่าเมืองกรุงจึงมีเพลงลูกกรุง เป็นชื่อเรียกเพลงของชาวเมือง ซึ่งหมายถึงเพลงของชาวเมืองกรุง เป็นเพลงยอดนิยมทั่วไปสำหรับคนในสังคมเมืองส่วนใหญ่เป็นเพลงที่มุ่งความงามในแนวทางทำนองที่นุ่มนวลละมุนละไม สำหรับการฟังเพื่อผ่อนคลายในขณะการทำงานหรือฟังเพื่อความบันเทิง ผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งปัจจุบันเพลงยอดนิยมหรือของกลุ่มคนส่วนใหญ่เท่านั้น และเป็นการผสมผสานกันในหลายๆลีลา ไม่สามารถแยกให้เห็นเด่นชัดว่าเพลงเหล่านั้นใช้ลีลาใดลีลาหนึ่งชัดเจน

2.4 เพลงเพื่อชีวิต

เพลงเพื่อชีวิตเป็นเพลงที่ศิลปินสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของชีวิต เพื่อระบายความรู้สึกให้บรรเทาความทุกข์ เพื่อค้นหาความหมายที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์หรือเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม มีเนื้อเพลงที่บรรยายถึงธรรมชาติที่สัมพันธ์กับชีวิต เพราะมนุษย์มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ จึงมีการราพึงราพันถึงความงามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ เรียกร้องเพื่อให้เกิดการต่อสู้ เพื่อแสวงหาปัจจัยของชีวิต เช่น ความมีอิสระทางร่างกาย อิสระทางความคิด อิสระทางการแสดงออก

การนำเพลงรูปแบบต่างๆ เหล่านี้ไปใช้ในการสารในการโฆษณาอันไม่มีข้อจำกัดตายตัวที่ว่าเพลงแนวใดจะเหมาะสมกับการโฆษณาสินค้าใด ตัวอย่างเช่น โฆษณาสินค้า เครื่องดื่ม “โค้ก” มีทั้งแนวเพลงเพื่อชีวิต, เพลงร็อค, เพลงเฮฟวี่, เพลงแร็ป, เพลงป๊อป ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและวัตถุประสงค์ของโฆษณาสินค้าแต่ละชิ้น (ภาวิณี บุญสุพ, 2536 : 13)

นักปราชญ์ท่านหนึ่ง คือ Carlyle กล่าวไว้ว่า ดนตรีนั้นเป็น The speech of angels หรือ เสียงสวรรค์ ซึ่งหมายความว่า ดนตรีเป็นเรื่องของสุนทรียศาสตร์ที่ว่าด้วยความสวยงาม ความไพเราะ เป็นเรื่องของนามธรรมซึ่งยากที่จะอธิบายให้เข้าใจด้วยภาษาพูด ดนตรีจะก่อให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ต่างๆร่วมกับท่วงทำนองของดนตรี ภาษานักดนตรี เรียกว่า “อารมณ์เพลง” อารมณ์เพลง สามารถเกิดขึ้นได้หลายอารมณ์ ดนตรีแต่ละชนิดก็สามารถให้อารมณ์เพลงที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจแบ่งได้ดังต่อไปนี้

อารมณ์รัก

เครื่องดนตรีที่จะช่วยให้อารมณ์รัก เช่น ไวโอลิน ที่ผู้บรรเลงสีอย่างอ่อนหวานนุ่มนวล ซ้ำๆอย่างแผ่วเบา ทำให้ผู้ฟังเกิดอาการเคลิบเคลิ้ม ผันหวาน ชวนจินตนาการไปตามเสียงดนตรีนั้น เครื่องดนตรีอีกชนิด คือ เปียโน สามารถทำให้รู้สึกและเข้าถึงอารมณ์รักได้เป็นอย่างดีเพราะเปียโนเป็นเครื่องดนตรีที่มีความกว้างของเสียงมากที่สุด สามารถครอบคลุมตั้งแต่เสียงสูงสุดไปจนถึงเสียงต่ำสุดได้ดีกว่าเครื่องดนตรีชนิดอื่น

อารมณ์เศร้า

เครื่องดนตรีหลายชนิดที่สามารถให้อารมณ์เศร้าสะเทือนใจ ส่วนใหญ่มักให้เสียงเครื่องดนตรีที่ ชื่อ ปิคโคโล ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์เศร้า ร่วมไปกับเสียงของเครื่องดนตรีได้

อารมณ์สนุกสนาน

เพลงประเภทนี้มักใช้ได้ดีกับเครื่องดนตรีแทบทุกชนิด เครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดอารมณ์สนุกสนานได้ดีที่สุด คือ กลองต่างๆ เช่น Tampering นอกจากนั้นก็ยังมี ฉาบ กรับ กระดังสามเหลี่ยม (Triangle) มักเป็นเพลงจังหวะเต้นรำเร็วๆ

อารมณ์ตื่นเต้น กล้าหาญ

เพลงประเภทนี้มักใช้เสียงทรมเปิดกับเสียงกลอง รัวให้ เกิดความกล้าหาญตื่นเต้น กล่าวกันว่าเสียงของทรมเปิดจะช่วยให้การหมุนเวียนของโลหิตไหลเร็วมากขึ้น เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนเลือดร้อน

เครื่องดนตรีแต่ละชนิด เพลงแต่ละเพลงจะให้อารมณ์เพลงที่แตกต่างกัน การเลือกใช้เครื่องดนตรีและองค์ประกอบของเสียงต่างๆย่อมมีความแตกต่างกันไป รายละเอียดเหล่านี้เป็นประโยชน์ในการสารกับนักแต่งเพลงให้เข้าใจ

การนำดนตรีมาใช้ในการสารงานโฆษณา นั้น (Dubar, 1990) ได้ทำการวิจัยเรื่องของดนตรีกับการโฆษณา ซึ่งสรุปได้ว่า ดนตรีสามารถสร้างการสารได้ใน 3 ระดับกล่าวคือ ระดับความรู้สึก ระดับอารมณ์ และระดับสติปัญญา ดนตรีสามารถทำให้คนหันมาดูโฆษณาทางโทรทัศน์ในหลายรูปแบบ ดนตรีช่วยสร้างให้เกิดอารมณ์ต่อตราสินค้าตอบสนองอารมณ์ผู้บริโภค และยังช่วยปรับให้ภาพในโฆษณาดูดีขึ้นอีกด้วย ช่วยให้จดจำเนื้อหาว่าง่ายกว่าคำพูด ในบางครั้งดนตรีถูกใช้ใน 3 วัตถุประสงค์ คือ ช่วยอธิบายภาพ สร้างอารมณ์ และสื่อถึงบางสิ่งที่ไม่ได้กล่าวถึงหรือไม่สามารถกล่าวถึงได้ ในภาพยนตร์โฆษณา นอกจากนี้ยังมีการวิจัยจากบริษัท อีปซอสส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ให้บริการด้านการวิจัยทางการตลาด โฆษณา และแบรนด์ ลอยล์ตี้ อันดับ 3 ของโลก เผยผลวิจัย Secrets of Effective TV Advertising เพื่อหาคำตอบของไอเดียโฆษณารูปแบบยอดฮิตประเภทต่างๆ ที่ออกเผยแพร่ในปัจจุบันว่า สามารถตอบโจทย์ทางการตลาด ให้กับแบรนด์สินค้าเจ้าของหนังโฆษณาหรือไม่ ทั้งการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ สร้างความจดจำได้ดีเพียงใดหรือสามารถสร้างให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมตามที่ต้องการหรือไม่ โดย Secrets of Effective TV Advertising กำหนดหัวข้อความสำเร็จของงานหนังโฆษณาออกเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย การได้รับความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย (Interest value), ตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และมีความแปลกใหม่แตกต่าง (Relevant Differentiation), การนำเสนอเรียบง่ายที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจตรงกัน (Simplicity of Execution) และสารแบรนด์ได้ชัดเจน (Clear Branding) พบผลการวิจัยดังนี้คือ ด้านโฆษณาที่ใช้เสียงเพลงเป็นตัวดำเนินเรื่อง การเชื่อมโยงกับแบรนด์สินค้านำไปถึงความเชื่อถือในตัวสินค้าจากการเห็นโฆษณาเรื่องนั้นๆ โฆษณาที่ใช้เสียงเพลงจะให้คะแนนที่ดีกว่าและมีคะแนนในดัชนีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและสามารถสร้างพฤติกรรมซื้อได้ใกล้เคียงกันและเมื่อสำรวจกลีกลงไปถึงการใช้เพลงในรูปแบบต่างๆ พบว่าเพลงที่ใช้ประกอบโฆษณาซึ่งถูกแต่งขึ้นเพื่อใช้กับแบรนด์นั้น โดยเฉพาะมีคะแนนที่สูงทั้งการสร้างการจดจำ การเชื่อมโยงถึงแบรนด์ความน่าเชื่อถือ ตลอดจนจนถึงการสร้างพฤติกรรมซื้อสินค้า(ชยศเมน ทรัพย์สุขขวรร, 2552 : 34)

อิทธิพลของดนตรีและทฤษฎีองค์ประกอบดนตรี

ผู้วิจัยทำการศึกษาทฤษฎีองค์ประกอบดนตรี ให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดของบทเพลงและสามารถวิเคราะห์เพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาขนมขบเคี้ยวที่คัดสรร ตามหลักทฤษฎีองค์ประกอบดนตรี เพื่อให้เห็นการสร้างจุดสนใจทางดนตรีที่นำมาใช้ในเพลงโฆษณา

องค์ประกอบของดนตรี คือ ส่วนสำคัญพื้นฐานที่ทำให้เกิดเป็นดนตรีขึ้น ทั้งนี้โดยจะกล่าวถึงองค์ประกอบของดนตรีโดยรวม มิได้ยึดเอาหลักเกณฑ์ของดนตรีใดเป็นมาตรฐาน องค์ประกอบของดนตรีที่สำคัญประกอบไปด้วยปัจจัยเหล่านี้คือ เสียง ทำนอง จังหวะ และเสียงประสาน

1. เสียง(Tone)

เสียงประกอบไปด้วยคุณสมบัติสำคัญ 4 ประการคือ ระดับเสียง ความสั้นยาวของเสียง ความดังเบาของเสียง และสีสันทันของเสียง ระดับเสียง (Pitch) หมายถึง ความสูงต่ำของเสียงในเชิงกายภาพ หากความถี่ของการสั่นสะเทือนเป็นไปอย่างรวดเร็ว จะทำให้เกิดเสียงสูง ถ้าความถี่ของการสั่นสะเทือนเป็นลักษณะช้าจะทำให้เกิดเสียงต่ำ หูของมนุษย์สามารถแยกเสียงตั้งแต่ระดับความถี่ของการสั่นสะเทือน 16 ครั้ง / วินาที จนถึง 20,000 ครั้ง / วินาที ความสั้น-ยาวของเสียง (Duration) หมายถึง เสียงดนตรีจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของความสั้นยาวของเสียงกล่าวคือ บางครั้งเราจะได้ยินลักษณะของการลากเสียงยาวๆ หรือบางครั้งก็จะเป็นลักษณะห้วนๆสั้นๆ ความแตกต่างในลักษณะนี้เรียกว่า ความสั้น-ยาวของเสียง

ความดัง-เบาของเสียง (Dynamics) หมายถึง เสียงดนตรีจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของความดัง-เบาของเสียงเช่นกันกล่าวคือบางครั้งเราจะได้ยินการบรรเลงเพลงที่มีเสียงดังอีกทีก็ครึกโครมตรงกันข้ามบางครั้งก็จะได้ยินเสียงดนตรีที่นุ่มนวล หรือแผ่วเบา ลักษณะของการเกิดเสียงแบบนี้เรียกว่า ความดัง-เบาของเสียง อาจเกิดขึ้นในลักษณะเบาหรือดังขึ้นทันทีทันใด หรืออาจจะเป็นลักษณะค่อยๆเบาลงหรือค่อยๆดังขึ้น ในดนตรีตะวันตกจะมีการบอกหรือแสดงเครื่องหมายไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องบรรเลงอย่างไรโดยใช้อักษรย่อจากคำเต็มในภาษาอิตาลีเช่น ตารางที่ 2-1 ตารางแสดงเครื่องหมาย คำเต็ม และความหมาย ความดัง – เบาของเสียง

เครื่องหมาย (ย่อ)	คำเต็ม	ความหมาย
Fff	fortississimo	ดังที่สุด
Ff	fortissimo	ดังมาก
F	forte	ดัง
Mf	mezzo forte	ปานกลางค่อนข้างดัง
Mp	mezzo piano	ปานกลางค่อนข้างเบา
P	piano	เบา
Pp	pianissimo	เบามาก
Ppp	pianississimo	เบาที่สุด

ที่มา : หนังสือ การเรียบเรียงสำหรับวงออร์เคสตรา

สัญลักษณ์ที่แสดงถึงลักษณะเสียงที่ค่อยๆดั่งขึ้น เรียกว่า Crescendo

สัญลักษณ์ที่แสดงถึงลักษณะเสียงค่อยๆเบาลง เรียกว่าDecrescendo

ในวัฒนธรรมดนตรีอื่นๆอาจจะไม่ได้มีเครื่องหมายแสดงลักษณะเสียงที่ชัดเจน แต่การบรรเลงจะเป็นไปในลักษณะของการใช้ความรู้สึกเป็นตัวกำหนดสีสันของเสียง (Tone Color หรือTimbre) หมายถึง ความแตกต่างของเสียงซึ่งมาจากแหล่งกำเนิดเสียงที่ต่างกัน ซึ่งได้แก่เสียงของเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ รวมไปถึงเสียงร้องของมนุษย์ด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในบทเพลงๆหนึ่ง หากขับร้องโดยผู้ชายก็จะได้ความรู้สึกที่แตกต่างจากการขับร้องโดยผู้หญิง หรือในการบรรเลงดนตรี หากเป็นการบรรเลงเดี่ยวก็จะมีแตกต่างไปจากการบรรเลงเป็นวงหรือบรรเลงโดยเครื่องดนตรีที่ต่างชนิดกันลักษณะที่แตกต่างกันนี้เรียกว่าสีสันของเสียง

คุณสมบัติทั้ง 4 ประการของเสียงรวมกันทำให้เกิดเสียงดนตรีที่หลากหลายจนทำให้ดนตรีเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง โดยสรุปเสียงดนตรีมีได้ตั้งแต่ ต่ำ-สูง สั้น-ยาว เบา-ดังและมีเสียงที่แตกต่างกันของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด

2. จังหวะ (Rhythm)

จังหวะ คือ ความสั้นยาวของเสียงที่ทำให้เกิดท่วงทำนองที่สามารถสะท้อนความรู้สึกที่มีความหมายหลากหลาย จังหวะอาจหมายรวมถึงจังหวะของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี เช่น กลอง หรือเครื่องเคาะต่างๆ ที่มนุษย์นำเข้ามาประดับประดาให้เป็นเครื่องช่วยเน้นย้ำจังหวะที่ถูกสร้างขึ้นแต่เดิมมีความน่าสนใจ ทำให้ดนตรีนั้นสามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้มากขึ้น การรับรู้ด้านจังหวะ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะที่ตรงข้ามกันจังหวะที่เป็นคู่ต่างกันนี้สะท้อนความรู้สึกที่แตกต่างกันได้แก่ จังหวะที่ปกติสม่ำเสมอ(Regular) ให้อารมณ์ที่เรียบง่ายสบาย ตรงข้ามกับจังหวะที่ไม่ปกติสม่ำเสมอ(Irregular) ให้อารมณ์ที่อึดอัด สะดุด คับข้อง อย่างไม่รู้ดี จังหวะในลักษณะนี้อาจเพิ่มสีสันให้บทเพลงได้ หากผู้ประพันธ์หรือผู้บรรเลงมีศิลปะในการสร้างงานดนตรีให้ความสะดุดความค้ำข้องกลายเป็นเสน่ห์ของเพลง เช่น ดนตรีแจ๊ส ที่มีลีลาของเครื่องดนตรีหยอกล้อกันกับกลอง เมื่อบรรเลงเดี่ยวที่ละเครื่องดนตรี

จังหวะหนัก (Strong) ให้อารมณ์ที่หนักแน่น มั่นคง สง่างาม กับจังหวะเบา (Weak) ให้ความรู้สึกที่อ่อนไหว โอนอ่อน ไม่มั่นคง

จังหวะยาว(Long) ให้ความรู้สึกร่าเริง สดใส

อัตราจังหวะ (Meter) โดยทั่วไปบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผนจะมีอัตราจังหวะที่ชัดเจน เช่น บทเพลงประเภทเพลงเถาในดนตรีไทยจะมี 3 ท่อน ท่อนที่ 1 มีอัตราจังหวะ3ชั้น ท่อนที่ 2 มีอัตราจังหวะ 2 ชั้น และท่อนที่ 3 มีอัตรา จังหวะ 1 ชั้นหรือชั้นเดียว โดยฉิ่งจะทำหน้าที่กำกับจังหวะ อัตราจังหวะ ซึ่งผู้บรรเลงมีความจำเป็นต้องทราบถึงอัตราจังหวะเหล่านี้ หรือบทเพลงในดนตรีคลาสสิกของอินเดียก็จะมีอัตราจังหวะที่หลากหลาย ในวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกซึ่งมีการบันทึกดนตรีเป็นโน้ตดนตรีที่ชัดเจนอย่างมีระบบ ก็ได้แสดงหรือบ่งบอกอัตราจังหวะของเพลงไว้อย่างชัดเจนเช่นกัน เช่น บทเพลงในลักษณะจังหวะแบบสามช่า ก็จะมีอัตราจังหวะ 4/4 ซึ่งหมายความว่า ในหนึ่งห้องเพลงจะมี 4 จังหวะ

ความช้า-เร็วของจังหวะ (Tempo) มีอิทธิพลต่อการตอบสนองทางร่างกาย จังหวะมักเร่งเร้าร่างกายอยากแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาตามจังหวะที่สื่อออกมาจากเพลง เช่น การเคาะตามจังหวะ การเต้นรำ การแสดงอาการอื่นๆ

Beat คือ จังหวะดนตรี หรือ จังหวะการเต้นของหัวใจ

Beat per Minute หรือ BPM คือ จำนวนจังหวะใน 1 นาที ของบทเพลง แตกต่างกันได้และสามารถใช้เป็นตัวบอกถึงการเต้นของหัวใจได้อัตราการเต้นของหัวใจในคนทั่วไป เฉลี่ย ประมาณ 72 ครั้ง ต่อนาที(ประมาณ 60-80 ครั้งต่อนาที) หรือไม่เกิน 100 ครั้งต่อนาที

ตารางที่ 2-2 ตารางแสดงการแบ่งจังหวะเพลงและการส่งผลต่อความรู้สึก

อัตราจังหวะ	อัตราจังหวะช้า-เร็ว ปีท(Beat) ต่อนาที	การส่งผลต่อความรู้สึก
ช้า	60-94	นุ่มนวล อ่อนหวาน ช่วยพัฒนาด้านสุนทรียภาพ กระตุ้นระบบความทรงจำ จิตใจอ่อนโยน สงบ เคลิบเคลิ้ม และเกิดสมาธิให้ความรู้สึกผ่อนคลาย
ปานกลาง	95-115	สนุกสนาน มีชีวิตชีวา สดใจ อยากเคลื่อนไหวร่างกาย
เร็ว	115-150	สร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ ปลุกใจ ตื่นเต้น คึกคัก
เร็วมาก	150 ขึ้นไป	ไม่สบาย ตึงเครียด และอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพ เช่น โรคหัวใจหรือไทรอยด์เป็นพิษ
ผสม	รวมจังหวะเพลงเดียว	แปลกใหม่ กระตุ้นความสนใจ

ที่มา : หนังสือ ดนตรีแสนสนุก

ดนตรีทุกชนิดในโลกจะมีความช้าเร็วของจังหวะเพลง เช่น เพลงที่ใช้ประกอบการเต้นรำเพื่อความสนุกสนาน ก็อาจจะมีจังหวะที่ค่อนข้างกระชับ รวดเร็ว ตรงกันข้ามกับเพลงที่ใช้กล่อมเด็ก ก็มีจังหวะที่ค่อนข้างช้า เป็นเรื่องของเสียงที่เคลื่อนที่ไปในช่วงเวลา ดังนั้นองค์ประกอบเรื่องเวลา จึงเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของดนตรีทางดนตรี องค์ประกอบเรื่องเวลาประกอบไปด้วย ความเร็วของจังหวะ(Tempo) อัตราจังหวะ (Meter) และจังหวะ (Rhythm) ความช้า-เร็วของจังหวะ อาจจะทำให้เกิดขึ้นในลักษณะช้าหรือเร็วขึ้นทันทีทันใด หรืออาจจะเป็นลักษณะค่อยๆ ช้าลงหรือค่อยๆ เร็วขึ้น ซึ่งในดนตรีตะวันตกจะมีการบอกหรือแสดงเครื่องหมายไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องบรรเลงอย่างไร โดยใช้คำศัพท์ในภาษาอิตาลี (ลาเนา เอี่ยมสอาด, 2539 : 97)

ตารางที่ 2-3 ตารางแสดงคำศัพท์และความหมาย จังหวะของดนตรี

คำศัพท์	ความหมาย
Presto	เร็วที่สุด
Vivace	เร็วมาก
Allegro	เร็ว
Allegretto	ค่อนข้างเร็ว
Moderato	ปานกลาง
Andantino	ค่อนข้างช้า
Andante	ช้า
Largo	ช้ามาก

ที่มา : หนังสือ การเรียบเรียงสำหรับวงออร์เคสตรา

สำหรับในวัฒนธรรมอื่น ๆ ก็ได้มีการแสดงหรือระบุไว้ว่าจะต้องบรรเลงอย่างไรแต่ผู้บรรเลงสามารถบรรเลงโดยมีความเข้าใจร่วมกัน เช่น ในบทเพลงเถาของไทย ผู้บรรเลงจะต้องบรรเลงให้ช้าหรือเร็วอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับกำกับจังหวะของฉิ่งในแต่ละท่อนเพลง แม้ที่จริงแล้วจังหวะเกิดขึ้นจากจินตนาการที่ลอกเลียนแบบพฤติกรรมมนุษย์เช่นเดียวกับองค์ประกอบของทำนอง ตัวอย่างเช่น จังหวะช้าเนิบมักสะท้อนอารมณ์ที่มีอาการโศกเศร้าเป็นทุกข์ เป็นการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ที่รู้สึกโศกเศร้าย่อมไม่มีแรงและกำลังใจที่จะทำอะไรด้วยความรวดเร็ว จังหวะที่มีความเร็ว กระชับ ก็เลียนแบบพฤติกรรมมนุษย์ที่มีความสดชื่นเบิกบาน ทำอะไรก็ทำด้วยความกระฉับกระเฉง เป็นต้น ในเรื่องจังหวะนี้มีผลงานวิจัยพบว่า จังหวะที่มีความเหมาะสมแก่การรับฟังของมนุษย์ว่าจะจะเป็นจังหวะที่มีความเร็วไม่เกินอัตราการเต้นของหัวใจของผู้นั้น หากผู้ใดรับฟังดนตรีที่มีความเร็วเกินกว่าอัตราการเต้นของหัวใจ อาจทำให้เกิดอาการ ไม่สบาย ตึงเครียด ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลายประการ เช่น ความพึงพอใจของผู้ฟัง ระดับความดังค่อยของเสียง เป็นต้น (บุษกร บิณฑสันต์, 2517)

3. ทำนอง (Melody)

ทำนองคือ การจัดเรียงของเสียงที่มีความแตกต่างกันของระดับเสียงและความยาวของเสียงโดยทั่วไปดนตรีจะประกอบไปด้วยทำนองซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ง่ายต่อการจดจำมากที่สุด ทำนองมีหลายลักษณะแตกต่างกันออกไป องค์ประกอบของทำนองได้แก่ จังหวะของทำนอง (Melodic Rhythm) คือ ความสั้นยาวของระดับเสียงแต่ละเสียงที่ประกอบกันเป็นทำนอง

มิติของทำนอง (Melodic Dimensions) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความยาว ช่วงกว้าง ความยาว (Length) ทำนองบางครั้งอาจจะสั้นๆเป็นส่วนๆ ซึ่งส่วนที่เล็กสุดหรือสั้นที่สุดเรียกว่า โมทีฟ (Motive) บางครั้งอาจเป็นทำนองที่ยาวมากๆ ช่วงกว้าง (Range) คือ ระยะเวลาระหว่างระดับเสียงต่ำสุดจนถึงระดับเสียงสูงสุด ช่วงเสียงของทำนอง (Register) ทำนองเพลงอาจจะอยู่ในช่วงเสียงใดช่วงเสียงหนึ่ง เช่น ในช่วงเสียงต่ำ กลาง หรือสูง บางครั้งทำนองอาจจะเคลื่อนที่จาก

ช่วงเสียงหนึ่งไปยังอีกช่วงเสียงหนึ่งก็ได้ ทิศทางของทำนอง (Direction) หมายถึง การเคลื่อนที่ของทำนอง กล่าวคือทำนองอาจจะเคลื่อนที่ไปในหลายทิศทาง เช่น เคลื่อนที่ขึ้น เคลื่อนที่ลง หรืออยู่กับที่ โดยปกติทำนองมักจะเคลื่อนที่ขึ้นจุดสูงสุดเมื่อเนื้อหาของเพลงดำเนินไปถึงจุดสำคัญที่สุด ปกติการเคลื่อนที่ของทำนองอาจจะเป็นในลักษณะกระโดด (Disjunct Progression) หรือเรียงกันไป (Conjunct Progression) บทเพลงนั้นจะน่าสนใจ น่าฟัง หรือชวนฉงนสงสัย ขึ้นอยู่กับผลรวมของคุณสมบัติต่างๆของทำนอง ทำนองจัดเป็นลักษณะพื้นฐานของดนตรีหรือบทเพลงโดยทั่วไปทำนองที่เป็นหลักในบทเพลงหนึ่งจะเรียกว่าทำนองหลัก(Main Theme)ในแต่ละบทเพลงอาจจะมีทำนองหลักได้มากกว่า 1 ทำนอง

4. เสียงประสาน (Harmony) เสียงประสานคือ องค์ประกอบของดนตรีที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานของเสียงมากกว่าหนึ่งแนวเสียง เสียงประสานเป็นองค์ประกอบดนตรีที่สลับซับซ้อนกว่าจังหวะและทำนอง แสดงถึงความประณีตในการประพันธ์ อย่างไรก็ตามในบางวัฒนธรรมอาจจะไม่พบการประสานเสียงของดนตรีเลย เช่น ดนตรีพื้นเมืองหรือดนตรีพื้นบ้านที่มีความเรียบง่ายของการประพันธ์ ซึ่งเป็นดนตรีที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของตนเองการประสานเสียงนั้นมี 2 ลักษณะคือ การประสานเสียงที่มีลักษณะของเสียงที่กลมกลืนกันและไม่กลมกลืนกัน เสียงประสานที่กลมกลืน (Consonance) เสียงประสานที่กลมกลืนกันนั้น เมื่อฟังแล้วจะทำให้เกิดความรู้สึกกลมกล่อมสบายหูสามารถพบได้ในหลายๆ วัฒนธรรมดนตรี เสียงประสานที่ไม่กลมกลืน (Dissonance) เสียงประสานที่ไม่กลมกลืนกัน เมื่อฟังแล้วจะทำให้เกิดความรู้สึกขัดหู ตึงเครียด ค้างหรือแขวนอยู่ ลักษณะของเสียงประสานที่ไม่กลมกลืนกันมักจะไม่มีพบในวัฒนธรรมดนตรีตะวันออก แต่ในวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกจะมีการใช้เสียงประสานในรูปแบบนี้

3. แนวคิดเรื่องเพลงประกอบโฆษณา

แนวคิดเรื่องเพลงประกอบโฆษณา เพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปได้ว่าผลงานการผลิตเพลงโฆษณาเป็นเพลงโฆษณาประเภทใด เพลงโฆษณามีความหมายถึงเพลงหรือดนตรีที่ใช้เพื่อเป็นสื่อในการโฆษณา สร้างขึ้นมาเพื่อนำมาใช้ในฐานะเป็นสื่อแนะนำเสนอเสริม หรือสรุปเนื้อหาที่ผู้โฆษณาต้องการสารไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย มีลักษณะเป็นทั้งงานด้านศิลปะและธุรกิจ หรือพาณิชย์ศิลป์ (Commercial Art) หรือเป็นดนตรีเพื่อธุรกิจ (Commercial Music) เป็นดนตรีเพื่อการใช้งานที่เรียกว่า Functional Music บทบาทของเพลงหรือดนตรีประกอบโฆษณานี้มีความสำคัญมาก ถึงแม้ในโฆษณาที่เพลงไม่ได้เป็นส่วนเด่นแต่ก็มีความสำคัญอยู่เสมอในการสร้างบรรยากาศให้กับงานโฆษณานั้น

เพลงโฆษณาแตกต่างจากเพลงทั่วไปเนื่องจากไม่ได้มุ่งเน้นไปในด้านความงามของเสียงเพลง มีขนาดหรือความยาวที่สั้นกว่าเพลงโดยทั่วไปตามแต่ลักษณะของสื่อที่ใช้ได้กำหนดไว้ส่วนใหญ่จะมีความยาวเพียง 15-60 วินาที นอกจากนี้มีเนื้อหาของเพลงต้องสั้นกระชับ ได้ใจความทุกคำ เพราะเวลาที่ใช้ไปกับเพลงนั้นๆต้องใช้เงินทุนสำหรับการซื้อเวลาออกอากาศ จึงไม่สามารถเสียเวลาและเงินทุน เพื่อซื้อเหตุผลทางศิลปะได้มากเหมือนเพลงทั่วไปประเภทของเพลงโฆษณา (دنุพรรษ์ ยาทั่วม, 2551 : 11)

3.1 การแบ่งประเภทของเพลงประกอบโฆษณา

เพลงประกอบโฆษณาสามารถแบ่งออกได้เป็นประเภทต่างๆ เพื่อความสะดวกในการอธิบายลักษณะของเพลงที่มีผลต่อการรับรู้และจดจำของผู้บริโภค รวมทั้งยังสามารถบอกได้ถึง ความเหมาะสมของประเภทเพลงกับตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของเพลงได้ 2 ประเภทคือ แบ่งตามลักษณะ และ แบ่งตามประโยชน์การใช้งานดังนี้ (วภาวิณี บุญสพ, 2536 : 28)

3.1.1 แบ่งตามลักษณะ

3.1.1.1 จิงเกิล (Jingle) คือ เพลงโฆษณาที่มีเนื้อร้อง โดยเนื้อร้องนั้นมี เนื้อหาที่มีจุดประสงค์เพื่อเล่าเรื่องราวหรือบรรยายสรรพคุณหรือคุณสมบัติของสินค้าหรือบริการนั้นๆ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้แก่สินค้า เพื่อให้เกิดความน่าจดจำและยอมรับ

จิงเกิลสามารถแบ่งย่อยได้ 3 ประเภท คือ

1. Original (ต้นฉบับ) เป็นเพลงโฆษณาที่แต่งใหม่สำหรับสินค้านั้นโดยเฉพาะ มักมีการเอ่ยถึงชื่อของสินค้าหรือบริการ (Product Name) และ/หรือคำขวัญของสินค้า(Slogan) นั้นๆ หรือหากไม่มีการเอ่ยถึงดังกล่าวก็จะแสดงแนวคิดให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของสินค้านั้นๆ ตามที่ผู้โฆษณาต้องการสารกับผู้บริโภค

2. Applied (ประยุกต์) เป็นเพลงโฆษณาที่นำทำนองของบทเพลงสมัยนิยมซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้วมาใส่เนื้อร้องที่แต่งขึ้นมาใหม่เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงและจะทำให้ผู้บริโภคจดจำง่ายขึ้น

3. Copy (เลียนแบบ) เป็นเพลงที่เป็นที่นิยมอยู่แล้วในหมู่ผู้บริโภคซึ่งถูกนำมาใช้ ประกอบโฆษณา เมื่อผู้บริโภคคุ้นเคยกับเพลงอยู่แล้วจึงง่ายต่อการจดจำและสามารถดึงดูดความสนใจได้ดี

Keller (1998) กล่าวถึงความหมายของคำว่า จิงเกิล (Jingle) ไว้ว่า เนื้อหาสาระของตราสินค้าที่เขียนขึ้นโดยนักแต่งเพลง และนำมาเรียงร้อยให้เป็นทำนองที่มีลูกเล่นหรือเสียงที่โดดเด่นทำให้ผู้ฟังจดจำได้ง่าย และเมื่อนำมาผูกติดกับตราสินค้าก็จะทำให้สามารถระลึกถึงตราสินค้านั้นได้เมื่อได้ยินสโลแกนของสินค้าที่เสดนตรีประกอบ เช่น โฆษณาขนมคุกกี้ ตรา โอรีโอ มีเนื้อร้องว่า “โอรีโอ เต็มเต็มทุกความผูกพัน” เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Bullmore (2000) ที่กล่าวว่า จิงเกิล (Jingle) คือสิ่งกระตุ้นทางเสียงของตราสินค้า (Sonic brand trigger) เอกลักษณ์ทางเสียงของตราสินค้า (A unique brand sound) ที่สามารถสื่อถึงแก่นของตราสินค้า (Brand Essence) ได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านอายุหรือภาษา

3.1.1.2 Music Score (Underscore) คือ เพลงบรรเลงประกอบภาพยนตร์โฆษณา เป็นดนตรีที่เรียบเรียงขึ้นโดยไม่มีคำร้อง จะเป็นทำนองเพลงเพื่อประกอบภาพประกอบคำพูดของผู้ประกาศ หรือ เสียงตัวแสดงในภาพยนตร์โฆษณา เพื่อสร้างอารมณ์ให้ผู้ชมคล้อยตามทำให้การรับชมภาพยนตร์โฆษณานั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่วนมากจะสร้างสรรค์ขึ้นภายหลังการถ่ายทำด้านภาพเสร็จเรียบร้อยแล้ว เช่น โฆษณาโลชั่นทาผิว Mistine White Spa White Berry และโฆษณายาสีฟัน Dentiste ตอน ความรักยามเช้า

3.1.1.3 มิวสิค แทก (Music Tag) คือ คำ วลี หรือประโยคสั้นๆ ที่นำมาใช้ในตอนท้ายของภาพยนตร์โฆษณา ซึ่งมักเป็นคำขวัญ (Slogan) ชื่อสินค้าหรือบริการ (Product

Name)หรืออาจเป็นคำพูดที่ต้องการเน้นให้เกิดการจดจำเป็นพิเศษ เช่น เบอร์โทรศัพท์สำหรับการติดต่อใช้บริการหรือสั่งซื้อสินค้า เป็นต้น

3.1.1.4 SOUND EFFECTS (หรือ EFFECTS, SFX) คือ เสียงประกอบเพื่อความสมจริงของสถานที่หรือสถานการณ์ต่างๆ เช่น เสียงช้อนกระทบจานในห้องอาหาร เสียงแตรรถหรือเสียงเครื่องยนต์บนท้องถนนเสียงน้ำตก เสียงนกร้อง ซึ่งเป็นบรรยากาศของธรรมชาติ อาจเป็นเสียงประกอบอารมณ์ เช่น เสียงหัวเราะ เสียงร้องไห้ เสียงคนคุยกัน หรือเป็นเสียงที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษ เสียง Sound Effects เป็นเสียงที่จะกระตุ้นจินตนาการของผู้ฟังให้สร้างอารมณ์และบรรยากาศตามได้

3.1.2 แบ่งตามการใช้ประโยชน์

นอกจากแบ่งเพลงประกอบโฆษณาตามลักษณะของเพลงแล้ว ยังสามารถแบ่งเพลงประกอบโฆษณาตามการใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

3.1.2.1 เพลงโฆษณาที่ใช้เพื่อเล่าเรื่อง คือ การใช้เพลงเป็นตัวสื่อความหมายของหนังโฆษณาแทนผู้ประกาศ คือการให้เพลงทำหน้าที่เป็นผู้ประกาศไปในตัว โดยเนื้อเพลงอาจบอกถึงคุณลักษณะของสินค้า หรือการใช้เพลงมาเล่าเรื่องประกอบภาพยนตร์โฆษณา เพลงประเภทนี้เนื้อเรื่องจะมีชื่อสินค้า วิธีการใช้ หรือเรื่องราวของตัวสินค้าอย่างชัดเจน

3.1.2.2 เพลงโฆษณาใช้เพื่อเสริมแนวคิด(CONCEPT) คือ เพลงที่ใช้สำหรับประกอบภาพยนตร์โฆษณา เพื่อเป็นตัวเสริมภาพโฆษณาหรือแนวคิดของสินค้าให้เด่นชัด เพลงจะเป็นตัวเล่าที่หายไป เป็นการขายความรู้สึก เนื้อเพลงอาจจะไม่มีชื่อสินค้าอยู่เลย แต่เป็นการเล่าเรื่องราวต่างๆแทนและให้ผู้รับชมรับฟังโฆษณาชิ้นนั้นมีความรู้สึกคล้อยตามไปกับภาพลักษณะของเพลงโฆษณาประเภทนี้มักจะลงท้ายด้วยเสียงของผู้ประกาศเพื่อเป็นการเน้นถึงตัวสินค้าอีกครั้งหนึ่ง

3.1.2.3 เพลงโฆษณาใช้เพื่อสร้างบรรยากาศและสีสัน คือเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาและสร้างภาพลักษณ์อย่างเด่นชัด ถ้าสร้างให้สนุกสนานเพลงก็จะสนุกสนาน ถ้าต้องการสร้างให้ดูอบอุ่นเป็นกันเองเพลงก็จะมีลักษณะที่อบอุ่นซึ่งอาจจะมีเนื้อหรือไม่มีก็ได้

3.1.2.4 เพลงโฆษณาใช้เพื่อสร้างความจดจำในชื่อสินค้า คือ เพลงโฆษณาประเภทที่เน้นในชื่อของตราสินค้ามาก กล่าวคือ เนื้อร้องของเพลงจะเน้นแต่ชื่อของสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคจำชื่อของสินค้าโดยอาจจะไม่มีรายละเอียดของตัวสินค้าเลยก็ได้

3.1.2.5 เพลงโฆษณาใช้เพื่อให้ติดหูผู้บริโภค คือ เพลงโฆษณาประเภทที่ให้ความสำคัญกับเพลงเป็นจำนวนมากจนแทบกล่าวได้ว่าเพลงเป็นจุดเด่นจุดหนึ่งของโฆษณาชิ้นนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงที่คนทั่วไปรู้จักเป็นอย่างดีอยู่แล้ว การใช้เพลงประเภทนี้เป็นการสร้างความเด่นให้แก่สินค้าได้ในทันที เนื่องจากสามารถดึงดูดความน่าสนใจผู้ฟังได้โดยฉับพลันจนเกิดความสนใจโฆษณาด้วย แต่การใช้เพลงโฆษณาเพื่อให้ผู้ชมคุ้นเคยนี้อาจจะทำให้เพลงนั้นเด่นกว่าภาพได้ เพราะผู้ชมจะมีจุดสนใจที่เพลงอย่างเดียว

3.1.2.6 เพลงโฆษณาเพื่อทำให้ผู้บริโภคชอบในตัวสินค้า คือ เพลงโฆษณาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความบันเทิงหรือเพื่อให้ผู้บริโภคชอบเพลงโดยเฉพาะ เพราะถ้าผู้บริโภคชอบเพลงโฆษณาก็จะทำให้เกิดความชอบในตัวสินค้าไปด้วย

บทบาทและหน้าที่ของเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่มีต่อภาพยนตร์โฆษณาโดยรวม หรือต่อตัวสินค้าหรือบริการโดยสรุปมีดังนี้

1. สร้างเอกลักษณ์และบุคลิกให้ภาพยนตร์โฆษณาสินค้า

เอกลักษณ์และบุคลิกของสินค้าและบริการที่ติดนั้นเป็นสิ่งที่คุ้มค่าสำหรับการลงทุนของผู้โฆษณา เนื่องจากการลงทุนในครั้งเดียวอาจจะทำให้เอกลักษณ์และบุคลิกของสินค้าและบริการที่ยั่งยืนไปอีกนาน คือไม่ว่าสินค้าและบริการจะต้องปรับเปลี่ยนหรือลดยุคไปตามกระแสของผู้บริโภคแต่เพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาก็จะคงอยู่ในใจของผู้บริโภค หรืออาจมีการนำเพลงนั้นมาทำเป็นอีกหลายรูปแบบซึ่งเมื่อผู้บริโภคได้ยินก็ยังคงจดจำได้ว่าเป็นเพลงของสินค้าหรือบริการนั้นๆ

2. สร้างความน่าสนใจให้ภาพยนตร์โฆษณา

ภาพยนตร์โฆษณาในปัจจุบันต้องสามารถสร้างความน่าสนใจได้ มิเช่นนั้นผู้ชมอาจหันไปสนใจสิ่งอื่นแทนหรืออาจเปลี่ยนช่องทางการรับสื่อไปบ่อยครั้งที่ผู้เขียนพบว่าผู้รับสารที่ชมรายการโทรทัศน์อยู่ เมื่อเข้าถึงช่วงชั้นรายการนั้นๆ ด้วยภาพยนตร์โฆษณา ก็จะเปลี่ยนช่อง หรือหันไปทำกิจกรรมอื่น และบ่อยครั้งที่สิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจในภาพยนตร์โฆษณาที่กล่าวถึงคือเพลงและเสียงประกอบของภาพยนตร์โฆษณาเรื่องนั้นๆ

หากภาพยนตร์โฆษณาทุกเรื่องในปัจจุบันมีเพียงคำพูดของผู้ประกาศที่บรรยายถึงสรรพคุณของสินค้า ผู้ชมอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้ง่าย เว้นเสียแต่จะเป็นความตั้งใจของผู้สร้างสรรค์ภาพยนตร์โฆษณา(Creative) ที่จะให้ภาพยนตร์โฆษณานั้นดูย้อนยุค หรือมีลักษณะที่ภาพยนตร์โฆษณาประเภทนี้ออกอากาศได้โดยตลอด หรือถ้าสร้างสรรค์ออกมาได้ไม่ดียิ่งก็จะถูกมองว่าเป็นงานที่มีคุณภาพและผู้ชมก็จะมองภาพยนตร์โฆษณาในแง่ลบซึ่งหมายถึงมองสินค้าในแง่ลบตามไปด้วย

3. สร้างความจดจำภาพยนตร์โฆษณา

Steve Kamen นักประพันธ์เพลงโฆษณาผู้มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกากล่าวไว้ว่า “Nobody hums the announcer” ซึ่งหมายความว่า “ไม่มีใครฮัมเสียงตามผู้ประกาศ” ซึ่งเป็นคำพูดที่ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของเพลงโฆษณาที่สามารถทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจที่จะจดจำมากกว่าการจดจำโฆษณาเพียงอย่างเดียว ซึ่งเมื่อผู้บริโภคจดจำภาพยนตร์โฆษณาได้แล้วก็หมายถึงการจดจำในตัวสินค้าหรือบริการได้เช่นเดียวกัน

4. สร้าง รักษา หรือเปลี่ยนอารมณ์ให้ภาพยนตร์โฆษณา

หากมีเพียงภาพหรือเสียงบรรยายในภาพยนตร์โฆษณา การทำให้ผู้ชมมีอารมณ์ร่วมได้อาจต้องใช้เวลาานาน หรืออาจต้องใช้วิธีการที่ดี หรืออาจจะไม่สามารถสร้างอารมณ์ร่วมที่ต้องการได้เลย แต่หากใช้เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาช่วยสร้างอารมณ์ร่วมที่ต้องการ เพียงไม่กี่วินาทีก็อาจทำให้ผู้ชมรู้สึกคล้อยตามได้โดยง่าย จากนั้นจะให้อารมณ์ของภาพยนตร์โฆษณาเป็นเช่นนั้นต่อไปด้วยการรักษาอารมณ์เดิมของเพลงหรือเสียงประกอบไว้ หรืออาจจะเปลี่ยนอารมณ์ไปตามแต่ความต้องการของผู้สร้างสรรค์งานภาพยนตร์โฆษณา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาคือสิ่งที่สามารถทำให้ภาพยนตร์โฆษณาไหลลื่นไปอย่างราบเรียบ หรือใช้เป็นลูกเล่นในจุดที่ผู้สร้างสรรค์ภาพยนตร์โฆษณาต้องการได้เป็นอย่างดี

5. ส่งเสริมภาพพจน์ของสินค้าหรือบริการ

เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาเป็นสิ่งที่ช่วยโน้มน้าวใจผู้รับสารให้มีมุมมองเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการเป็นไปในทิศทางที่ดีได้ง่ายขึ้น ตัวอย่างเพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการส่งเสริมภาพพจน์ของสินค้าหรือบริการในภาพยนตร์โฆษณาด้วยการใช้บทเพลง เช่น หากจะบอกถึงเหตุการณ์ที่บริษัทผู้ผลิตสินค้าบริษัทหนึ่งได้บริจาคเงินเพื่อเป็นทุนพัฒนาพื้นที่ยากแค้นแห่งหนึ่งในถิ่นทุรกันดารโดยวิธีการบรรยายด้วยคำพูดหรือข้อเขียนประกอบในภาพยนตร์โฆษณาผู้ชมอาจมองว่าเป็นสิ่งธรรมดา แต่เมื่อใช้เพลงประกอบที่บรรเลงได้อย่างลึกซึ้งกินใจ หรือเสียงประกอบที่ส่งเสริมจินตนาการของผู้ชมได้สมจริงก็สามารถทำให้การกระทำที่ต้องการนำเสนออยู่นั้นยิ่งใหญ่และน่าประทับใจ อาจทำให้ผู้ชมรู้สึกขุ่นลุกหรือสามารถทำให้เกิดความซาบซึ้งกระทั่งน้ำตาไหล หรือการเลือกใช้เพลงที่แสดงถึงความสงบสุข หรือมีอารมณ์ที่อยู่เสมอในภาพยนตร์โฆษณาก็ทำให้สินค้าหรือบริการนั้นดูเป็นเพื่อนที่ดีของผู้บริโภคได้เช่นกัน

6. ใช้แทนคำพูด

ภาพยนตร์โฆษณาบางเรื่องอาจไม่มีการบรรยาย ไม่มีเสียงพูด และไม่มีตัวอักษรที่เป็นประโยคให้ผู้ชมอ่านแต่อย่างไรแต่ก็สามารถสื่อถึงสิ่งที่ผู้โฆษณาต้องการส่งไปถึงผู้ชมได้ด้วยการใช้เพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ไม่มีแม้แต่คำร้อง หรืออาจใช้เสียงประกอบช่วยเล่าเรื่องราวให้เหมาะสมกับภาพ ซึ่งหลายครั้งก็สามารถทำให้ประสบความสำเร็จในการสารได้ดียิ่งกว่าการใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน

7. สร้างความต่อเนื่องให้ภาพในภาพยนตร์โฆษณา

เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความต่อเนื่องของภาพยนตร์โฆษณาโดยจะช่วยลดปัญหาของการตัดต่อภาพ การเชื่อมโยงเรื่อง การเคลื่อนไหวของวัตถุหรือตัวละครในภาพยนตร์โฆษณา การลำดับภาพทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ภาพยนตร์กลมกลืนเป็นเรื่องเดียวกัน แม้บางครั้งอาจมีปัญหาด้านภาพจากการถ่ายทำแต่เมื่อเพลงและเสียงประกอบเข้ามาก็จะช่วยลบเลือนความผิดพลาดนั้นได้ในระดับหนึ่ง หรือหากขั้นการผลิตก่อนหน้าสมบูรณ์อยู่แล้วภาพยนตร์โฆษณารื่องนั้นก็สมบูรณ์มากขึ้น หากเลือกใช้เพลงและเสียงประกอบที่เหมาะสมกับภาพยนตร์โฆษณาแล้วย่อมส่งผลดีต่อภาพยนตร์โฆษณาโดยรวม

8. กำหนดทิศทางของภาพยนตร์โฆษณา

ภาพยนตร์โฆษณาลายขึ้นเริ่มต้นจากการสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบก่อนจะถ่ายทำด้านภาพ หรือก่อนที่จะสรุปบทบรรยาย บทพูดของตัวละครต่างๆ ดังนั้นสำหรับภาพยนตร์โฆษณาที่มีวิธีการทำงานในลักษณะนี้เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการกำหนดทิศทางการถ่ายทำ การตัดต่อภาพ ท่าทางของตัวแสดง หรือจังหวะ ลีลาการพูดของตัวละคร การให้เสียงบรรยายของโฆษก ซึ่งในภาพยนตร์โฆษณาที่สร้างสรรค์ภาพมาก่อนแม้จะไม่ได้เปลี่ยนภาพไปตามเพลงและเสียงประกอบที่หามาได้ เนื่องจากเป็นหน้าที่ของผู้สร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบโฆษณาที่ต้องสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบให้เหมาะสมกับภาพยนตร์โฆษณา แต่ก็อาจจะต้องเปลี่ยนบทพูดของโฆษกให้เป็นไปตามเพลงและเสียงประกอบที่นำมาใช้ในภาพยนตร์โฆษณานั้นๆ ความสำคัญ บทบาท และหน้าที่ของเพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่กล่าวมาหลายประการข้างต้น อาจพอสรุปให้เป็นเหตุผลได้ว่าเหตุใดปัจจุบันเพลงจึงแทบจะขาดไม่ได้เลยในภาพยนตร์โฆษณา(دنุพรรษ์ ยาทัม, 2551 : 16)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัย เรื่อง “กระบวนการสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์” ดนุพรรณ ยาท่วม ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการผลิตงานด้านเพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ ของบุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตงานด้านเพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ ความหมายประเภทลักษณะของเพลงและเสียงประกอบต่างๆ หลักการสร้างสรรค์งานด้านเพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ โดยเก็บข้อมูลด้วยการฝึกปฏิบัติงานที่บริษัท จิงเกิล-เบลล์ จำกัด ในฝ่ายการผลิต และการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์จากการปฏิบัติงานของบุคลากรในแผนกต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ของบริษัทจิงเกิล-เบลล์ จำกัด แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นรับงานจากบริษัทลูกค้า ขั้นผลิตงานตัวอย่าง และขั้นผลิตงานจริง บริษัทที่มาใช้บริการกับบริษัทจิงเกิล-เบลล์ จำกัด ส่วนใหญ่มี 2 ประเภท ได้แก่ บริษัทตัวแทนโฆษณา และบริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์โฆษณา ขั้นตอนการรับงานจากบริษัทลูกค้า เป็นการสารกันระหว่างบริษัทที่ต้องการงานด้านเพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณากับบริษัทจิงเกิล-เบลล์ จำกัด เพื่อให้เข้าใจแนวคิด และรายละเอียดต่างๆ ของภาพยนตร์โฆษณาได้ตรงกัน โดยหากภาพยนตร์โฆษณารื่องนั้นยังตัดต่อไม่เสร็จสมบูรณ์อาจใช้สื่อกลางประกอบการอธิบายเพื่อช่วยให้เข้าใจตรงกันได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้ Story Board, Shooting Board, Screen Shot หรือ ภาพเคลื่อนไหวที่ยังตัดต่อไม่สมบูรณ์ โดยอาจมีบทบรรยายของโฆษกแนบมาด้วย ขั้นตอนการรับงานจากบริษัทลูกค้าบางครั้งยังรวมถึงการจองวันและเวลาในขั้นผลิตงานจริงด้วย

ขั้นผลิตงานตัวอย่าง เป็นการคัดเลือกหรือสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาอย่างคร่าวๆ เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการพิจารณาของบริษัทลูกค้า โดยส่วนใหญ่จะผลิตงานตัวอย่าง 3-4 ตัวอย่าง เพื่อให้บริษัทลูกค้าสามารถเปรียบเทียบความแตกต่าง และเลือกส่วนที่พอใจของแต่ละตัวอย่าง โดยลักษณะของตัวอย่างนั้นขึ้นอยู่กับสื่อกลางที่บริษัทลูกค้าส่งมาให้ เช่น หากเป็นภาพยนตร์โฆษณาที่ตัดต่อด้านภาพเสร็จสมบูรณ์แล้วก็จะนำเพลงและเสียงประกอบวางให้ลงกับภาพในภาพยนตร์โฆษณาเพื่อเป็นตัวอย่างได้เลย ซึ่งขั้นผลิตงานตัวอย่างนี้จะแก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยๆ จนกระทั่งบริษัทลูกค้าพอใจ

แหล่งที่มาของเพลงและเสียงประกอบที่นำมาใช้ในภาพยนตร์โฆษณาของบริษัทจิงเกิล-เบลล์ จำกัด มี 2 รูปแบบ ได้แก่ เพลงและเสียงประกอบที่สร้างขึ้นใหม่สำหรับภาพยนตร์โฆษณารื่องนั้นๆ โดยเฉพาะ เพลงและเสียงประกอบที่มีอยู่แล้ว ซึ่งนำมาจากห้องสมุดเพลงและเสียงประกอบของบริษัท โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับภาพยนตร์โฆษณารื่องนั้นๆ ซึ่งเพลงและเสียงประกอบภายในห้องสมุดเพลงและเสียงประกอบจะแบ่งออกเป็น 4 หมวดหมู่ ได้แก่ Sound Library และ Music Library ซึ่งสั่งซื้อมาจากประเทศออสเตรเลีย เพลงจากศิลปินตามค่ายเพลงต่างๆ เพลงประกอบภาพยนตร์ (Sound Tracks) และเพลงประเภทมีเอกลักษณ์พิเศษ

เพลงและเสียงประกอบที่สร้างขึ้นใหม่สำหรับภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ เพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ประพันธ์หรือเรียบเรียงดนตรีโดยอ้างอิงจากลักษณะของเพลงที่มีอยู่แล้ว และเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ประพันธ์หรือเรียบเรียงดนตรีโดยสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด ซึ่งแม้จะสร้างขึ้นใหม่ทั้งหมดแต่ก็มักจะทำอ้างอิงลักษณะบางส่วนจากเพลงที่มีอยู่แล้วเสมอ โดยเพลงที่ใช้อ้างอิงนี้จะนำมาจากห้องสมุดเพลงและเสียงประกอบเพลงและเสียงประกอบที่สร้างขึ้นใหม่หากประพันธ์และบันทึกเสียงเสร็จสิ้น เป็นที่พอใจของบริษัทลูกค้าแล้ว จะถูกนำมาประกอบในงานตัวอย่างเพื่อให้บริษัทลูกค้าพิจารณาอีกครั้ง ขั้นตอนการผลิตงานจริง คือ การบันทึกเสียงบรรยายของโฆษกโดยมีตัวแทนจากบริษัทลูกค้าเข้ามาสังเกตการณ์ในห้องบันทึกเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณา รวมถึงการวางเสียงให้ลงกับภาพ การปรับปรุงคุณภาพเสียง การผสมเสียง เมื่อเป็นที่พอใจของตัวแทนจากบริษัทลูกค้าแล้วจึงยิงเสียงลงเทปภาพและเสียง เพื่อให้บริษัทลูกค้าไปเสนอต่อบริษัทผู้ว่าจ้างต่อไป ซึ่งเทปนี้ในวงการโฆษณาเรียกว่า “เช็คปริ้นท์” (Check Print) และหลังจากที่เช็คปริ้นท์ผ่านการพิจารณาเรียบร้อยแล้ว บริษัทจะทำสำเนาเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ลูกค้า และยิงเสียงลงเทปที่จะนำไปออกอากาศทางโทรทัศน์ ซึ่งเรียกกันว่า “รีลิสปริ้นท์” (Release Print) ตามจำนวนที่เทปที่บริษัทลูกค้านำมาให้ภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์บางเรื่องที่สร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบเสร็จสิ้นและนำไปออกอากาศทางโทรทัศน์แล้ว อาจถูกนำมาสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบใหม่อีกครั้งหากบริษัทลูกค้าต้องการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงส่วนใด แต่จะนับเป็นงานใหม่ มิใช่การแก้ไขงานเดิม

หลักการสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบในภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ ได้แก่ การคำนึงถึงภาพที่ปรากฏอยู่ การสร้างอารมณ์ให้ผู้ชมหรือผู้ฟังคล้อยตาม การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย การให้ความบันเทิงหรือสร้างอารมณ์ขึ้น การสร้างสรรค์ให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย การไม่ตีกรอบจำกัดในการสร้างสรรค์ การยึดความคิดหลักเพียงความคิดเดียว การดึงความสนใจตั้งแต่ตอนต้น การไม่มีข้อความมากเกินไป การสร้างจุดสนใจที่ชัดเจน การพยายามนำเสนอสิ่งใหม่ๆ สร้างจินตนาการ และการสร้างความเป็นกันเองให้กับผู้รับสาร นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงข้อเสียบางประการของการนำเพลงและเสียงประกอบมาใช้กับภาพยนตร์โฆษณาก่อนที่จะตัดสินใจใช้เพลงและเสียงประกอบเหล่านั้นด้วย เพื่อให้ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาพยนตร์โฆษณาเรื่องนั้นๆ

ในกระบวนการสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ จำนวนมาก ได้แก่ ผู้ควบคุมการผลิต หัวหน้าวิศวกรด้านเสียง วิศวกรด้านเสียงประจำห้องบันทึกเสียงภาพยนตร์โฆษณา วิศวกรด้านเสียงประจำห้องบันทึกเสียงเพลงประกอบโฆษณา เจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดเพลงและเสียงประกอบ ผู้ประพันธ์เพลงโฆษณา ผู้เรียบเรียงเสียงประสาน นักดนตรี นักร้อง และโฆษก ทั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างสรรค์เพลงและเสียงประกอบภาพยนตร์โฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์” ของ ดนุพรรัช ยาท่วม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษางานวิจัยเรื่อง “กระบวนการผลิตเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาขนมขบเคี้ยวที่คัดสรร” ในส่วนขั้นตอนการผลิตหลักการสร้างสรรค์และบทบาทหน้าที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างสรรค์เพลงโฆษณาสินค้า 3 ประเภท ได้แก่ 1.มันฝรั่งทอดกรอบ ตรา เลย์ กลิ่นหอยเชลล์อบเนยกระเทียม 2.คุกกี้ ตรา

ไอรีโอ 3 เลเยอร์เค้ก ตรา เอลเซอร์วานิลลา ว่ากระบวนการผลิตเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาสินค้าทั้ง 3 ประเภท มีลักษณะอย่างไร มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

4.2 งานวิจัยเรื่อง “เพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ของไทยระหว่างปี 2532-2543” สุวพร อรรถสุข ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “เพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ของไทยระหว่าง ปี 2532-2543” เป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการคิดสร้างสรรค์งานโฆษณาและเพลงโฆษณา 2) เพื่อศึกษารูปแบบลักษณะและเนื้อหาในเพลงโฆษณา ช่วงระหว่างปี 2532-2543 โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากบุคคลในวงการโฆษณาและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเก็บข้อมูลจากเอกสาร จากการศึกษาพบว่า

กระบวนการคิดสร้างสรรค์งานโฆษณานั้น มักปฏิบัติงานและระดมสมองร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยการสร้างสรรค์งานโฆษณาแต่ละชิ้นต้องคำนึงถึงแนวทางที่บริษัทเจ้าของสินค้าได้กำหนดไว้เป็นหลัก ได้แก่ 1) กลุ่มเป้าหมาย 2) วัตถุประสงค์ทางการตลาด 3) วัตถุประสงค์ทางการโฆษณา 4) จุดยืนของสินค้า 5) จุดขายของสินค้า ในส่วนของกระบวนการคิดสร้างสรรค์เพลงโฆษณานั้น จากการศึกษาพบว่า ผู้ประพันธ์ส่วนใหญ่จะประพันธ์เพลงให้สอดคล้องกับแนวทางที่บริษัทโฆษณากำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา สามารถจำแนกเรื่องของแรงบันดาลใจไว้ได้ 3 ลักษณะ คือ 1) เพลงที่ประพันธ์โดยไม่อาศัยแรงบันดาลใจ 2) เพลงที่ประพันธ์โดยอาศัยแรงบันดาลใจเฉพาะตัว 3) เพลงที่ประพันธ์โดยอาศัยแรงบันดาลใจผสมกับปัจจัยแง่อื่น

จากการศึกษา รูปแบบ ลักษณะ และเนื้อหาในเพลงโฆษณา ช่วงระหว่างปี 2532-2543 นี้ พบว่า มีลักษณะทางดนตรีไม่ซับซ้อน ใช้ท่วงทำนองที่ฟังง่ายและมีลักษณะของการใช้ภาษาคำกลอนและภาษาพูด อยู่ในเนื้อร้อง นอกจากนี้ยังมีประเภทของภาษาภาพพจน์ปรากฏอยู่ในเนื้อร้อง ได้แก่ การซ้ำคำ การเล่นเสียง การอุปมา การอุปลักษณ์ และการใช้สัญลักษณ์ในส่วนของเนื้อหา จากการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 12 เพลง พบว่า มีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 2 ประเด็น คือ 1) เนื้อหาของเพลงโฆษณาเป็นการให้รายละเอียดของสินค้า และเชิญชวนให้ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายซื้อหรือใช้บริการของสินค้า 2) เนื้อหาของเพลงเป็นการพรรณนา อธิบายถึงเรื่องราวเหตุการณ์ เพื่อให้ได้อารมณ์สอดคล้องกับเรื่องราวในภาพโฆษณา โดยไม่มีลักษณะของสินค้าอยู่ในเนื้อร้อง

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้ สรุปได้ว่า เพลงโฆษณาที่ได้รับรางวัลเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณายอดเยี่ยมระหว่างปี 2532-2543 นั้น มีลักษณะสำคัญดังนี้

4.2.1 เพลงโฆษณาต้องตอบรับกับวัตถุประสงค์ทางการโฆษณา และมีเนื้อหาและลักษณะของดนตรีที่สอดคล้องกับภาพโฆษณา

4.2.2 สามารถสารเนื้อหาที่นำเสนอทั้งหมดได้ในระยะเวลาที่กำหนด

4.2.3 มีลักษณะการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ตรงประเด็น

4.2.4 มีลักษณะทางดนตรีที่ไม่ซับซ้อน เนื้อร้อง และทำนองสามารถจดจำได้ง่าย

4.2.5 ใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ

ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง “เพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ของไทยระหว่างปี 2532-2543” ของสุวพร อรรถสุข เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษางานวิจัยเรื่อง “กระบวนการผลิตเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาขนมขบเคี้ยวที่คัสสรร” ในส่วนของลักษณะ

เนื้อหาในเพลงโฆษณา สินค้า 3 ประเภท ได้แก่ 1.มันฝรั่งทอดกรอบ ตรา เลย์ กลิ่นหอยเชลล์อบเนยกระเทียม 2.คุกกี้ ตรา โอรีโอ้ 3.เลเยอร์เค้ก ตรา เอลเซ่รสวีวานิลลา ว่าในส่วนของสร้างสรรค์เนื้อหาไปบทเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาสินค้าทั้ง 3 ประเภท มีลักษณะเนื้อหาอย่างไร

4.3 งานวิจัยเรื่อง “เพลงโฆษณา... คุณค่าแห่งสำเนียง” ภาวิณี บุญสพ ทำการวิจัยศึกษาเรื่อง “เพลงโฆษณา... คุณค่าแห่งสำเนียง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสำคัญของเพลงและดนตรี ที่ใช้เป็นสื่อประกอบโฆษณาทางโทรทัศน์หรือวิทยุ ว่าเพลงโฆษณามีคุณค่าน่ามากกว่าเสียงเพลง โดยเก็บข้อมูลจากการศึกษาจากประสบการณ์จริงในระหว่างที่ผู้เขียนเข้าฝึกงานบริษัท วอยส์ สตูดิโอ จำกัด การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องนี้ ทั้งในดำเนินงานโฆษณาและเพลงโฆษณา และจากเพลงโฆษณาที่ได้ยินผ่านทางสื่อต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า เพลงน่าจะมีคุณสมบัติต่อผู้รับฟังดังนี้

4.3.1 เพลงมีผลต่อร่างกายและจิตใจของบุคคล ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ

4.3.2 ช่วยทำให้บุคคลมีมนุษยสัมพันธ์และ เข้าสู่สังคมได้

4.3.3 เสียงดนตรีที่มีท่วงทำนองและประกอบด้วยลีลาจังหวะการเคลื่อนไหว จะก่อให้เกิดความมีชีวิตชีวาได้

4.3.4 ดนตรีทำให้เกิดความสร้างสรรค์และจินตนาการ

4.3.5 ดนตรีอาจเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสมาธิหรือขัดสมาธิได้

4.3.6 ดนตรีมีผลต่อความเครียดและความกังวล ทั้งการลดและการเพิ่ม

จากคุณสมบัติต่างๆ เหล่านี้ของเพลง จะเห็นได้ว่ามีทั้งในแง่บวกและแง่ลบเพราะเพลงเป็นสิ่งที่มีความละเอียดด้านอารมณ์และความรู้สึก การทำเพลงโฆษณาอาจเป็นผลเสียต่อสินค้าผลในทางลบของเพลงประกอบโฆษณา ได้แก่

1. เพลงเด่นเกินไป (OVERPLAY MUSIC) โฆษณาอาจไปเน้นที่เพลงมากเกินไป ทำให้เพลงโฆษณามีความโดดเด่นเกินหน้าสินค้า ผู้บริโภคอาจจำได้แต่เพลงแต่จำชื่อไม่ได้ หรือไม่รู้ว่าสินค้าโฆษณาสินค้าอะไร ก็เท่ากับโฆษณานั้นสูญเปล่า เพราะผู้บริโภคจำชื่อสินค้าไม่ได้

2. นำไปสู่เรื่องราวที่ผิด (MISLEDING) เนื้อเพลงโฆษณาที่โอ้อวดสรรพคุณสินค้าจนเกินจริงจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อผิดๆ โดยเฉพาะผู้บริโภคกลุ่มที่ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับสินค้านั้นๆ เหมือนเป็นการทดลอง ซึ่งถ้าผู้บริโภคทดลองซื้อไปแล้วสินค้าไม่สามารถตอบสนองความต้องการดังที่คาดไว้ ก็จะทำให้ไม่มีการซื้ออีกในครั้งต่อไป

3. ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสินค้า (MISUNDERSTANDING) บางครั้งเพลงโฆษณาอาจนำไปสู่ความไม่เข้าใจในตัวสินค้า เช่น อาจให้ข้อมูลที่เป็นคุณสมบัติของสินค้ามากเกินไปจนผู้บริโภคสับสน หรือเกิดความเข้าใจคุณสมบัติของสินค้าผิดไปอีกทางหนึ่งทำให้ซื้อสินค้ามาใช้ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่ซื้อมาใช้เพราะคิดว่าเป็นคนละวัตถุประสงค์กันคิดว่าไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้

4. การได้กลุ่มเป้าหมายจำกัด (LIMITED APPEALING) บางครั้งการทำเพลงโฆษณาแบบเจาะกลุ่มเป้าหมายก็อาจเข้าได้กับคนบางกลุ่มเท่านั้น เพราะความที่ต้องการจะให้เข้าถึงคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทำให้คนกลุ่มที่เหลือซึ่งอาจไม่ชอบเพลงเกิดความไม่ชอบในตัวสินค้าไปด้วย

5. การไม่สัมพันธ์กับสินค้า (NOT RELEVANT WITH THE PRODUCT) การทำเพลงโฆษณาไม่ใช้สักแต่ทำเพลงเท่านั้น แต่เพลงนั้นควรจะให้มีความเกี่ยวข้องกับสินค้าด้วย เช่น การจะ

ใส่เนื้อร้องในเพลงควรต้องดูภาพพจน์ของสินค้า กลุ่มเป้าหมายรสนิยม ความชอบ ฯลฯ ของผู้บริโภค แล้วทำเพลงให้เกี่ยวกันหมดเพื่อจะได้ดึงดูดสนใจ

6. ทำให้ภาพผิดเพี้ยนไป (CREATE WRONG TONALITY) หากเพลงโฆษณาไม่ดีพอ หรือผู้ทำเพลงไม่มีประสบการณ์เพียงพอ ทำเพลงไม่เข้ากับหนัง จะทำให้ภาพโดยรวมของโฆษณา บิดเบือนไป เป็นผลให้โฆษณาไม่สามารถสื่อความหมายได้อย่างที่ต้องการ (แต่ในบางครั้งอาจมีการใช้ เพลงขัดกับหนังเพื่อต้องการความรู้สึกบางอย่างซึ่งก็ต้องแล้วแต่วัตถุประสงค์ของงานนั้น)

จากปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ดังกล่าว ในการทำเพลงโฆษณาควรจะให้เป็นที่ของ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญหรือมีประสบการณ์โดยตรง เช่น บริษัทผลิตเพลงโฆษณา (Music Production House) เพราะงานเพลงโฆษณานี้เป็นงานละเอียด เป็นขั้นตอน และผ่านการกลั่นกรอง อย่างพิถีพิถัน หากไม่ชำนาญเพียงพอก็อาจก่อให้เกิดผลในทางลบดังกล่าวได้ แต่หากให้เป็นที่ของผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าจึงย่อมจะทำให้ออกมาได้ดีกว่า ซึ่งก็จะเป็นผลดีอย่างยิ่งต่อสินค้าและโฆษณา โดยประโยชน์ของเพลงโฆษณาที่ดีนั้นมีมากมายดังต่อไปนี้

1. ช่วยสร้างความจดจำ (REMEMBRANCE) หลายต่อหลายครั้งที่ผู้บริโภคจดจำสินค้า ได้ก็เพราะเพลงโฆษณา เพลงโฆษณาก็ช่วยสร้างความจดจำให้แก่สินค้า ถ้าหากโฆษณาใดมีเพลงดี ๆ จนผู้บริโภครับและจำได้ ก็เท่ากับผู้บริโภคก็จะสามารถจดจำตราห้อยของสินค้าได้ ซึ่งจะเป็นผลต่อการซื้อในครั้งต่อไป

2. ดึงดูดกลุ่มเป้าหมายได้ (APPEALING) เพลงโฆษณานี้ที่ดีย่อมเป็นที่ถูกใจของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวเพลง ถ้าหากเป็นแนวที่เป็นที่ถูกใจของผู้บริโภคก็ย่อมจะสนใจ หยุดฟัง และยิ่งมีความชอบเพลงเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ก็จะทำให้เกิดความชอบในตัวสินค้าขึ้นกว่าสินค้า คู่แข่ง

3. ความเกี่ยวข้องกับสินค้า (RELEVANT WITH PRODUCT) เพลงโฆษณานี้ที่ดีจะมีความเกี่ยวข้องกับสินค้า สามารถเป็นส่วนร่วมช่วยส่งเสริมให้โฆษณานั้นเด่นขึ้น เพลงอาจช่วยบอก ประโยชน์ของสินค้าแทรกการกล่าวด้วยคำพูด ทำให้ผู้บริโภคมีความรู้สึกสินค้ามากขึ้น เพราะได้รับรู้ ผ่านทางเสียงเพลงโดยไม่รู้ตัว

4. เข้าใจง่ายกว่าคำพูด (EASY TO UNDERSTAND) เป็นธรรมดาที่เสียงเพลงย่อม เข้าถึงผู้รับได้ดีกว่าเสียงพูด การทำให้ผู้บริโภคเข้าใจแนวคิดของสินค้าจึงเป็นเรื่องไม่ยาก ถ้าหากมี เพลงที่สามารถถ่ายทอดได้ดีพอ อีกทั้งผู้รับยังชอบที่จะรับฟังเสียงเพลง เพราะเข้าใจง่ายกว่าและได้รับความเพลิดเพลินมากกว่าฟังเสียงผู้ประกาศเป็นคำพูดซึ่งน่าเบื่อ

5. หลีกเลี่ยงการซ้ำคิดซ้ำทำ (AVOID REDUNDANCY) การโฆษณาโดยใช้คำพูดซ้ำ ซ้ำคิดซ้ำทำบ่อยๆจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความไม่เชื่อถือได้ และอาจสร้างความรำคาญ เพราะผู้รับฟังมากๆ ก็อาจเกิดความเลี่ยนและไม่เชื่อถือ จะเห็นได้ว่าเป็นการเพ้อเจ้อมากกว่าการติดตามฟังสิ่งที่ผู้ประกาศ พูดซ้ำไปมา ดังนั้นการใช้เสียงเพลงจึงสามารถช่วยให้หลีกเลี่ยงเสียงเหตุการณ์เช่นนี้ได้

6. ช่วยโน้มน้าวใจ (PERSUASIVE) เพลงโฆษณานี้ที่ดีย่อมสามารถที่จะโน้มน้าวใจให้เกิด การซื้อสินค้าได้ เพราะย่อมจะเป็นเพลงที่น่าสนใจและสามารถเรียกร้องความสนใจจากผู้บริโภคได้ ซึ่งการดึงดูดให้ผู้รับฟังเพลงได้ก็เท่ากับเป็นการทำให้ผู้บริโภคได้รับรู้เกี่ยวกับสินค้าไปในตัวก่อให้เกิด การซื้อสินค้านั้น

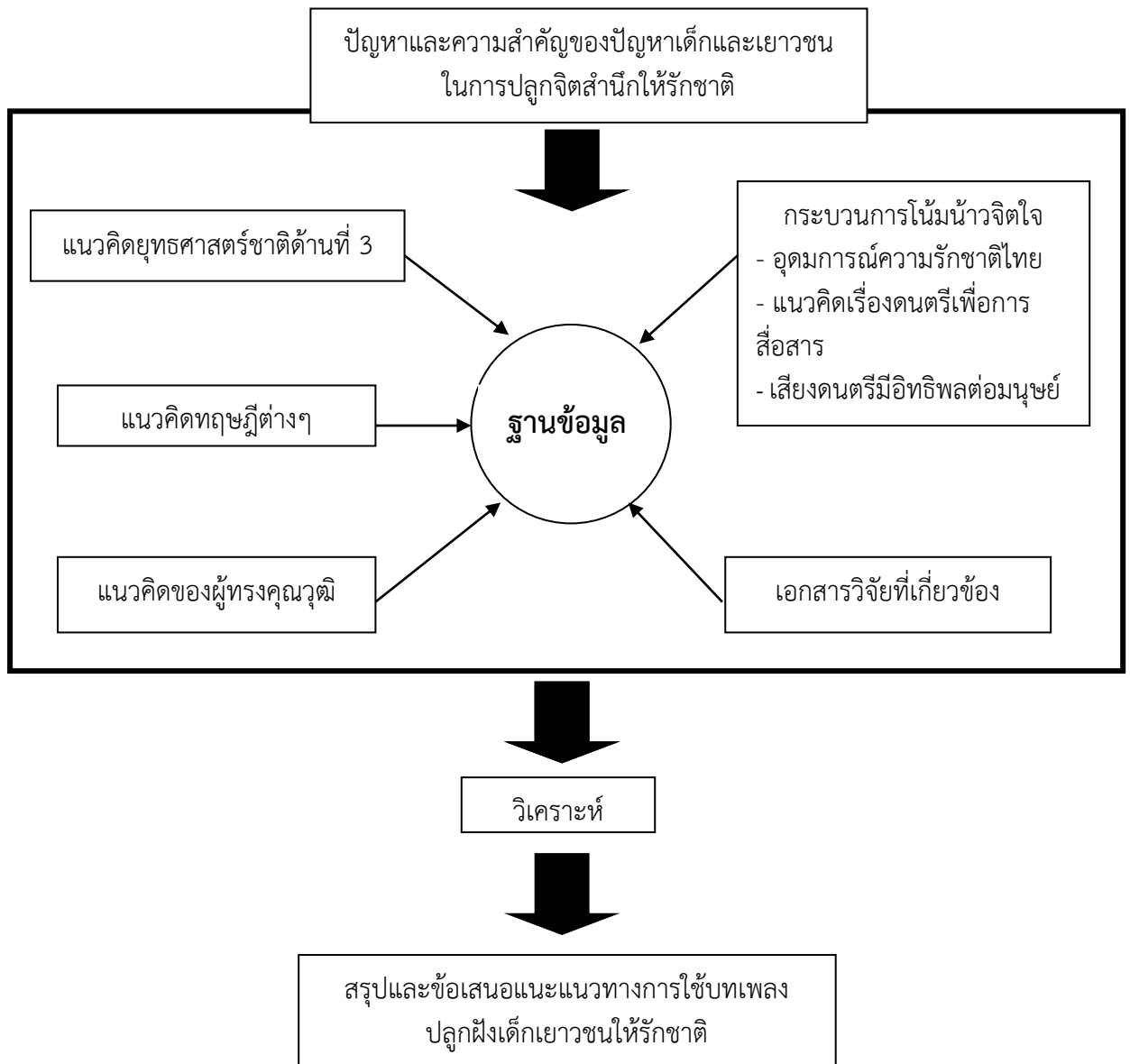
ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง “เพลงโฆษณา... คุณค่าแห่งสำเนียง” ของ ภาวิณี บุญสุพ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษางานวิจัยเรื่อง “กระบวนการผลิตเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาขนมขบเคี้ยวที่คัดสรร” เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญและคุณค่าของเพลงโฆษณา ในกระบวนการผลิตเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาขนมขบเคี้ยวที่คัดสรร 3 ประเภท ได้แก่ 1.มันฝรั่งทอดกรอบ ตรา เลย์ กลิ่นหอยเชลล์อบเนยกระเทียม 2.คุกกี้ ตรา โอรีโอ้ 3.เลย์เออร์เค้ก ตรา เอลเซอร์สวานิลลา ควรใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการผลิตเพลงโดยตรง เนื่องจากอาจก่อให้เกิดผลในทางลบมากกว่าผลในทางบวก ดังข้อมูลผลการศึกษาในงานวิจัย “เพลงโฆษณา... คุณค่าแห่งสำเนียง” ของ ภาวิณี บุญสุพ นี้

สรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้บทเพลงปลุกฝังเด็กให้รักชาติ จะเห็นได้ว่าเพลงเป็นสื่อความคิดในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณค่าต่างๆ การสื่อความคิดชักจูงใจให้คล้อยตาม ซึ่งหมายถึงเพลงประเภทปลุกใจปลุกฝังสำนึกนั้นได้มีใช้กันอยู่ในทุกสังคมมนุษย์ อีกทั้งยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 6 ด้านนั้น ทุกๆ ด้านจะเกี่ยวข้องเริ่มต้นจากคุณภาพของคนเกี่ยวข้องกับสังคม ชุมชน ประชาสังคม วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ดังนั้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ จึงมีความสำคัญ

กรอบแนวความคิด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาประยุกต์เป็นกรอบแนวความคิดของการวิจัย ดังนี้

บทที่ 3

ดนตรีกับการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน

ดนตรีศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาศักยภาพมนุษย์

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ทำให้ค้นพบว่า ดนตรีมีผลต่อการพัฒนาสมองของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก ซึ่งเป็นการตอบคำถามที่ว่า การเรียนดนตรีมีประโยชน์อย่างไร ซึ่งนักวิชาการดนตรีหลายคนได้เคยพยายามอธิบายในเชิงนามธรรม แต่นักวิทยาศาสตร์รวมถึงนายแพทย์ต่าง ๆ พยายามอธิบายประโยชน์ของดนตรีในด้านที่เป็นรูปธรรมมากกว่า

จากผลการวิจัยของอาจารย์ดนตรีชาวไต้หวันที่มีชื่อว่า Chen – Giam Sui ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาดนตรีโดยอ้างอิงถึงทฤษฎี เซลล์กระจกเงา ในชื่องานว่า Music & Mirror Neuron System ซึ่งท่านกำลังพัฒนาเพื่อค้นหาความเชื่อมโยงของการทำงานของสมองมนุษย์ และการรับรู้ทางดนตรี

เคยมีคำถามว่า ทำไมมนุษย์จึงจำเป็นต้องเรียนดนตรี ? วิชาดนตรีมีความสำคัญอย่างไร โดยเฉพาะในสังคมไทยซึ่งค่านิยมในการเรียนดนตรีอาจมีไว้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรสนิยม ให้เด็กได้ทำกิจกรรมทางดนตรี สร้างอุปนิสัยที่ดี ตลอดจนการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นั่นคือสิ่งที่สังคมไทยเข้าใจในการเรียนดนตรี ดังนั้นจึงไม่มีการเรียนดนตรีที่จริงจัง ซึ่งแนวคิดของการเห็นคุณค่าของดนตรีอย่างจริงจังก็มีปรากฏอยู่บ้างในงานศึกษาค้นคว้าที่กล่าวว่า “อันดนตรีมีคุณทุกอย่างไป ย่อมใช้ได้ตั้งจินตาค่าบุรินทร์ ถึงมนุษย์ครุฑาเทวราช จตุบาทกลางป่าพนาสิน แม้นปีเราเป่าไปให้ได้ยิน ก็สุดสิ้นโทโสที่โกรธา” ซึ่งแสดงถึงความสำคัญอันเป็นปรัชญาที่ลึกซึ้ง ส่วนแนวคิดของชาวตะวันตกที่เห็นถึงคุณค่าของการดนตรีนั้นมีมากมาย ดังข้อความของนักคิดและนักดนตรีต่อไปนี้

Don Hodger กล่าวว่า ดนตรีทำให้มนุษย์เข้าถึงความรู้สึก ความงาม และความดี ช่วยในการพรรณาส่งที่ภาษาไม่สามารถอธิบายได้ ช่วยให้เกิดรูปแบบวิธีการคิด ความมีมิติสัมพันธ์ การเข้าใจในตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกรักชาติ ความเป็นเผ่าพันธุ์ ช่วยเยียวยาอาการความเจ็บป่วยทางจิตได้

Ludwig Van Beethoven กล่าวว่า "Music is a higher revelation than all wisdom and philosophy. Music is the electrical soil, in which the spirit lives, thinks, and invents."

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความคิดที่เห็นถึงคุณค่าของการดนตรีอย่างสูง ซึ่งดนตรีสามารถช่วยสร้างสรรค์สังคมที่ดีได้ หากสังคมไทยเห็นถึงคุณค่าของการศึกษาดนตรีอย่างจริงจัง และรู้จักวิธีการใช้ประโยชน์ของดนตรี ปัจจุบันสังคมไทยอยู่ในภาวะของปัญหาหลาย ๆ อย่าง ครอบครัวไทยขาดความเข้มแข็ง ขาดการเรียนรู้ พ่อแม่ผู้ปกครองขาดการทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ผู้ใหญ่ไม่สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กได้ ปัญหาสื่อเป็นพิษ ขาวร้ายได้ลงหนังสือพิมพ์ฟรี ในขณะที่

ข่าวดีต้องจ้างให้ลง เพลงต่าง ๆ ไม่สร้างสรรค์ เน้นความลามก วิดีโอเกมส์รุนแรง เด็กจึงประสบปัญหา ความรุนแรง ปัญหาทางเพศ ปัญหาการเรียนรู้อื่นๆ ขาดสุนทรียภาพและจินตนาการ ขาดความรับผิดชอบ ต่อสังคม ชอบคำตอบมากกว่าวิธีการคิด

เป้าหมายของการพัฒนามนุษย์ คือ ความเก่ง ความฉลาด มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ครอบครัว สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งความรู้ความเข้าใจทางด้านประโยชน์ของคนตรีสามารถช่วยในการพัฒนามนุษย์ได้

มีการศึกษาเรื่อง IQ กับความสำเร็จของมนุษย์ ซึ่งเป็นงานวิจัยของ Stanford Binei ได้ศึกษาเด็กที่มี IQ ระหว่าง 120 -200 ซึ่งจัดว่ามีความฉลาดมาก ติดตามผลตั้งแต่หลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่าเมื่อเด็กโตเป็นผู้ใหญ่แล้วไม่มีใครที่ประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างโดดเด่น แต่ปรากฏว่ามีเด็ก 2 คนที่ไม่ได้เข้าร่วมในโครงการนี้เพราะ IQ ไม่ถึงแต่มีความประสบความสำเร็จในชีวิตโดยได้รับรางวัลโนเบลถึง 2 คน จากงานวิจัยนี้จึงสรุปได้ว่า บุคคลที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตนั้น ไม่สามารถวัดด้วยแบบทดสอบในเชิง IQ ได้ แต่ต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ หลายอย่างด้วยกันที่มาเกี่ยวข้อง

วิชาการหลาย ๆ แขนงได้ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรให้เด็กได้เรียนรู้ศึกษา แต่การสอนเรื่องคุณธรรมไม่สามารถสอนในรายวิชาได้ จำเป็นต้องสอนด้วยการกระทำ และวิชาดนตรีเองสามารถที่จะช่วยในการสอนได้ ทั้งในเรื่อง การเรียนรู้ (Learning) การสร้างสุนทรียภาพ (Aesthetic) การสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (Creative Intelligence) และการอบรมบ่มนิสัย (Socialization) ซึ่งในการศึกษาว่าดนตรีจะช่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างไรนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการทำความเข้าใจเรื่องสมองของมนุษย์เสียก่อนว่ามีลักษณะการทำงานอย่างไร เพราะสมองนั้นมีหน้าที่หลักที่เกี่ยวกับความคิด ความจำ ความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ และความฉลาดอันหลากหลาย

สมองของมนุษย์เป็นสิ่งที่ซับซ้อนมาก จากการศึกษาเรื่องสมองนั้น เซลล์สมองจะถูกพัฒนาโดยการเรียนรู้ เพื่อให้เซลล์ถูกกระตุ้น ให้เกิดเส้นใย เชื่อมเครือข่ายมากมาย ซึ่งในเด็กการเชื่อมต่อจะมากขึ้น แต่เมื่อวัยรุ่นเซลล์จะบางลง เนื่องจากบางเซลล์ไม่ถูกใช้หรือใช้งานน้อยก็จะตายไป และในช่วงนี้วัยรุ่นจะเกิดการเรียนรู้ใหม่ได้อีก การเชื่อมต่อเป็นวงจรของวัยรุ่นนั้นจะทำให้สามารถเชื่อมต่อเป็นวงจรได้ เช่นเมื่อเด็กเห็นภาพสิ่งของแต่ไม่รู้ว่าเป็นอะไร เมื่อมีผู้สอนว่าเป็นอะไร และเห็นทุกวัน เด็กก็จะสามารถเชื่อมโยงระหว่างเสียงพูดกับภาพได้ และต่อมาก็สามารถเขียนได้ นี่คือการเกิดภาษาอ่าน พูด เขียน อันนี้คือเกิดความรู้ของสมองซึ่งเป็นวงจร

การพัฒนาสมองนั้นจะเริ่มจากระบบการดำรงชีวิต เช่นเรื่องการหายใจ ต่อมาเป็นเรื่องของอารมณ์ จิตใจ และสุดท้ายคือสมองส่วนใช้เหตุผล ซึ่งในวัยรุ่นนั้นระบบสมองเรื่องการใช้เหตุผลไม่เติบโตเต็มที่

สมองส่วนอารมณ์จะควบคุมในเรื่องอารมณ์ต่างๆ ซึ่งทำงานแบบแข็งแรงมาก ดังนั้นเขาต้องการให้คนอื่นยอมรับ แต่ยังไม่เข้าใจว่าคนอื่นก็ต้องการให้เขายอมรับเหมือนกัน เพราะสมองส่วนใช้เหตุผลยังไม่แข็งแรงมาก ยังไม่เติบโตมาก (คือสมองส่วนหน้า) ซึ่งทำหน้าที่การควบคุมการหุนหันพลันแล่น ดังนั้นเขาจะเป็นคนหุนหันพลันแล่น การใช้เหตุผล วิจารณ์ญาณ และการตัดสินใจ ดังนั้นการสอนวัยรุ่นด้วยการเข้าใจจริยธรรม คุณธรรม การใช้เหตุผลจึงยังเป็นไปไม่ได้นัก

ในการตัดสินใจต่างๆ นั้นวัยรุ่นก็จะใช้สมองส่วนหน้าอย่างมากโดยไม่มีสมองส่วนอื่นมาช่วย ในขณะที่ส่วนอื่นยังไม่ได้ทำงาน ดังนั้นในการเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ สมองส่วนหน้าของเขาจะทำงานหนักมาก ทำให้เขาตัดสินใจได้ยังไม่เต็มที่นัก บางครั้งเขาอาจจะตัดสินใจได้ไม่เท่าผู้ใหญ่ เพราะสมองเขาไม่พร้อม เขาจึงยังไม่สามารถตัดสินใจโดยใช้การวิเคราะห์แยกแยะได้มากนัก

มีทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องคุณธรรมเป็นเรื่องทักษะ การสอนคุณธรรมจะต้องใช้วิธีการให้ฝึกทักษะ ดังนั้นขั้นของการพัฒนาคือจะต้องเริ่มตั้งแต่เล่าเรื่องให้ฟัง หลังจากนั้นเริ่มมีความชำนาญ ก็เริ่มเข้าใจ และสามารถเชี่ยวชาญได้ในที่สุด เช่นเรื่องซบถ ซึ่งในทางปฏิบัติการให้เด็กได้สัมผัส ได้มาชิมชั้บ จะเริ่มเข้าใจ และสามารถเข้าใจหัวใจของคนอื่น ซึ่งเป็นหัวใจที่จะทำให้เด็กไม่เกิดการทำร้ายคนอื่น ซึ่งในที่สุดเขาจะกลายเป็นคนมีคุณธรรม ฉะนั้นคุณธรรมจึงเป็นเรื่องของการต้องฝึกปฏิบัติ ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎี Classical Conditioning ได้ ดังนั้นคุณธรรมจะเป็นเรื่องของการปฏิบัติบ่อยๆ ฝึกบ่อยๆ และเมื่อถูกกระตุ้นมากๆจะทำให้เซลล์เครือข่ายนี้แข็งแรง

Joseph Lepoux นักวิทยาศาสตร์ที่เชี่ยวชาญทางด้านการเรียนรู้ของสมองกล่าวว่า บุคลิกภาพ ความสามารถ คุณธรรม ถูกควบคุมการทำงานโดยผ่านสมอง ที่เกิดจากการเชื่อมโยงของเซลล์ (Synapse) อันเป็นผลมาจากการกระตุ้นของสิ่งแวดล้อม การเชื่อมต่อกันของเซลล์เมื่อได้รับการกระตุ้นให้เกิดขึ้นบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ ก็จะมีพลังแข็งแรงขึ้น และสามารถส่งผลต่อความสามารถทางด้านนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับนักดนตรีที่ใช้กล้ามเนื้อบังคับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้บรรเลงเครื่องดนตรีได้

ในเรื่องของรอยเชื่อมต่อของเซลล์ (Synapse) นี้มีความสำคัญมาก โดยในตัวเซลล์ (Cell Body) เมื่อได้รับการกระตุ้นจะส่งสัญญาณไปทาง Axon และผ่านไปทางเซลล์ตัวอื่น ๆ (Terminal) ณ จุดนี้เมื่อเซลล์ได้เกิดการเชื่อมต่อกับเซลล์ตัวอื่น ๆ ก็จะเป็นรอยเชื่อมต่อ ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้ เป็นความจำ ความคิด และการกระทำ การที่เรามีความเป็นตัวของเราเองนี้ เพราะเราได้เรียนรู้และจดจำผ่านกระบวนการสมองของเซลล์นั่นเอง

อีริก อาร์ แคนเคล นักวิทยาศาสตร์รางวัลโนเบล ค้นพบว่า การเชื่อมต่อของเซลล์ที่ดีที่สุดจะเกิดขึ้นในช่วงระหว่างเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 7 ปี หลังจากนั้นประสิทธิภาพจะลดลงเรื่อย ๆ ทักษะบางอย่างสามารถเกิดขึ้นได้ก่อนที่เด็กจะเกิด เช่น ทักษะทางการได้ยินจะมีขึ้นเมื่อเด็กอายุได้ 6 เดือน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเป็นหลักฐานสนับสนุนการเรียนรู้ดนตรี เพราะทักษะทางการเล่นดนตรีสามารถเริ่มได้ตั้งแต่เด็กอายุ 3 ปี ซึ่งรวมถึงทักษะทางด้านอื่น ๆ ด้วย การที่เราเริ่มให้การศึกษาแก่เด็กเข้าไป ย่อมทำให้เกิดความสูญเสียทางความสามารถทางสมองอย่างยิ่ง การศึกษาในระดับปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการให้การศึกษาแก่เด็ก และการทำความเข้าใจของพ่อแม่ผู้ปกครอง

ทำไมวัยรุ่นจึงเลียนแบบโดยไม่ยั้งคิด เพราะวัยรุ่นยังคงใช้การทำงานของสมองส่วน limbic เป็นส่วนมาก โดยเซลล์กระจกเงาทำงานอย่างเต็มที่ โดยการมองเห็น และส่งผ่านข้อมูลมายังเซลล์กระจกเงา และส่งข้อมูลผ่านมายังสมองส่วนควบคุมการเคลื่อนไหว ทำให้เกิดการเลียนแบบโดยไม่มีการไตร่ตรองอะไร ดังนั้นการจะปรับคุณธรรมของเด็กก็ให้ใส่ภาพ positive ลงไป และใส่ emotion ลงไป จะยิ่งทำให้เขาซึมซับได้อย่างมากยิ่งขึ้น

ทำไมวัยรุ่นจึงมีปัญหาเรื่องเพศเพราะฮอร์โมน เป็นตัวกระตุ้น เพราะเซลล์กระจกเงาโยงกับแบบอย่างในสังคม โดยเฉพาะในละคร ซึ่งมีมากในสังคม และเซลล์กระจกเงาจะซึมซับเรื่องนี้

ตลอดเวลา เพราะเซลล์กระจกเงาจะไม่ใช้ภาษา แต่อ่านเจตนา ซึ่งเป็นการเลียนแบบในสมอง และจะทำให้เข้าใจความรู้สึก มีความซาบซึ้งกับเรื่องที่เขาเห็นมากกว่า และหากมีเรื่องใดที่เขาประทับใจมันก็จะประทับใจในตัวเขาเลย ทางออกเราจะต้องทำความเข้าใจกับธรรมชาติของวัยรุ่นให้มาก พร้อมทั้งจะเข้าใจ

ในขณะที่เมื่อก่อนเราจะได้สัมผัสบทบาทต่างๆจากครอบครัว มีพ่อแม่เป็นตัวอย่าง และเลี้ยงดูให้มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ แต่ในปัจจุบันกลับไม่มีบทบาทเช่นนี้แล้ว เพราะเราให้เด็กเรียนรู้ผ่านตำรามากกว่า

ในการอบรม บ่มนิสัยให้เด็กเป็นคนดี คือการให้เด็กมีแบบฝึกหัดในการทำให้เด็กได้ทำซ้ำจนเป็นนิสัยให้ได้ วิธีการสอนโดยใช้เหตุผลอาจจะไม่ได้ผลมากนักกับวัยรุ่น ในขณะที่สิ่งแวดล้อมของวัยรุ่นมันใกล้ชิดตัวกับวัยรุ่นอย่างมาก และมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างมากด้วย ดังนั้นพ่อแม่จะต้องใกล้ชิด เป็นตัวแบบ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กตั้งแต่เล็ก และฝึกฝนบ่อยๆ

Shaw , Silverman , Pearson (ปี ค.ศ. 1985) ได้เผยแพร่ผลงานของพวกเขาว่า ความสามารถทางสมองที่จำเป็นต้องสร้างให้มีขึ้นในเด็ก ได้แก่ Spatial Recognition คือ การคิดแบบมีพื้นที่ มี Space ที่สามารถคาดคะเนได้ ทั้งทางด้านความกว้าง ความยาว แนวตั้ง แนวนอน ความลึก ปริมาตร Spatial Temporal คือ ความคิดเรื่องมิติของเวลา มิติสัมพันธ์ ความสามารถทางด้าน การคิด การมองเห็น ความคิดอย่างลึกซึ้งซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถฝึกได้โดยการใช้เกมส์ เช่น หมากรุก การต่อจิ๊กซอ ตัวต่อรูปร่างต่าง ๆ

Bardeen , Cooper & Schrieffer ได้ร่วมกันนิยามทฤษฎี Cooperative Phenomenon ขึ้น จากทฤษฎีนี้ทำให้นักวิทยาศาสตร์พบความสัมพันธ์ระหว่างการส่งสัญญาณในสมอง มีความสอดคล้องประสานทำงานร่วมกันได้ มี Symmetry ที่ลงตัว ถ้าหากมีการส่งสัญญาณที่มีความเท่ากัน

ในงานวิจัยของกอร์ดอน ซอล พบว่ามี Symmetry ของดนตรีในดนตรีของ Mozart คีตกวีเอกของโลก ซึ่งมีความเชื่อกันมานานแล้วว่าดนตรีของโมซาร์ทมีอิทธิพลต่อความฉลาดของเด็ก งานวิจัยได้ผลสรุปว่า มีบทหนึ่งที่มี Symmetry of Music อย่างมีระเบียบมากที่สุด คือ Dual Piano Sonata in D Major ที่เมื่อไปทดลองเปิดในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กฟังแล้วทำให้คะแนนในกลุ่มมิติสัมพันธ์ของการทดลองเพิ่มขึ้นได้

งานวิจัยชิ้นหนึ่งของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซึ่งถูกเผยแพร่ทาง www.starproject.mindinstitute.org พบว่า การใช้ดนตรีและเกมส์ทางคณิตศาสตร์ต่าง ๆ มีผลทำให้เด็กนักเรียนประถมศึกษา มีผลการเรียนคณิตศาสตร์ดีขึ้น ซึ่งการที่เด็กเข้าใจเรื่องจังหวะดนตรีนั้นส่งผลให้การพัฒนาทางมิติสัมพันธ์ดีขึ้น

Donald Hebb ได้กล่าวว่า เซลล์สมองที่กระตุ้นพร้อม ๆ กันจะเกิดการเชื่อมต่อกันเป็นวงจรและทำงานร่วมกัน และวงจรเหล่านั้นจะทำหน้าที่บันทึกความจำ เมื่อเกิดการกระตุ้นที่เหมาะสมก็เกิดเป็นความสามารถในการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน

Albert Einstein เป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ชอบคิดจินตนาการสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เขาสามารถคิดค้นทฤษฎีวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ ขึ้นมาได้ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษยชนอย่างมาก ได้มีการพิสูจน์แล้วว่าสมองของไอสไตน์ในส่วน Parietal Lobe มีความโตกว่าสมองของมนุษย์

โดยทั่วไปถึง 15 % ซึ่งสมองส่วนนี้ทำหน้าที่ในทางความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ (Visuo – Spatial Intelligence) ซึ่งในทางดนตรีนั้นองค์ประกอบทางด้านมิติสัมพันธ์ประกอบด้วยระดับเสียง (Pitch) จังหวะ (Rhythm) เสียงประสาน (Harmony) และรูปทรงดนตรี (Texture)

Schlaug ในนายแพทย์ที่อยู่เนมหาวิทยาลัย Haword มีความสนใจในการทำงานวิจัยดนตรี เขาค้นพบว่าการฝึกจดจำระดับเสียงของโน้ตดนตรี มีผลต่อการพัฒนาความสามารถของเซลล์กระจกเงา การที่ได้ยินเสียงดนตรีโดยผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานมาก่อนทำให้เกิดความเข้าใจได้มากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาดนตรี การเรียนรู้ดนตรีในเด็กจะซึมซับอย่างเป็นธรรมชาติ และพัฒนาความสามารถให้สูงขึ้นได้

ดนตรี เป็น Complex Sound คือ สามารถมีองค์ประกอบทั้ง Symmetry และ Emotional เสียงสูง เสียงต่ำ ทำนองเพลง เสียงประสาน และรูปทรงดนตรี สีสันต่าง ๆ ล้วนส่งผลต่อความรู้สึกของมนุษย์ ดนตรีที่มีจังหวะต่าง ๆ ก็ส่งผลต่ออัตราการเต้นของหัวใจด้วย และส่งผลต่อคลื่นต่าง ๆ ในสมอง เช่น Beta Alpha Theta และ Delta ด้วย

กรณีที่ได้มีการฝึกฝนทางดนตรีนั้น Corpus Callosum ซึ่งมีหน้าที่เชื่อมสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดความเชื่อมโยงความรู้ที่สมดุล เป็นเด็กที่เหตุผลและทักษะทางอารมณ์ที่ดี ดนตรียังช่วยให้เกิดความผ่อนคลายความเครียดซึ่งเป็นไปตามรูปแบบของเพลงที่ฟัง ซึ่งทางการแพทย์ได้ใช้ประโยชน์ในแง่ของดนตรีบำบัด ช่วยให้คนไข้รู้สึกดีขึ้น และอัตราการเต้นของหัวใจเป็นไปตามปกติ ช่วยให้เกิดทักษะทางจังหวะในการช่วยทางกายภาพบำบัดได้

ความสำคัญของดนตรีกับเด็กและเยาวชน

การฝึกหัดครูกับการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย

1. ปฐมวัย + วัยเด็ก

การเตรียมครูอนุบาลในกรมการฝึกหัดครู การฝึกหัดครูได้เริ่มจัดตั้งเมื่อ พ.ศ.2484 ภายหลังจากกระทรวงธรรมการได้จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศขึ้น ในสังกัดกองฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษาระยะแรกของการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศได้จัดตั้งขึ้นเพื่อศึกษาทดสอบความสนใจและความเข้าใจของประชาชนในเรื่องการอนุบาลศึกษา ผู้ดำเนินการอนุบาลคือ ม.ล.มานิจ ชุมสาย หัวหน้ากองฝึกหัดครู และนางจิตรา ทองแถม ณ อยุธยา หัวหน้าแผนกโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ ผลปรากฏว่าเป็นที่น่าพอใจยิ่งในระยณะหนึ่งที่เปิดโรงเรียนอนุบาล ประชาชนได้ให้ความสนใจและพากันส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนเป็นจำนวนมากประกอบกับกระทรวงธรรมการก็มีนโยบายที่จะเปิดโรงเรียนอนุบาลขึ้นตามจังหวัดต่าง ๆ ดังนั้นการที่จะขยายเปิดโรงเรียนอนุบาลขึ้นให้กว้างขวางและการที่จะขยายชั้นเรียนของโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศจึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องผลิตครูอนุบาลขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลที่เปิดใหม่

ดังนั้นในปี พ.ศ.2484 ม.ล.มานิจ ชุมสาย หัวหน้ากองฝึกหัดครู จึงให้โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ เปิดรับนักเรียนฝึกหัดครูที่สำเร็จประโยครูปประถม เข้ารับการอบรมวิชาการอนุบาลและปฏิบัติงานด้านอนุบาล ในปีนี้มีนักเรียนฝึกหัดครูที่สำเร็จประกาศนียบัตรประโยครูปประถมมาสมัครเรียนจำนวน 10 คนนางจิตรา ทองแถม ณ อยุธยา ได้ทำหน้าที่ทั้งครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ และหัวหน้าแผนกอบรมอนุบาลจึงนับว่าโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศเป็นสถาบันฝึกหัดครูอนุบาลแห่งแรกของประเทศไทย

หลักสูตรการอบรมครูอนุบาลปี พ.ศ.2484 ประกอบด้วย

1. วิชาที่เรียน ได้แก่ วิชาครูอนุบาลจิตวิทยาเด็กเล็กและการปกครองวิธีการสอนแบบมอนเตสซอร์และวิธีใช้เครื่องมือของมอนเตสซอร์วิธีสอนวิชาเฉพาะซึ่งได้แก่ ภาษาไทย นิทาน เลขคณิต สุขศึกษา สังคมศึกษา ฝึกประสาท เพลงและดนตรี การเต้นและการรำตามจังหวะเพลงและดนตรีการเต้นและการรำตามจังหวะเพลงการทำสวนครัว วาดเขียน ปั้น ตัด ปะ พับ สานกระดาษ วิชาการทำอุปกรณ์การสอนและการประดิษฐ์ของจากวัสดุเหลือใช้

2. วิชาการสังเกต ให้สังเกตการจัดและดำเนินงานชั้นอนุบาลโรงเรียนบางแห่ง

3. การฝึกสอน จัดให้นักเรียนฝึกหัดครูอนุบาลได้ฝึกการสอนทุกวันในภาคเช้าตลอดปี จนจบหลักสูตร 1 ปี

4. เวลาเรียน การจัดเวลาเรียนภาคเช้าเป็นการเรียนภาคปฏิบัติ มีการฝึกสอนทุกเช้า ส่วนภาคบ่ายเป็นการเรียนทฤษฎีและเรียนทุกบ่ายตลอดปีเช่นกัน

นักศึกษารุ่นแรกสำเร็จการศึกษาครูอนุบาลมีจำนวน 10 คนและได้คัดเลือกไว้เป็นครูในโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งได้ออกไปเป็นกำลังสำคัญในการสอนโรงเรียนอนุบาลในส่วนภูมิภาค

ต่อมา พ.ศ.2485 ได้เปลี่ยนหัวหน้าแผนกการอนุบาลเป็นนางสาวสมถวิล สวยสำออง ซึ่งสำเร็จการอนุบาลศึกษามาจากประเทศญี่ปุ่นและทำหน้าที่เป็นครูอนุบาลในขณะนั้นได้ดำเนินงานปฐมวัยศึกษาทั้งด้านโรงเรียนอนุบาลและนักเรียนฝึกหัดครูเนื่องจากจำนวนครูอนุบาลที่ผลิตยังไม่เพียงพอที่จะดำเนินการให้กว้างขวาง ดังนั้นโรงเรียนฝึกหัดครูจึงรับนักเรียนที่สำเร็จประโยคครู ประถมและครูการเอนชั้นสูงเข้ามารับการฝึกหัดครูอนุบาลอีก 9 คนในปีดังนี้

พ.ศ.2486 กระทรวงธรรมการยังคงขยายงานโรงเรียนอนุบาล และมีความจำเป็นที่จะต้องจัดหาครูอนุบาลอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เพียงพอกับการสอนในโรงเรียนอนุบาล จึงทำให้จังหวัดคัดเลือกผู้ที่จะเข้ารับอบรมครูจากผู้สำเร็จประโยคครูมัธยมและประโยคครูการเอนชั้นสูงมาเรียน 1 ปี โดยระบุลักษณะของครูอนุบาลไว้ในระเบียบ ๓ ว่าควรเป็นผู้ที่มีนิสัยรักเด็ก ใจเย็น อดทน แคล้วคล่องว่องไว ชอบการดนตรีและการฝีมือ และกระทรวงให้เงินอุดหนุนจนจบหลักสูตร 1 ปี แต่เงื่อนไขว่าเมื่อเรียนสำเร็จแล้วต้องกลับไปทำงานในต่างจังหวัด

พ.ศ.2486 นางสาวเบญจมา ตุงคะสิริ สำเร็จการศึกษานูบาลจากประเทศญี่ปุ่นได้กลับมาและได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าแผนกฝึกหัดครูอนุบาลในสมัยนี้การฝึกหัดครูจึงย้ายมาจัดที่อาคารไม้ด้านหลังโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ และเปลี่ยนจากการฝึกหัดครูอนุบาลเป็น “โรงเรียนฝึกหัดครูอนุบาล” และในปีนี้กรมสามัญศึกษาได้รับนักเรียนครูอนุบาลทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเข้ารับการอบรมจำนวน 45 คนเป็นนักเรียนทุนทั้งหมด

หลักสูตร โรงเรียนฝึกหัดครูอนุบาลได้ปรับปรุงหลักสูตรการอบรมครูอนุบาล พ.ศ. 2484 โดยเพิ่มวิชาโรงของเด็ก หลักการสอน งานธุรการ เพลงเกมและการแสดงท่าทาง วิธีทำโปสเตอร์การสอนในที่ประชุม การเล่านิทาน และวรรณคดีเด็ก

เวลาในการเรียน นักเรียนโรงเรียนฝึกหัดครูรุ่นแรกก็ได้ อาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ดี และเชี่ยวชาญเฉพาะสาขามาทำการสอน เช่น หัวหน้ากองฝึกหัดครู (ม.ล.มานิจ ชุมสาย) นายแพทย์อรุณ เนตรศิริสอนวิชาโรคเด็ก เป็นต้น

พ.ศ.2486 โรงเรียนฝึกหัดครูได้ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา แผนกฝึกหัดครูอนุบาลได้ไปดำเนินงานที่โรงเรียนสตรีศรีคัตตรุณ ทั้งนี้เพราะอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งไม่มีการทิ้งระเบิดในกรุงเทพมหานครหลายครั้งและใกล้บริเวณโรงเรียน กระทรวงธรรมการจึงได้ปิดโรงเรียนในกรุงเทพฯ ย้ายที่ทำการไปอยู่ต่างจังหวัดใกล้เคียง

พ.ศ.2487 ในระหว่างที่นางสาวเบญจา ตุงคะสิริ หัวหน้าแผนกฝึกหัดครูอนุบาลได้เปิดโรงเรียนอนุบาลที่เพชรบูรณ์ อาคารของแผนกการฝึกหัดครูอนุบาลได้ถูกทำลายหมด ดังนั้นการอบรมครูอนุบาลจึงได้เปิดอบรมที่โรงเรียนฝึกหัดครูประถม หลังกระทรวงศึกษาธิการ และให้การสอนนักเรียนอนุบาลซึ่งเพิ่มเป็น 2 ชั้นในโรงเรียนฝึกหัดครูประถมเช่นกัน

ต่อมาพ.ศ.2490 นางเอื้อนทิพย์ เปรมโยธิน ได้นับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าแผนกฝึกหัดครูอนุบาลและได้ย้ายโรงเรียนจากโรงเรียนฝึกหัดครูประถมพระนครมาใช้อาคารเรียนวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนการเรือนพระนคร (วิทยาลัยครูสวนดุสิต)

การรับนักเรียนฝึกหัดครูก็ดำเนินมาเรื่อยมาจนปี พ.ศ.2500 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงอนุบาลขึ้น กำหนดเวลาเรียน 2 ปี โดยรับจากผู้สำเร็จหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงอนุบาล (ป.กศ. ชั้นสูงอนุบาล) ได้เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ.2501 วิชาที่เรียนมีดังนี้

1. วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา
2. วิชาอนุบาล ได้แก่ วิชาสุขภาพเด็ก วรรณคดีเด็ก ดนตรีและจังหวะเพลงการเล่น และเครื่องเล่นเด็กศิลปะการช่างเกี่ยวกับเด็กพัฒนาการเด็ก การจัดโรงเรียนเด็ก
3. วิชาการศึกษา ได้แก่ การศึกษาแผนใหม่เบื้องต้น หลักการสอนและวิธีสอนเบื้องต้นการบริหารโรงเรียน การเรียนรู้ของเด็ก วัสดุการสอน
4. การฝึกสอนกำหนดเวลาไว้ 6 สัปดาห์

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงอนุบาล (ป.กศ.ชั้นสูงอนุบาล) ได้ใช้รับนักเรียนจนถึงปี พ.ศ.2510 จึงได้ยกเลิกการสอนนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงอนุบาลประเภท 2 ปี และกลับมาสอนนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรประโยคครูอนุบาลหลักสูตร 1 ปี แทน

พ.ศ.2512 จึงได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงอนุบาล (ป.กศ.ชั้นสูงอนุบาล) หลักสูตร 2 ปี ควบคู่ไปกับการสอนนักเรียนประกาศนียบัตรประโยคครูอนุบาลหลักสูตร 1 ปี ด้วย

นับได้ว่ากรมการฝึกหัดครูเป็นสถาบันผลิตครูปฐมวัยแห่งแรกของไทย ซึ่งเป็นต้นแบบของการจัดการอนุบาลที่รับเอาแนวคิดและแบบอย่างของไพรเบลและมอนเตสซอรีมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย (สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย, 2547, หน้า 136 - 138)

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยสวนดุสิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ยังคงดำเนินการสอนผลิตครูปฐมวัยแต่เปิดเป็นหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยระดับปริญญาตรีหลักสูตร 5 ปี นอกจากนั้นยังทำหน้าที่ให้บริการฝึกอบรมบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2532 : 33) กล่าวถึง ความสำคัญของดนตรี ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย แนวคิดหลักในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็ก

ดนตรีจัดเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง ที่เด็กก่อนวัยเรียนควรจะได้รับจากกระบวนการเรียนการสอน ไม่ว่าจะ เป็นลักษณะของการจัดประสบการณ์ด้านดนตรีโดยตรง ให้กับผู้เรียนหรือการใช้ดนตรีเพื่อช่วยเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์ด้านอื่นๆ เช่น ด้านภาษา ด้านสังคม หรือด้านพลศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็ก ละเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย คุณค่าที่สำคัญประการหนึ่งของดนตรี คือดนตรีจะให้ออกกำลังกายได้แสดงออกอย่างเปิดเผย โดยไม่มีความหวาดกลัวหรืออิจฉาไม่สบายใจ ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของการร้องเพลง การตอบสนองทางร่างกายต่อจังหวะ การมีส่วนร่วมในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ การเล่นเครื่องดนตรีและการฟังเพลง ประสบการณ์ทางดนตรีจะสร้างความรักและความชื่นชมต่อดนตรี โดยการให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางดนตรี การจัดโครงการในการสอนดนตรีที่ดี ควรมีกิจกรรมและประสบการณ์ดนตรีที่หลากหลาย ซึ่งจะทำให้เด็กปฐมวัยได้สนองความต้องการและความสนใจของตน และดนตรียังเป็นการช่วยให้เด็กเข้าใจถึงวัฒนธรรมและผู้คนด้วย

เด็กปฐมวัยควรมีโอกาสที่สำรวจดนตรีชนิดต่างๆ ทั้งเพลงร่วมสมัย เพลงที่กำลังเป็นที่นิยมเพลงพื้นบ้าน เพลงไทยเดิม และเพลงของชาติต่างๆ ทั่วโลก ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดทำนองให้สอดคล้องกับเพลงที่เขารู้จักมาก่อนเครื่องบันทึกเสียงจะช่วยได้มากในการอัดเพลงที่เด็กแต่งด้วยตัวเอง

ความหมายของดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

เด็กทั่วไปมักจะชอบเสียงดนตรี จะเห็นได้ว่าเด็กเริ่มตั้งแต่วัยทารก อยู่ในบรรยากาศของเพลงแห่งกลุ่มของบิดา มารดา และผู้คนที่อยู่โดยรอบตัว ธรรมชาติของเด็กเมื่อได้ยินเสียงเพลงก็จะฟังอย่างตั้งใจ สีหน้าจะแสดงความรื่นรมย์สบายอกสบายใจ อาจจะมีการขยับแขนขา ขยับมือเท้าโยกตัวไปตามจังหวะเพลงหรือดนตรี สิ่งเหล่านี้เป็นไปตามอัตโนมัติอย่างแทบจะไม่ต้องสอนกันเลย

สำหรับความหมายของดนตรีมีผู้กล่าวถึงเอาไว้ ดังต่อไปนี้

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2532 : 32) กล่าวว่า (MUSIC) คือภาษาหนึ่งซึ่ง ใช้ถ่ายทอดความรู้สึกซึ่งภาษาในลักษณะอื่นไม่สามารถถ่ายทอดได้ แทนที่จะเป็นคำพูดหรือท่าทาง ดนตรีจะใช้เสียงและจังหวะเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกโดยนัยแห่งภาษาที่คนใช้สื่อสารกันเด็กแรกเกิดจะเริ่มได้ยินเสียงต่างๆ ที่เขาไม่สามารถเข้าใจแม้กระนั้นก็ตามในสองสามปีให้หลังเด็กจะมีความเข้าใจในภาษาที่ใช้สื่อสาร และภาษาดนตรี บิดามารดา ครู และผู้ที่อยู่ใกล้ๆมีส่วนช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางดนตรีได้อย่างมาก

หรรษา นิลวิเชียร (2535 : 1895) กล่าวว่า กิจกรรมดนตรีเป็นศิลปะเชิงการแสดงออก (Expressive Art) ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของความเจริญงอกงามและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดนตรีเป็นประสบการณ์สำคัญส่วนหนึ่งของหลักสูตรปฐมวัยเด็กเรียนรู้อารมณ์ การเคลื่อนไหวการร้องเพลง และการเล่นเครื่องดนตรีง่ายๆ ในห้องเรียนไปด้วยบรรยากาศที่ส่งเสริมทางด้านดนตรี

ดนตรีซึ่งอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ช่วยให้เด็กได้พัฒนาความมั่นคงของ อารมณ์ความรู้สึกและทางสังคม ช่วงวัยต้น ดนตรีทำให้เด็กรู้สึกพอใจจากการเคลื่อนไหวร่างกายอย่าง อื่นบางคนชอบฟังอย่างเดียว และไม่ต้องการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวอื่นๆ เลยก็เป็นไปได้

ความสำคัญของดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

พัชรี วาศวิท (2534 : 38-48) กล่าวว่า ดนตรีเข้ามามีบทบาทและเป็นส่วนหนึ่งของ ชีวิตทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย ดนตรีเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กในวัยนี้เพราะว่าดนตรีทำให้ เด็กเกิดความรู้สึกเป็นสุขสนุกสนาน ทำให้เขาได้ใช้จินตนาการความนึกฝันของส่วนตัว เป็นเครื่องมือ ในการสร้างสรรค์บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และสังคมของเด็กให้พัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับวัยของ เด็ก ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมให้ได้แสดงออกทางดนตรีจะได้พัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ความคิด จินตนาการ สังคม การสื่อ ความหมาย และการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนลักษณะลีลา ท่าทางที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันให้เด็กมีความมั่นคงทางอารมณ์มีสุขภาพจิต และ สุขภาพกายดี ตลอดจนเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

บุคคลทั่วไปมักจะรู้สึกว่าดนตรีมีประโยชน์ต่อเด็ก อย่างไรก็ตามคงจะมีน้อยคนที่ เข้าใจบทบาทของดนตรีกับเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริงและแม้ว่ามีบุคคลบางคนจะทราบถึงการให้ การศึกษาด้านดนตรีกับเด็กแต่ก็มีหนังสือไม่กี่เล่มที่กล่าวถึงดนตรีกับเด็กปฐมวัยจึงเป็นการสมควร ที่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่เป็นบิดามารดาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อประโยชน์ใน การจัดสภาพแวดล้อม และช่วยเหลือสนับสนุนให้เด็กในวัยนี้มีวิถียการทางดนตรีที่ถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาดนตรีต่อไป

ดังนั้น สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา คือ การใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กให้รักชาติ มีปัญหาข้อขัดข้องในการใช้บทเพลงอย่างไรและมีแนวทางการใช้บทเพลงอย่างไร เพื่อให้เข้าไป ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และจากการที่ได้ทบทวนวรรณกรรมทำให้พบว่าต้องออกแบบสอบถาม ในประเด็นดังนี้

1. การใช้บทเพลงปลูกฝังเด็กควรมีภาษาที่ใช้ในบทเพลงอย่างไร เนื่องจากการใช้ สัญลักษณ์และภาษาในบทเพลงปลูกฝังมักจะใช้เพื่อเรียกร้องให้มีการกระทำบางอย่าง
2. บทเพลงใดที่นำมาใช้ในการปลูกฝังเด็กในการเรียนการสอน
3. ปฏิกริยาตอบสนองของเด็กเป็นอย่างไร
4. เด็กมีทัศนคติความเชื่อ อารมณ์ พฤติกรรมอย่างไร
5. มีแนวทางการนำไปใช้อย่างไร

การสอนและปลูกฝังดนตรีของสถาบันครอบครัว

ความเป็นคนที่มีหัวใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความรักเป็นเรื่องที่สำคัญมาก แม้จะดูว่าเป็นเรื่อง ธรรมดาเหลือเกินที่ใครๆ ก็สามารถเรียนรู้ที่จะรักได้โดยธรรมชาติอยู่แล้ว แต่สิ่งที่คุณพ่อคุณแม่ควร มุ่งเน้นก็คือการสอนให้ลูก "รักให้เป็น" เพราะเมื่อรักเป็นแล้วก็จะเกิดความรู้สึกที่สวยงาม สร้างสรรค์ และเมื่อเกิดขึ้นกับใครหรือในสังคมใดแล้ว คนๆ นั้นหรือสังคมนั้นๆ ก็จะมีแต่สิ่งที่ดีงามเกิดขึ้น ปกติ เรามักสอนให้ลูกรักคุณพ่อคุณแม่หรือรักตัวของเขาเอง ซึ่งนั่นก็เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่การสอนและ

ปลูกฝังให้ลูกรู้จักรักผู้อื่นและสิ่งต่างๆ รอบตัวด้วยนั้นก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากไม่น้อยไปกว่ากันเลย นั้นเป็นเพราะว่าความรักที่มีให้แก่ผู้อื่นและสรรพสิ่งใดๆ จะสามารถสร้างสิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นได้ ในสังคมของเรานั้นเอง ซึ่งการสอนให้ลูกเรียนรู้ที่จะรักผู้อื่นหรือสิ่งอื่นใดนั้น อาจเริ่มจากผู้คนหรือ สิ่งต่างๆ ใกล้ตัว เช่น สอนให้เขารักญาติพี่น้อง รักเพื่อน รักคุณครู รักสัตว์เลี้ยง รักธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมนอกจากนี้ ความรักอีกรูปแบบหนึ่งที่คุณพ่อคุณแม่ไม่ควรละเลยที่จะปลูกฝังให้กับลูกตั้ง แต่เล็กๆ ก็คือความรักที่มีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เพราะทั้ง 3 ส่วนนี้มีความสำคัญและ เป็นเหมือนรากเหง้าของสังคมไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึง ปัจจุบัน ที่ไม่ว่าจะเป็นคนยุคใดสมัยใด ก็ควร จะต้องมีความรักอย่างแท้จริงให้ ซึ่งคุณพ่อคุณแม่สามารถสอนให้ลูกมีความรักต่อชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์ได้ด้วยวิธีการดังนี้

1. สอนให้ลูกตระหนักถึงความหมายและความสำคัญของ "ชาติ"

ชาติ คือสิ่งที่แสดงถึงที่มาที่ไปและความเป็นเอกลักษณ์ของเผ่าพันธุ์และตัวบุคคล ซึ่ง คุณพ่อคุณแม่สามารถสอนให้ลูกตระหนักถึงความเป็นชาติไทย ให้ลูกมีความรักและภูมิใจในความเป็น ชาติไทยได้โดยผ่านประวัติศาสตร์ไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย วัฒนธรรมไทย ภาษาไทย เช่น คุณพ่อคุณแม่บอกให้ลูกรู้ว่าประเทศไทยมีภาษาเป็นของเราเอง ดังนั้น ลูกควรใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เพื่อแสดงถึงความรักและความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ ความเป็นชาติไทยของเรา

วิธีง่ายๆในการปลูกฝังให้ลูกรักชาติ ให้ลูกฟังเพลงชาติ ร้องเพลงชาติ เพลงปลุกใจ ให้รักชาติและฝึกให้ยืนตรงเคารพธงชาติ นอกจากนี้คุณพ่อคุณแม่อาจเล่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติ ไทย หาหนังสือภาพเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมไทยที่เป็นความภาคภูมิใจให้ลูกได้ดู และอ่าน เช่น ภาพการ์ตูนของเด็กๆ ที่น่ารัก อ่อนช้อยและงดงาม ภาพการ์ตูนแบบไทยๆ ภาพ ประเพณีวันสงกรานต์ วันลอยกระทง สิ่งเหล่านี้จะช่วยหล่อหลอมและปลูกจิตสำนึกให้ลูกเกิดความรัก และความภาคภูมิใจในความเป็นคนชาติไทยได้

2. สอนให้ลูกตระหนักถึงความหมายและความสำคัญของ "ศาสนา"

ศาสนาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชาติ ประเทศชาติใดไม่มีหลักศาสนาม้าจุน ก็จะทำให้เกิดปัญหาการขาดศีลธรรมของคนในชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถทำให้ประเทศชาตินั้น ล่มสลายและถูกทำลายลงได้ แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีคนหลายศาสนาอยู่ร่วมกัน แต่ก็ สามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังนั้น คุณพ่อคุณแม่ควรต้องสอนให้ลูกเรียนรู้ที่จะเข้าใจ ให้ความเคารพและรักคนที่นับถือศาสนาต่างจากเรา เพราะไม่ว่าใครจะนับถือศาสนาใดก็ตามแต่ แก่นแท้ของทุกศาสนาล้วนสอนให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ด้วยกันทั้งสิ้น

วิธีง่ายๆในการปลูกฝังให้ลูกรักศาสนา คุณพ่อคุณแม่ควรสอนให้ลูกได้เข้าใจเรื่อง ศาสนาตั้งแต่ยังเล็กโดยการสอนให้ ลูกรู้จักหลักคำสอนตามศาสนาที่ได้นับถือ หรือหากมีเวลาควรพา ลูกไปสถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น ถ้าเป็นครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธก็พาลูกไปวัด ไปฟังเทศน์ ฟังธรรม ทำบุญ ตักบาตร ถ้าเป็นครอบครัวที่นับถือศาสนาคริสต์ก็พาลูกไปนมัสการพระเจ้าที่โบสถ์ วันอาทิตย์ ถ้าเป็นครอบครัวที่นับถือศาสนาอิสลามก็พาลูกไปมัสยิดเพื่อทำศาสนพิธีกรรมตาม หลักศาสนา ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะช่วยทำให้ลูกได้ซึมซับหลักธรรมคำสอนต่างๆ เพื่อขัดเกลาจิตใจและ จะทำให้เกิดความรักศาสนาหรือเป็นคนที่มีศาสนาอยู่ใน หัวใจนั่นเอง

3. สอนให้ลูกตระหนักถึงความหมายและความสำคัญของ "พระมหากษัตริย์"

พระมหากษัตริย์ของไทยทุกพระองค์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจของคนไทยทุกคน ทุกพระองค์ทรงดูแลปกนิกร รักษาเอกราชและพัฒนาประเทศให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขและมีความเจริญ รุ่งเรือง ในฐานะคนไทยและลูกหลานไทยจึงต้องรักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์เหนือสิ่งอื่นใด

วิธีง่ายๆในการปลูกฝังให้ลูกรักพระมหากษัตริย์ คุณพ่อคุณแม่ควรเล่าพระประวัติของพระมหากษัตริย์ของไทยทุกพระองค์ให้ลูกฟัง และกล่าวถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงยอมสละพระองค์เพื่อรักษาแผ่นดินไทยเอาไว้ เช่น พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้น ทำให้ชาติไทยได้สะสมความรู้ทางวิชาการและศิลปะต่างๆ สืบทอดกันมา, สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกู้อิสรภาพของไทยจากการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่5) ทรงเลิกทาสและพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองเทียบเท่าอารยประเทศ, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่9) ทรงบำบัตทุกข์บำรุงสุขของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าให้มีชีวิตอยู่บนแผ่นดินไทยอย่างมีความสุขจวบจนวันนี้ นอกจากนี้ การสอนให้ลูกแสดงความรักต่อพระมหากษัตริย์ เช่น ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี การไม่พูดจาจาบจ้วงหรือกล่าวหา ก็ถือเป็นการปลูกฝังให้ลูกรักสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยเช่นกัน

การสอนให้ลูกรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ อย่าคิดว่าเป็นเพียงแต่การสอนตามหน้าที่เท่านั้น เพราะในแก่นที่แท้จริงแล้ว การสอนให้ลูกรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์นั้นเปรียบเหมือนการสอนและย้ำเตือนถึงความรักและความภูมิใจที่เรามีต่อตนเองด้วย เพราะจะมีใครสักกี่คนบนโลกใบนี้ที่มีโอกาสได้อยู่อาศัยบนแผ่นดินที่สวยงาม ร่มเย็น ไม่อยู่ในอาณัติหรือเป็นเมืองขึ้นใคร จะมีสักกี่คนบนโลกใบนี้ที่จะให้เรามีอิสระในการนับถือศาสนาใดก็ได้โดยไม่ถูกต่อต้าน และที่สำคัญจะมีสักกี่คนบนโลกใบนี้ที่โชคดีเหลือเกินที่มีพระมหากษัตริย์ที่ รักและอยู่เคียงข้างกับประชาชนเสมอไม่ว่าจะยามทุกข์หรือยามสุขก็ตาม ดังนั้น จึงไม่มีเหตุผลใดเลยที่จะปฏิเสธไม่ให้เราและลูกของเรา รักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ของเราเอง

กิจกรรมส่งเสริมให้รักชาติ

การอบรมสั่งสอนให้ลูกของท่าน เกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นอกเหนือจากการปลูกฝังทัศนคติที่ดีงาม ให้มีความรักต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นไทย และมีความเอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ยังมีกิจกรรมที่เน้นให้เด็กๆ ได้ปฏิบัติจริง หลายอย่างเช่น

1. เปิดเพลงชาติ ร้องเพลงชาติ ฝึกให้ยืนตรงเคารพธงชาติ ให้ลูกได้ยินทุกๆ วัน
2. เล่าประวัติศาสตร์ชาติไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมไทยที่ดีงามให้ลูกฟัง ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง มีกิจกรรมรายาทแบบไทย ฝึกให้ลูกไหว้แบบอ่อนช้อย สวยงาม
3. สอนให้รู้จักการเล่นแบบไทยๆ
4. สอนให้ลูกทำความดี เช่น ทิ้งขยะถูกที่ ไม่รังแกผู้อื่น ไม่ทำลายสิ่งของสาธารณะ เอาใจใส่สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

5. สอนให้ลูกเป็นเด็กดี ด้วยการเรียนรู้ที่จะเข้าใจเรื่องศาสนาตั้งแต่ยังเล็ก สอนให้รู้จักหลักคำสอนและปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ พาลูกไปสถานที่สำคัญทางศาสนา เพื่อปฏิบัติศาสนพิธีตามหลักศาสนาต่างๆ เช่น ฟังเทศน์ ทำบุญ ใส่บาตร นมัสการพระเจ้า เป็นต้น

6. สอนให้ลูกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ โดยเล่าประวัติของพระมหากษัตริย์ไทย เช่น การประดิษฐ์ตัวอักษรไทย การเลิกทาส การบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับพวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ฯลฯ

7. สอนให้ลูกแสดงความเคารพต่อพระมหากษัตริย์ ด้วยการยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี ไม่พูดจาจาบจ้วงหรือกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ ร่วมกิจกรรมพิธีถวายพระพรในโอกาสต่างๆ เรียนรู้โครงการหลวงที่ใกล้ตัวเด็ก เป็นต้น

8. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูก ด้วยการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้ง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สาธารณสมบัติ โบราณวัตถุ และโบราณสถาน การพัฒนาชุมชน ปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เช่น กฎหมายจราจร กฎหมายทะเบียนราษฎร กฎหมายยาเสพติดให้โทษ

9. น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการสอนให้ลูกเห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักมองโลกในแง่ดี สร้างทักษะทางอารมณ์ ให้รู้จักบริโภคด้วยปัญญา และมีส่วนสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ เคารพกฎหมายและกตีกาสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและทำกิจกรรมในครอบครัวตามกระบวนการประชาธิปไตย เป็นต้น

สรุป

การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย สมัยเริ่มแรกก่อนมีระบบโรงเรียนมุ่งให้การศึกษแก่เด็กเล็กโดยวัด ต่อมาจึงพัฒนามาเป็นโรงเรียนสำหรับเจ้านายเชื้อพระวงศ์ ภายหลังจึงจัดในรูปของสถานรับเลี้ยงเด็ก ในสมัยมีระบบโรงเรียนจัดในรูปของชั้นมูลศึกษา ซึ่งอาจฝากไว้ในโรงเรียนประถมศึกษา มุ่งสอนให้เด็กมีความรู้เพื่อเรียนต่อในชั้นประถมศึกษา ในรัชกาลที่ 6 แนวคิดการศึกษาปฐมวัยตามแบบโฟรบีสและมอนเตสซอรีเข้ามาสู่ประเทศไทย โดยมีการจัดชั้นอนุบาลขึ้นในโรงเรียนราษฎร์ ต่อมาจึงมีการตั้งโรงเรียนอนุบาลของรัฐแห่งแรกขึ้น คือ โรงเรียนอนุบาลลอออุทิศ ซึ่งถือเป็นแบบอย่างในการจัดโรงเรียนอนุบาล ในสมัยต่อมารัฐได้ดำเนินการขยายโรงเรียนอนุบาลในส่วนภูมิภาค พ.ศ.2516 สามารถเปิดโรงเรียนอนุบาลในส่วนภูมิภาคครบทุกจังหวัด

ดนตรีเป็นประสบการณ์ต่อการเรียนรู้ที่สำคัญมากสำหรับเด็กและเยาวชน เนื่องจากดนตรีเข้ามามีบทบาทและเป็นส่วนหนึ่งของทุกเพศทุกวัย โดยมีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ นับตั้งแต่อยู่ในครรภ์ วัยปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น เยาวชน จนหล่อหลอมศักยภาพของแต่ละวัย จนถึงวัยผู้ใหญ่ ดังนั้น การสอนการปลูกฝังด้านดนตรีเพื่อพัฒนามนุษย์จึงมีความสำคัญในทุกระบบของสังคม ตั้งแต่สังคมครอบครัว สังคมระบบการศึกษาในทุกระดับ เพื่อหล่อหลอมขัดเกลาศักยภาพของบุคคลในสังคมไทย ให้ประเทศไทยอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขท่ามกลางประชาชนที่มีคุณภาพ

บทที่ 4

แนวทางการใช้บทเพลงปลุกฝังเด็กเยาวชน ให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

แนวทางการพัฒนาจากกรอบแนวคิดของการวิจัยนั้น ค่านิยมหลักของชาติ พื้นฐานเริ่มต้นจากต้องปลูกจิตสำนึกให้คนทุกๆ ช่วงวัยมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นชาติไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อปลูกจิตสำนึกปลุกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ แล้วจึงต้องสร้างความเข้าใจให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ถูกต้อง ดังนั้นการใช้บทเพลงปลุกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ บทเพลงจึงมีความสำคัญทั้งการปลุกฝังให้เกิดความรู้สึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และบทเพลงที่บอกเล่าประวัติศาสตร์ทั้งแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ จึงต้องมีการพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัย ปัจจุบันการทำให้เด็กและเยาวชนรับรู้จากการฟังจึงมีความสำคัญที่ต้องเลือกสรรบทเพลง

บทเพลงปลุกใจและดนตรี คือ ผลจากความคิดของผู้สร้างบทเพลงในการที่จะถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ออกมาเป็นคำร้อง และท่วงทำนอง ซึ่งนับว่าเพลงปลุกใจและดนตรีนี้เป็นศิลปะประเภท วิจิตรศิลป์ ที่รับรู้ได้จากการฟังเป็นหลัก ทั้งนี้ตัวโน้ตดนตรีแต่ละตัวที่มาประกอบกันเข้าเป็นเสียงดนตรีจะสามารถมีอิทธิพลต่อผู้ฟังและทำให้ผู้ฟังมีอารมณ์ตอบสนองเพลงปลุกใจต่างๆ กันไป ทั้งที่เป็นเพลงปลุกใจเดียวกัน ซึ่งในการเสนอบทเพลงปลุกใจหนึ่งนั้นมืองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย คีตกวี คือผู้เสนอความคิด จินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึกออกมาเป็นเพลงปลุกใจที่ประกอบไปด้วยเนื้อร้องและทำนอง ซึ่งบทเพลงปลุกใจ คือสิ่งที่ได้ถูกสร้างขึ้นมาจากความคิดกลายมาเป็นคำร้อง ทำนอง แล้วนำมาบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี ซึ่งเป็นเครื่องมือทั้งที่เป็นเครื่องมือไฟฟ้าและไม่ใช้เครื่องมือไฟฟ้าที่ก่อให้เกิดเสียงดนตรีต่างๆ ได้โดยไม่ต้องอาศัยการเรียบเรียงเสียงดนตรี ซึ่งเป็นการประสานประสาน เสียงดนตรีที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความไพเราะเพราะพริ้งน่าฟัง ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เผยแพร่เพลงปลุกใจ ได้แก่ นักร้องและนักดนตรี ส่วนผู้ฟัง คือ ผู้รับสารที่ได้รับการถ่ายทอดบทเพลงปลุกใจ โดยการเปิดรับสื่อที่นำเสนอผลงานองค์ประกอบของเพลงปลุกใจที่ดีจำต้องมีคุณลักษณะคือ ท่วงทำนองต้องไพเราะเสนาะหู มีความหมายดี และเป็นความหมายที่ต้องใจผู้ฟัง มีนักร้อง นักดนตรีที่ดี สามารถถ่ายทอดความไพเราะของเพลงปลุกใจนั้น ออกมาสู่โสตประสาทของผู้ฟังได้ดีและครบครัน เมื่อบรรเลงออกมาสู่ประชาชนจะต้องไปรับการฝึกซ้อม ปรับวงปรับเสียง ต้องใช้ความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันบรรเลง ต้องมีระเบียบในตัวเอง ให้อารมณ์ สามารถรับใช้สังคมหรือบุคคลได้ เพลงปลุกใจมีพลังใจมีพลังสำคัญ ทำให้คนฟังรู้สึกศรัทธา ให้รู้สึกรักชาติ บ้านเมืองหรือเพลงปลุกใจรักให้อารมณ์ละเมียดละไม ฟังแล้วเปิดอารมณ์คล้อยตามได้

ความมุ่งหมายของการประพันธ์เพลงปลุกใจจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปศิลปินเพลงปลุกใจและบทเพลงเป็นส่วนนำเสนอให้เห็นความคิด ความรู้สึก เนื้อหาของเพลงปลุกใจ รวมทั้งสำเนียงขับร้องและทำนองดนตรีที่ปลุกใจให้กล้าหาญ เกิดความกระตือรือร้น หรือเพื่อมุ่งปลุกจิตสำนึกของประชาชนในสังคม ให้เกิดความคล้อยตาม และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ตามก็สามารถสะท้อนผ่านบทเพลงปลุกใจ ทำให้สามารถรับรู้เรื่องหรือ

เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชาติแต่ละช่วงได้เป็นอย่างดี เพลงปลุกใจนั้น มิใช่ต้องการเฉพาะความเพลิดเพลิน หรือสะท้อนสังคมเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการชักชวนด้วยการสร้างจิตสำนึกของผู้ฟังให้เกิดความสามัคคี ความรักชาติบ้านเมือง ความเสียสละ การรวมกำลังปลุกจิตใจผู้ฟังให้เกิดความสามัคคี และรักชาติบ้านเมือง สอนอารมณ์ผู้ฟัง สะท้อนสังคมในบางแง่มุม และถือว่าเป็นเพลงปลุกใจ จะใช้เปิดฟังหรือร้องกันในกรณีที่ต้องการให้มีการรวมตัวกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งในระดับชาติและระดับกลุ่มทางสังคม นอกจากสะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ที่เป็นไปในขณะนั้นแล้ว เพลงปลุกใจยังมีส่วนสนับสนุน ด้านการเมืองการปกครอง โดยให้ภาพนัยแก่ผู้กล้าหาญเป็นภาพวีรกรรมของบรรพบุรุษไทยในอดีต ที่มีความรักชาติ เป็นการปลุกฝังและสร้างค่านิยม ความรักชาติ เสียสละ ความสามัคคีแก่เยาวชนรุ่นหลังต่อไป

ซึ่งข้อมูลการวิจัยจากตำราการเรียนการสอนวิชาดนตรีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้งหลักสูตรของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเริ่มจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สพฐ. 1223/2560 ลงวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ.2560 เรื่องให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์หลักการ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยไว้เพื่อเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม ได้เน้นการจัดหาสื่อการเรียนรู้อันเป็นสื่อธรรมชาติให้เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะทำสิ่งดีๆ โดยกำหนดให้สุนทรียภาพดนตรีเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ให้มีการฟังเพลง ร้องเพลงและการเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ส่วนเพลงใดที่จะนำมาใช้ส่งเสริมการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ ของเด็กนั้น ไม่ได้กำหนดไว้เพียงแต่กำหนดเป็นหลักว่าการเรียนการสอนดนตรี ต้องให้มีการฟังเพลง การร้องเพลงประกอบการเคลื่อนไหวตามเสียงเพลงและเสียงดนตรี ส่วนการศึกษาระดับประถมและมัธยมก็ไม่ได้กำหนดไว้เป็นเฉพาะว่า จะใช้บทเพลงใดในการเรียนการสอนแต่โครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละระดับการศึกษาที่ต่อมาจากปฐมวัยในระดับอนุบาลคือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งอยู่ในช่วงการศึกษาของเด็กและเยาวชนได้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาจนถึงปัจจุบันนี้ ได้กำหนดให้การเรียนการสอนต้องมีจุดเน้นเชิงพฤติกรรมและเจตคติในแต่ละช่วงชั้นจะต้องมี

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

ซึ่งในเรื่องความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ บทเพลงจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนที่ใช้ในการปลุกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติโดยใช้บทเพลงปลุกเร้าสร้างสำนึกได้ดี จากแนวทางของ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้สุนทรียภาพดนตรีเป็นเครื่องมือส่งเสริมพัฒนาการด้าน อารมณ์ประกอบกับแผนภูมิกรอบแนวคิดของการวิจัยในการใช้บทเพลงปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติโดยองค์รวมของนโยบายแห่งความมั่นคงได้กำหนดค่านิยมหลักไว้นั้น วิเคราะห์ได้ว่าปัจจุบันเด็กและเยาวชนได้ละเลยค่านิยมที่ดั่งงาม ทำให้มีแนวคิดละค่านิยมที่แตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่ความแตกแยกหรือขัดแย้งกัน ทำให้กระทรวงศึกษาธิการตระหนักเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ควรปลูกฝังความคิด สร้างจิตสำนึกให้เป็นวัยที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยปลูกฝังให้รักชาตินั้น มิได้กำหนดรายละเอียดว่าต้องใช้บทเพลงใด เพียงแค่เน้นเรื่องการใช้เพลงเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ โดยกำหนดหลักไว้ว่าให้มีการฟังเพลง ร้องเพลงและเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง จากการศึกษาวิจัยตามขอบเขตสถานศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลขอบเขตประชากรคือทำแบบสอบถามครูสอนดนตรีและผู้ปกครองในเขตสถานศึกษาดังกล่าวประกอบกับขอบเขตด้านเนื้อหาจากตำราหลักสูตรการเรียนการสอน โดยมีขอบเขตของเวลาที่ทำการศึกษาวิจัยในช่วงตั้งแต่พฤศจิกายน 2562 – พฤษภาคม 2563 พบว่าบทเพลงที่นำมาใช้ในการปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ นั้น ส่วนมากเป็นบทเพลงที่ใช้ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 เป็นบทเพลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทร์เทพยวรางกูรในห้วงวันที่ 4 – 6 พฤษภาคม 2562 โดยเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2562 สำนักการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สั่งให้โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ทุกโรงเรียนมีการเปิดเพลง “สดุดีจอมราชา” และเพลง “จิตอาสา” ในช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ช่วงกิจกรรมหน้าเสาธง เพื่อเป็นการปลูกฝังความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียนให้เป็นคนดี ปลูกฝังให้รักชาติ ซึ่งบทเพลง “สดุดีจอมราชา” มีเนื้อหาคำร้องทำนองว่า

เพลง สดุดีจอมราชา
คำร้อง วิเชียร ตันติพิมลพันธ์
ทำนอง/เรียบเรียง วิรัช อยู่ถาวร
ถวายบังคมจอมราชา
พระบุญญาเกริกฟ้าไกล
ธ ทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร
ศูนย์รวมใจชาวไทยสมัครสมาน

ถวายพระพรจอมราชัน
ธ อนันต์ปรีชาชาญ
ขอพระองค์ทรงเกษมสำราญ
งามตระการสมชาติติยะไทย

อุ่นไอรักจากฟ้าเรืองรอง
แสงทองส่องมา ไพร่ฟ้าต่างสดใส
มหาวชิราลงกรณ มิ่งขวัญปวงชนชาวไทย
เทิดไท้พระภูวไนย ถวายใจสดุดี
ถวายบังคมจอมราชา
พระบุญญาเกริกไกรฟ้าไกล

ธ ทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร
ศูนย์รวมใจชาวไทยสมัครสมาน

ถวายพระพรจอมราชัน
ธ อนันต์ปรีชาชาญ
ขอพระองค์ทรงเกษมสำราญ
งามตระการสมชาติดิยไทย

เพลงสดุดีมหาราชา

ขอเดชะองค์พระประมุขภูมิพล
มิ่งขวัญปวงชนประชาชาติไทย
มหाराชชาติดิยภูวไนย
ดุจร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงประชา
ขอเดชะองค์สมเด็จพระราชินี
คู่บุญบารมีจักรีเกริกฟ้า
องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหाराชา
ข้าพระพุทธเจ้าขอสดุดี
อ่าองค์พระสยามบรมราชันขวัญหล้า
เปล่งบุญญาสมสง่าบารมี
ผองข้าพระพุทธเจ้า
น้อมเกล้าขออัญชูลี
สดุดีมหาราชา สดุดีมหาราชินี (ซ้ำ)

มีการใช้บทเพลงส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจในการให้มีกิจกรรมเคลื่อนไหวตามเสียงโดย โรงเรียน – สถานศึกษาแต่ละแห่งได้นำบทเพลง “รัชกาลที่ 10 ราชาทรงพระเจริญ หรือ ราชาทรงพระเจริญ” มาใช้ในกิจกรรม จินตลีลา ซึ่งมีเนื้อเรื่อง – ทำนอง ดังนี้

เพลง พระราชาทรงพระเจริญ

คำร้อง – ทำนอง : พ.ต.อ.ดร. ไพรัตน์ ไพบรรณรัตน์
ชลู่ย อ.ธนีสร์ ศรีกลิ่นดี
ขับร้อง : พ.ต.อ.ดร. ไพรัตน์ ไพบรรณรัตน์/อ.ธนีสร์ ศรีกลิ่นดี

ราชาทรงพระเจริญ
เราสรรเสริญเพราะพระองค์ยิ่งใหญ่
ฝ่าบาทสถิตในหัวใจ (ซ้ำ)
ปวงราษฎร์ชาวไทย รักดีราชัน (ซ้ำ)
ฟ้าคอยหวังใยแผ่นดินถิ่นฐาน ฟ้ามา
ประทานฝนโปรยชุ่มฉ่ำ ฟ้าพาหว่านดำ

พืชผลได้กิน ฟ้าเดินติดดินรักมวลหมู่ชน

ฟ้ามี่เมตตาห่วงปวงประชา ฟ้าคอยห่วง
หาอาหารผจญ ฟ้าพาผจญผ่านพันโพลภัย
ฟ้าปันแบ่งไปน้ำใจเลิศล้ำ

แผ่นดินนี้ รัชกาลที่ ๑๐ ให้สัญญาพ่อภูมิพล
ไม่ทิ้งประชาชน ของพระองค์ราชัน (ข้า)

ฟ้าทรงปกครองแผ่นดินไทยไว้ ฟ้า
พันฝ่าภัยไม่เคยไหวหวั่น ฟ้าทรงผูกพัน
ไพร่ฟ้าชาวไทย ฟ้าทรงสุขใจถ้า
ไทยร่มเย็น

แผ่นดินนี้ รัชกาลที่ ๑๐ ให้สัญญาพ่อภูมิพล
ไม่ทิ้งประชาชน ของพระองค์ราชัน (ข้า)

ฟ้าทรงปกครองแผ่นดินไทยไว้
ฟ้าพันฝ่าภัยไม่เคยไหวหวั่น ฟ้าทรงผูกพัน
ไพร่ฟ้าชาวไทย ฟ้าทรงสุขใจถ้าไทยร่มเย็น

ราชาทรงพระเจริญ
เราสรรเสริญเพราะพระองค์ยิ่งใหญ่
ฝ่าบาทสถิตในหัวใจ (ข้า)
ปวงราษฎร์ชาวไทย รักดีราชัน (ข้า)

ฟ้ามี่เมตตาห่วงปวงประชา ฟ้าคอยห่วง
หาอาหารผู้คน ฟ้าพาผจญผ่านพันโพลภัย
ฟ้าปันแบ่งไปน้ำใจเลิศล้ำ

แผ่นดินนี้ รัชกาลที่ ๑๐ ให้สัญญาพ่อภูมิพล
ไม่ทิ้งประชาชน ของพระองค์ราชัน (ข้า)

ฟ้าทรงปกครองแผ่นดินไทยไว้
ฟ้าพันฝ่าภัยไม่เคยไหวหวั่น ฟ้าทรงผูกพัน
ไพร่ฟ้าชาวไทย ฟ้าทรงสุขใจ
ถ้าไทยร่มเย็น
แผ่นดินนี้ รัชกาลที่ ๑๐ ให้สัญญาพ่อภูมิพล

นอกจากกิจกรรมดนตรีแล้ว ยังมีการใช้บทเพลงมาสอนวิชาประวัติศาสตร์ และปลูกฝังเด็กเยาวชนให้มีจิตสำนึกเรื่องศาสตร์พระราชา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังให้ความเพียรอันบริสุทธิ์ตามศาสตร์พระราชาอีกด้วย ซึ่งการนำบทเพลงมาเป็นสื่อใช้สอนประวัติศาสตร์นั้น บทเพลงที่ใช้จะเน้นบทเพลงที่ฟังแล้วทำให้เด็กเยาวชนเกิดความรู้สึกถึงรากเหง้าความเป็นไทย เข้าใจและภูมิใจในชาติ รู้ถึงเหตุการณ์สำคัญในอดีตของสังคมไทย เช่นการเริ่มตั้งถิ่นฐาน การสร้างบ้านเมือง การขยายอาณาเขต เพื่อสร้างความมั่นคง ซึ่งเป็นผลมาจากวีรกรรม และความเสียสละของบรรพบุรุษ ทำให้เด็กเยาวชนเกิดความรักชาติ

เพลงสยามมานุสสติ บทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖
 หากสยามยังอยู่ยังยืนยง
 เราก็ก็นอนอยู่คงชีพ ด้วย
 หากสยามพินาศลงไทยอยู่ ได้ฤา
 เราก็ก็นอนมอดม้วย หมด
 สิ้นสกุลไทย
 ใครรานใครรุก
 ตัวแดนไทย
 ไทยรบจนสุดใจขาดตื่น
 เสียเนื้อเลือดหลังไหล
 ยอมสละ สิ้นแล
 เสียชีพไป เสียสิ้น ชื่อ
 ก้องเกียรติงาม

อีกทั้งการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ของสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายก็ใช้เพลงเป็นเครื่องมือในการสื่อสารรวมจิตใจ สร้างความความรักความสามัคคี ซึ่งเพลงที่ใช้ในกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ล้วนเป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาปลูกจิตสำนึกสร้างความรักชาติ เห็นได้จากเนื้อหาของบทเพลงที่ใช้ดังนี้

เพลงราชสดุดี
 ข้าลูกเสือเชื้อไทยใจเคารพ
 ขอน้อมนบนาทบังสุ์พระทรงศรี
 พระบาทมงกุฎเกล้าจอมเมมาพี
 ทรงปราณี ก่อเกื้อลูกเสือมา
 ทรงอุตสาห์อบรมบ่มนิสัย
 ให้มีใจ รักชาติ ศาสนา
 ทรงสั่งสอนสรรพกิจวิทยา
 เป็นอาภาผ่องพุทธวุฒิไกร
 ดั่งดวงจันทร์ทราทิตยประสิทธิ์แสง
 กระจ่างแจ้ง แจ่มภาพ สบสมัย
 พระคุณนี้จะสถิตสนิทใน
 ดวงหทัยทวยราษฎร์ไม่คลาดเอย

เพลงวชิราวุธรำลึก

วชิราวุธพระมงกุฎเกล้า เจ้าประชา
ก่อกำเนิดลูกเสือมา ข้าเลื่อมใส
พวกเราลูกเสือ เชื่อชาติไทย
เทิดเกียรติพระองค์ไว้ด้วยภักดี

ลูกเสือรำลึกนึกพระคุณ เทิดบูชา
ปฏิญาณรักกษัตริย์ ชาติ ศาสน์ศรี
มาเกิด ลูกเสือ สร้างความดี
เพื่อศักดิ์ศรีลูกเสือไทย ตั้งใจปอง

เพลงลูกเสือธีรราช

เหล่าลูกเสือ ของธีรราช
ทะนงองอาจสืบ ชาติเชื้อพงศ์พันธ์
สมัครสมานโดยมีสามัคคีมั่น
พวกเราจะรักร่วมกันผูกสัมพันธ์ตลอดกาล

มีจรรยา รักษาชื่อ

สร้างเกียรติระบือเลื่องลือต่อไปช้านาน
ร่าเริงแจ่มใส ใฝ่ใจรักให้ยืนนาน
พวกเราล้วนชื่นบาน เพราะกิจการลูกเสือไทย

เพลง ลูกเสือไทย

ลูกเสือ ลูกเสือ ไว้ศักดิ์ลูกผู้ชาย
ลูกเสือ ลูกเสือ ไว้ลายชิลูกเสือไทย

รักเกียรติ รักวินัย แข็งแรงและอดทน
เราจะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
แม้ลำบากตรากตรำก็ต้องทำให้สำเร็จ
ทำ ทำ ทำ ข้าสัญญาว่าจะทำ

เสียชีพอย่าเสียสัตย์ รักชาติมั่นใจ ดั่งนาม
อันเกียงไกร พระมงกุฎทรงประทาน

จากข้อมูลปฐมภูมिनอกเหนือจากที่ได้สัมภาษณ์ครูสอนดนตรี และผู้ปกครองในเขต
การศึกษา สพฐ.ภาคกลางแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีบทบาทในการสร้าง
บทเพลงประเภทที่มีเนื้อหาสร้างสำนึกรักชาติด้วยดังนี้

ชลธี ธารทอง (สมนึก ทองมา, 2563) ศิลปินแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นว่า ในฐานะที่เป็นนักแต่งเพลงที่ต้องการที่จะใช้เนื้อหาบทเพลงปลุกใจ โน้มน้าว วิงวอนให้คนไทยรักชาติ เช่นดังในสมัยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่ได้มอบหมายให้หลวงวิจิตร วาทการ แต่งเพลงใช้เพลงเป็นเครื่องมือในการสร้างนโยบายชาตินิยม เช่นกันเพราะมีอิทธิพลเข้าถึงจิตใจของประชาชน ได้ง่ายกว่าการที่จะไปพูดบรรยายตามหลักวิชาการ ในปี พ.ศ.2510 ได้แต่งเพลง “ลั่นเกล้าเผ่าไทย” ให้สหายนต์ สัญญา ขับร้อง ซึ่งนี้ ได้รับรางวัลจากสมเด็จพระเทพฯ ในขณะนั้น ในรางวัลกึ่งศตวรรษลูกทุ่งไทย คำร้องทำนองยอดเยี่ยม ซึ่งมีเนื้อร้องที่มีเนื้อหาสร้างสำนึกรักชาติดังนี้ “ลั่นเกล้าเผ่าไทยศุนย์รวมใจชาวไทยทั้งชาติ ขออภิวาท เบื้องบาทองค์ ภูมิพล ยามใดไพร่ฟ้า ชาวประชาอยากจน ทรงห้วง กังวล ดั่งหยาดฝนชะโลมพื้นหล้า ถึงว่าป่าดงพฤษภิเษกพรพวงทรงสู้อันดั้น ถึงกายหมองหม่น แดดฝนไม่คิด นำพาร่วมสุขร่วมทุกข์ ทุกข์หรือสุขมีมา ทรงแผ่เมตตาให้ชาวประชาชื่นใจ มิ่งขวัญดวงใจชาวไทยทั้งผองทอแสงเรืองรอง ผุดผ่องดั่งร่มโพธิ์ใหญ่ พระบารมีเป็นที่ลือชานามไกล ข้าบาทภูมิใจลั่นเกล้าเผ่าไทยแห่งวงศ์จักรี เหนือยิ่งสิ่งใดเหนือดวงใจชาวไทยรักยิ่งเหมือนเป็นขวัญมิ่ง พักพิงยามทุกข์ภัยมี ชาวไทยแหนหวงยิ่งกว่าดวงชีวิ แมใครคิดย่ำยี ใต้ฝ่าธุลีขอพลีชีพแทน”

ประชาชนตั้งแต่ระดับท้องถิ่นให้รู้จักระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทยเราได้ดีกว่าการบรรยายเชิงวิชาการผู้ให้สัมภาษณ์เป็นนักร้องเพลงพูดตั้งนั้นการใช้บทเพลงสร้างสำนึกให้เด็กเยาวชนรักชาตินั้น การใช้บทเพลงที่มีเนื้อหารักชาติมาเป็นสื่อในการดำเนินกิจกรรมในการเรียนการสอน จึงมีประโยชน์อย่างมากเพราะทำให้เด็กเยาวชนเกิดความรู้สึกรักชาติขึ้นได้โดยง่ายกว่าการบรรยายเชิงวิชาการให้เด็กเยาวชนฟัง

ธนีสร์ ศรีกลิ่นดี (2563) ศิลปินแห่งชาติให้ความเห็นว่า เป็นศิลปินเป่าขลุ่ยให้ทำงานองต่างๆ ในการสร้างสรรค์กิจกรรมของเด็กเยาวชนทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา การใช้เสียงดนตรี โดยเฉพาะเสียงขลุ่ยที่เป็นดนตรีไทยมาบรรเลงทำนองไทยเดิมให้เด็กเยาวชนได้ฟังในกิจกรรมต่างๆ สามารถโน้มน้าวจิตใจให้เด็กเยาวชน มีจิตที่อ่อนโยน ไม่ก้าวร้าว ดังนั้นการนำทำนองเพลงมาใช้เช่นนี้จะทำให้เด็กเยาวชนมีจิตใจที่อ่อนโยน ไม่ก้าวร้าว ดนตรีจึงเป็นสื่อและเน้นเครื่องมือในการเรียนการสอนเด็กเยาวชนให้มีจิตใจที่ดีได้โดยเฉพาะดนตรีที่มีลักษณะฟังแล้วทำให้มีจิตใจเย็นลงไม่ก้าวร้าวและจากการสัมภาษณ์ครูสอนดนตรีของสถานศึกษาตามขอบเขตและวิธีการวิจัยได้ข้อมูลของบทเพลงที่สร้างสำนึกให้เด็กเยาวชนรักชาติปรากฏใช้บทเพลงที่มีมาแต่เก่าก่อนแต่ดั้งเดิม โดยมีมาของบทเพลงที่นำมาใช้อยู่ในปัจจุบัน อ้างอิงได้ดังนี้

เพลงต้นตระกูลไทย

ต้นตระกูลไทยใจท่านเหี่ยมหาญ รักษาดินแดนไทยไว้ให้ลูกหลาน
 สู้จนสูญเสียชีวิตของท่าน เพื่อถนอมบ้านเมืองไว้ให้เรา
 ลูกขึ้นเถิดพี่น้องไทย อย่าให้ชีวิตสูญเปล่า
 รักชาติยิ่งชีพของเรา เหมือนดังพงศ์เผ่าต้นตระกูลไทย
 ท่านพระยารามผู้มีความแข็งขัน สู้รบป้องกันมิได้ยอมแพ้พ่าย
 พระราชมนูทหารสมัยกู้ชาติ แสดงความสามารถ ได้ชัยชนะ

เพลงต้นตระกูลไทย ประพันธ์คำร้องและทำนองโดยหลวงวิจิตรวาทการเป็นเพลงปลุกใจ เพื่อประกอบละคร “อาณาจักรอยุธยา” เมื่อ พ.ศ.2497

(สร้อย) ต้นตระกูลไทย ใจท่านเหี่ยมหาญ รักษาดินแดนไทย ไว้ให้
 ลูกหลานสืบบุญเสีย แม่ชีวิตของท่าน เพื่อถนอมบ้าน เมืองไว้ให้เรา ลูกขึ้น
 เกิด พี่น้องไทย อย่าให้ชีวิตสูญเปล่ารักชาติยิ่งชีพของเรา เหมือนดัง
 พงศ์เผ่า ต้นตระกูลไทย ท่านพระยาราม ผู้มีความแข็งแรง สู้รบป้องกัน
 มิได้ยอมแพ้พ่าย พระราชมนู ทหารสมัยกู้ชาติ แสดงความสามารถ ได้ช่วย
 ชนมากหลาย เจ้าพระยาโกษาเหล็ก ท่านเป็นแม่ทัพชั้นเอก ของสมเด็จพระ
 พระนารายณ์ สี่ราชเดโช ผนวชสงครามใหญ่โต ต่อตีศัตรูแพ้พ่าย
 เจ้าคุณพิชัยดาบหัก ผู้กล้าหาญยิ่งนัก ล้วนเป็นต้นตระกูลไทย
 (สร้อย) หมู่บุคคลสำคัญ หัวหน้าชาวบางระจัน ที่เราหาชื่อได้
 นายแท่น นายดอก นายอิน นายเมือง ขุนสวรรค์ พันเรือง นายทอง
 แสงใหญ่ นายโชติ นายทองเหม็น ท่านพวกนี้ล้วนเป็น ผู้กล้าหาญชาญชัย
 นายจันทนาค เขียว กับนายทองแก้ว ทำชื่อเสียงเพรชแพร้ว ไว้ลายเลือด
 ไทย ชาวบางระจัน สำคัญยิ่งใหญ่ เป็นต้นตระกูลของไทย ที่ควรระลึก
 ตลอดกาล (สร้อย)

องค์พระสุริโยทัย ยอดมิ่งหญิงไทย สละพระชนม์เพื่อชาติ
 ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร ปกป้องกลางนคร ไว้ด้วยความสามารถ
 ท้าวสุรนารี ผู้เป็นนักรบสตรี กล้าหาญองอาจ ปกป้องอีสาน ต้านศัตรูของ
 ชาติ ล้วนเป็นสตรีสามารถ ต้นตระกูลของไทย (สร้อย)

เพลง เกิดเป็นไทย ตายเพื่อไทย ทำนองโดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ภูมิพลอดุลยเดช และคำร้องโดย ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค สำหรับเนื้อเพลงมี ดังนี้

เกิดเป็นไทยแล้วใจต้องสู้ ถิ่นไทยเรารู้เรารักยิ่ง
 ศัตรูหน้าไหนไม่เกรงกริ่ง หากมาช่วงชิงตายเสียเถิด
 เผ่าไทยเต็มล้นคนใจเด็ด แกร่งดังเหล็กเพชรชูชาติเชิด
 ต่างรักษาไว้แดนกำเนิด เกิดไทยแล้วจำใส่ใจ
 ปกครองรักษาทำหน้าที่ ห่วงเมืองไทยนี้ให้ยิ่งใหญ่
 ชาตเมืองไทยแล้วใครอยู่ได้ ชาติไทยคงไร้ความเสรี
 เผ่าไทยเราพร้อมอาสาสมัคร เต็ดเดี่ยวยิ่งนักยอมชีพพลี
 เสียงภัยทั้งผองปกป้องความดี ปกป้องปัดพิตภัยเพื่อไทย

เพลง แผ่นดินของเรา คำร้องโดย สุรพล โทณวนิก ทำนอง เป็นเพลงสากล และขับร้องโดย สันติ ลุนเผ่ สำหรับเนื้อเพลงนั้นมี ดังนี้

แผ่นดินของเรา ย่อมเป็นของเราชาติไทย ไกลไกลต้องเป็นของเราชาติไทย
เลือดไทยไหลโลมลงดิน ใครหมิ่นศักดิ์ศรีคนไทย ต้องมีวันสักวัน
ให้ไทยล้าใจอัปรีดิ์ แผ่นดินของเรา ย่อมเป็นของเราอยู่ดี ที่ได้ต้องเป็น
ของไทยอยู่ดี ถูกเชือดเฉือนไปวันใด ย่อมแสนหวั่นไหวชีวี ปรุพีแหลม
ทองช่วยกันคุ้มครองป้องกัน สักวันต้องคืนกลับมา มั่นใจเถิดหน้า
ขอพลีชีวารักษาชาติไทย ชาติไทยคู่ฟ้า เลือดทาแผ่นดิน

เพลง บ้านเกิดเมืองนอน คำร้องโดยแก้ว อัจฉริยะกุล และทำนองโดย เอื้อสุนทรसनาน เพลงบ้านเกิดเมืองนอนนี้ เป็นเพลงที่ได้รับรางวัลในการประกวดเพลงปลุกใจ เมื่อ พ.ศ.2488 สำหรับเนื้อเพลงมี ดังนี้

บ้านเมืองเรารุ่งเรืองพร้อมอยู่หมู่เหล่า พวกเราล้วนพงศ์เผ่าศิริไลซ์
เพราะฉะนั้นควรจะยินดี เปรมปรืดดีใจเรียกตนว่าไทย แดนดินผืนใหญ่
มิใช่ทาสเขา ก่อนนี้มีเขตแดนนี้กว้างใหญ่ ได้ไว้พลีเลือดเนื้อแลกเอา
รบ รบ รบ ไม่หวั่นใคร มอบความเป็นไทยพวกเรา แต่ครั้งนานกาลเก่า
ชาติเราเขาเรียกชาติไทย บ้านเมืองควรประเทืองไว้ตั้งแต่ก่อน แน่นอน
เนื้อและเลือดพลีไป เพราะฉะนั้นเราควรเปรมปรืด มีความภูมิใจแดนดิน
ถิ่นไทย รวบรวมไว้ได้แสนจะยากเข็ญ ยากแค้นเคยกู้แดนไว้อย่างบากบัน
ก่อนนั้นเคยแตกฉานชานเซ็น แม้กระนั้นยังร่วมใจ รวบรวมชาวไทย
ให้ร่มเย็น บัดนี้ไทยดีเด่น ร่มเย็นผาสุกเรื่อยมา อยู่กินบนแผ่นดินทองถิ่น
กว้างใหญ่ ชาติไทยนั้นเคยใหญ่ในบูรพาทุกๆ เช้าเราดูธงไทย ใจจงปรีดา
ว่าไทยอยู่มา ด้วยความผาสุกถาวรสดใส บัดนี้ไทยเจริญวิสุทธิผุดผ่อง
พี่น้องจงแซ่ร้องชาติไทย รักษาไว้ให้มั่นคง เทอญจงไตรรงค์ให้เด่นไกล
ชาติเชื้อเรายังใหญ่ ชาติไทย บ้านเกิดเมืองนอน

เพลงรักเมืองไทย คำร้องโดย พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ สำหรับเนื้อเพลงมีดังนี้

(สร้อย) รักเมืองไทย ชูชาติไทย ทะนุบำรุงให้รุ่งเรืองสมเป็นเมืองของ
ไทย เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย (ซ้ำ) ไม่เคยอ่อนน้อมเราไม่ยอม
แพ้ใครศัตรูใจกล้ามาแต่ทิศใด ถ้าข่มเหงไทย คงจะได้เห็นดี (สร้อย)
เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย (ซ้ำ) เรารักเพื่อนบ้าน เราไม่รานรุก
ใครแต่รักษาสิทธิ์ อิสระของไทย ใครทำซ้ำ ไทยจะไม่ถอยเลย (สร้อย)
เราชาวไทยเกิดเป็นไทย (ซ้ำ) ถ้าถูกข่มเหงเราไม่เกรงผู้ใด
ตั้งตัวนินดามีพิษเหลือใจ เรารักเมืองไทย ยิ่งชีพเราเอย

เพลงตื่นเกิดชาวไทย คำร้อง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ โดยมีเนื้อเพลง ดังนี้

ตื่นเกิดชาวไทย อย่างมัวหลับไหลลุ่มหลงชาติจะเรื่องดำรง ก็เพราะเรา
 ทั้งหลาย ถ้ามัวหลับมัวหลงเราก็คงละลายเราต้องเร่งชวนชวายตื่นเกิด
 ชาวไทยบ้านเมือง ยามเฟื่องฟูรุ่งเรืองก็อย่าลืมชวนชวายผลอตัวศึกษา
 มาเราจะพากันตายจำไว้เถอะสหายตื่นเกิดชาวไทยชาติไทยเราไม่น้อยยอม
 ใครจะสู้จนชีพสลายหวังดวงแหลมทองเราพี่น้องหญิงชายอย่าให้ชาติ
 สูญหายตื่นเกิดชาวไทย

เพลง ใต้ร่มธงไทย ทำนอง คำร้องโดย พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ สำหรับเนื้อเพลง มีดังนี้

ใต้ร่มธงไทย ร่มเย็น เหมือนดังอยู่ใน ร่มโพธิ์ ร่มไทย ที่มีกิ่งใบแน่นหนา
 ชาติไทยใหญ่หลวง แดกกระจ่างกระจาย ถูกแย่งแบ่งย้าย ไปอยู่หลาย
 สาขาเชิญ...พวกพ้องที่น้องมาพร้อมกันเชิญ...อยู่ใต้ร่มธงไทย
 เลือดเนื้อเผ่าไทย นั้นควรจะมีสมานฉันท์ เหมือนน้องพี่ชาติเชื้อเรามีสาย
 เดียวเกี่ยวพัน ใต้ร่มไทย ร่มเหมือนดังโพธิ์ไทร ใต้ร่มธงไทย เย็นเหมือนใต้แสงจันทร์

เพลง ไทยรวมกำลัง คำร้องนั้นเป็น พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
 รัชกาลที่ ๖ และ ทำนองโดย เอื้อ สุนทรสนาน

(พร้อม) ไทยรวมกำลังตั้งมั่น จะสามารถป้องกันชนแข็ง
 ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง มายุกแย่งก็จะปลาศไป
 (หญิง) ขอแต่เพียงไทยเราอย่าผลาญญาติ ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่
 (ชาย) ไทยอย่ามุ่งร้ายทำลายไทย (พร้อม) จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวังเมือง
 (หญิง) ให้นานาภาษาเขานิยม ชมเกียรติยศฟูเฟื่อง
 (ชาย) ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง (พร้อม) ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลก
 ช่วยกันเต็มใจใฝ่ผดุง บำรุงทั้งชาติศาสนา ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้าวัฒนาเถิด
 ไทยไชโย

เพลง ถามคนไทย ประพันธ์คำร้องและทำนองโดย สุรพล โทณะวณิก ขับร้อง
 โดย สันติ ลุนเผ่ สำหรับเนื้อเพลงมีดังนี้

หัวใจถูกแทงก็ชั่ว ตามตัวถูกฟันก็แผล ปูไทยตายไปก็คนแน่ ไทยจึงได้
 แผ่นมาถึงแหลมทอง กระตุกไทยกระเด็นไปก็ท่อน เขิงตะกอนเผาไปก็หน
 คอขาดกันไปก็คน ไทยทุกคนจึงได้ไทยครอบครอง เสียเลือดกันไปเท่าไร
 เสียใจกันไปก็ครั้ง น้ำตาของไทยไหลหลัง ทุกๆ ครั้งที่ถูกเขื่อนขวานทอง
 เข่นฆ่ากันทำไม เราเป็นคนไทยด้วยกันทั้งผอง ไทยฆ่าไทย ให้ชาติอื่น
 ครอบ วิญญาณปู่จะร้องไห้อีกหลานจัญไร ไทยฆ่าไทยให้ชาติอื่นครอบ
 วิญญาณปู่จะร้องไห้อีกหลานจัญไร วิญญาณปู่จะร้องไห้อีกหลานจัญไร

ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

ณัฐปภัสร พรธนพงศ์เกษม 2563 ครูสอนดนตรี โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม อำเภอเมือง สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โรงเรียน และเป็นนายยกสมาคมโรงเรียนอนุบาลจังหวัดสมุทรปราการได้ตอบแบบสอบถามและเป็นตัวแทนในการแจกแบบสอบถามให้กับสมาคมผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนประถมในจังหวัดสมุทรปราการไม่ต่ำกว่า 10 แห่ง

ณัฐยา เสริมศิลป์ 2563 ครูสอนดนตรีโรงเรียนอนุบาลหลวงพ่อแหม่ม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และเป็นตัวแทนแจกแบบสอบถามให้กับผู้ปกครองนักเรียน

ศุภรัตน์ จรุงนิชชา 2563 ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบางชวดอนุสรณ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระดับอนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ 6

ไพบุลย์ เหล่าสัมพันธ์ สมาคมผู้ปกครอง โรงเรียนวัดสุทธิวราราม กรุงเทพมหานคร

โซวันันต์ มาร์ตวงศ์ 2563 อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 และปัจจุบันนายกสมาคมนักเรียนเก่าบดินทรเดชา 2 แต่ละแห่งได้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลในส่วนของครูสอนดนตรีระดับอนุบาล และประถมศึกษาเป็นไปในทำนองเดียวกันตามประเด็นที่ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามดังนี้

1. การใช้บทเพลงปลุกฝังเด็กใช้ภาษาเพลงอย่างไรการตอบแบบสอบถามได้ข้อมูลที่ตอบมาคือตอบว่าแบบสอบถามได้ข้อมูลที่ตอบมาคือตอบว่าใช้ภาษาแบบง่ายๆ ไม่เป็นเชิงวิชาการเด็กฟังแล้วไม่ต้องแปลตามพจนานุกรมโดยสรุปคือภาษาธรรมดาที่เข้าใจง่าย

2. บทเพลงใดบ้างที่นำมาใช้ในการปลุกฝังเด็กในการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน 2563 การตอบแบบสอบถามได้ข้อมูลที่ตอบมาคือตอบว่า เพลงชาติไทย เพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงมหาฤกษ์ เพลงราชาทรงพระเจริญ เพลงกราวกีฬา เพลงสามัคคีชุมนุม

3. ปฏิกริยาตอบสนองของเด็กเป็นอย่างไรการตอบแบบสอบถามได้ข้อมูลที่ตอบมาคือตอบว่า เด็กได้ยินได้ฟังได้ร้องตามและได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวตามเสียงเพลงเสียงดนตรีมีปฏิกริยาคล้อยตามบทเพลง โดยการแสดงท่าทางและร้องตามจังหวะที่อ่อนโยนและเปล่งเสียงตามตนเองโดยไม่ต้องสั่ง

4. เด็กมีทัศนคติตามอารมณ์พฤติกรรมอย่างไรการตอบแบบสอบถามได้ข้อมูลที่ตอบคือตอบว่า เด็กมีทัศนคติติดตามบทเพลงและมีพฤติกรรมสร้างสรรค์ จิตใจเอื้ออาทรต่อกันไม่ก้าวร้าว

5. มีแนวทางการนำไปใช้อย่างไร

การตอบแบบสอบถามได้ข้อมูลที่ตอบมาคือตอบว่า มีแนวทางใช้บทเพลงที่มีเนื้อหา รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มาให้เด็กเยาวชนในสถานศึกษามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องอย่างยั่งยืน เช่น จัดให้มีกิจกรรม จินตลีลา ประกอบบทเพลงรักชาติ และนำบทเพลงที่มีเนื้อหาที่ใช้ภาษาง่าย ทำนองไพเราะซึ่งเป็นเพราะที่ปลูกจิตสำนึกให้รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ มาจัดกิจกรรมประกวดร้องเพลงเพื่อให้เด็กเยาวชนทุกคนตื่นตัวให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางที่จะสามารถใช้บทเพลงในการปลุกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำหรับผลการสอบถามผู้ปกครองที่ผู้วิจัยสอบถาม 3 ประเด็น ได้ข้อมูลจากการสอบถามผู้ปกครองดังนี้

1. ต้องการให้โรงเรียนมีการใช้บทเพลงปลูกฝังเด็กให้รักชาติอย่างไร

ตอบ อยากให้ใช้เป็นประจำอย่างต่อเนื่องมิใช่ใช้เฉพาะบางโอกาส

2. ต้องการให้โรงเรียนใช้บทเพลงใด

ตอบ ตามความเหมาะสมของครูที่สอน

3. บทเพลงมีอิทธิพลต่อทัศนคติอารมณ์พฤติกรรม ต่อเด็กหรือไม่

ตอบ มีอิทธิพลต่อทัศนคติด้านอารมณ์พฤติกรรมต่อเด็กอย่างแน่นอนในการปลูกเร้าให้เด็กมีอารมณ์ร้อนหรืออารมณ์เย็น ก้าวร้าวตามเพลงและอ่อนโดยตามเพลง แต่ละบริบทของแต่ละบทเพลงและเพลงที่มีเนื้อหาที่สร้างสรรค์ส่วนทำให้เด็กมีจิตใจที่คิดดีตามบทเพลง

สรุป

ทุกประเทศในปัจจุบันล้วนใช้เพลงเป็นสื่อ เพื่อสอนเด็กและเยาวชนทั้งสิ้นทุกคนตั้งแต่เกิดมา แม่ก็เริ่มสอนลูก กล่อมลูกด้วยเสียงเพลงกล่อมให้ลูกนอน ครูอนุบาลเริ่มต้นสอนเด็กเล็กด้วยเพลง เพราะเพลงเข้าถึงเด็กได้ง่ายที่สุด ไพเราะ มีชีวิต ทำให้มีอารมณ์ร่วมสำหรับสังคมไทยเราในปัจจุบันนี้ ไม่ได้มีการพัฒนาบทเพลงเด็กคงใช้เพลงในสมัยเก่าที่มีอยู่เดิม เพลงมีความสำคัญ เมื่อเด็กตั้งแต่เริ่มจากปฐมวัยได้ใช้เสียงเพลงร้องเล่น เดิน เคลื่อนไหวตามเสียงเพลงจะทำให้ได้รับรู้ซึมซับความรักความผูกพันมีพลังต่อจิตใจ ถ้ามีการพัฒนาสร้างสรรค์บทเพลงที่มีเนื้อหาปลูกจิตสำนึกสร้างทัศนคติ ค่านิยมให้รักชาติ บทเพลงก็สามารถสร้างสำนึกให้เด็กเยาวชน เกิดความรักชาติได้

สำหรับเสียงดนตรีของบทเพลงปลูกใจสร้างสำนึกรักชาติ ดนตรีก็เน้นเสียงดนตรีที่ล้ำสมัย เน้นเหตุให้ดนตรีประกอบเพราะที่นำมาใช้สร้างสำนึกกับเด็ก เยาวชน ในสถานศึกษา เป็นเพลงโบราณ ไม่รวมสมัย จึงต้องมีการพัฒนาสร้างบทเพลงปลูกใจ สร้างสำนึกให้เด็กเยาวชนเกิดความรักชาติ ให้ทันสมัยในยุคปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความสนใจไม่เบื่อหน่ายในการได้ฟัง

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการสรุปเนื้อหาที่ดำเนินการศึกษามาทั้งหมด เพื่อให้เห็นภาพรวมในเรื่องการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้อง ในการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้บทเพลงในการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

สรุป

การศึกษาการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็ก และเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
ในปัจจุบันพบว่า จากตำราการเรียนการสอนวิชาดนตรีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้งหลักสูตรของกรมวิชาการกระทรวง ศึกษาธิการ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย จนถึงประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นั้น มิได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าต้องใช้บทเพลงใด สถานศึกษาต่าง ๆ สามารถใช้บทเพลงในการเรียนการสอนพิจารณาตามความเหมาะสม เพียงแต่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่า ในการเรียนการสอนต้องมีกิจกรรมเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง หรือเสียงดนตรี ซึ่งพบว่ามีการใช้บทเพลงต่าง ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมจินตลีลาเคลื่อนไหวประกอบเสียงเพลงและดนตรี

การศึกษาปัญหาข้อขัดข้องในการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พบว่าดนตรีที่ประกอบบทเพลงที่มีการนำมาใช้แต่เดิมแต่ก่อนนั้น ไม่มีความทันสมัยต่อเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบัน และการสร้างบทเพลงเกี่ยวกับเนื้อหาปลูกจิตสำนึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์มีน้อย ไม่ค่อยมีคนสร้างสรรค์ ดังเช่นเพลงตลาดทั่ว ๆ ไป ที่มีการสร้างขึ้นตามยุคตามสมัยของความนิยม ปัญหาข้อขัดข้องคือ บทเพลงในการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์นั้น เนื้อหาและดนตรีที่ใช้ไม่ร่วมสมัยเป็นดนตรีในยุคสมัยเก่า ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ค่อยสนใจในการฟังและไม่อยากฟังซ้ำๆ

การศึกษาแนวทางการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พบว่าจากการสัมภาษณ์ในการทำแบบสอบถามนั้น มีแนวทางการใช้บทเพลงสื่อนำบทเพลงที่มีเนื้อหารักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ มีเฉพาะแนวดนตรีร่วมสมัย มาใช้ต่อยอด

กับเพลงที่มีอยู่ตั้งแต่ในสมัยก่อน ๆ และจะยังใช้บทเพลงที่มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน มาใช้ปลุกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ต่อไป

ด้วยบทเพลงเป็นเครื่องมือในการปลุกเร้า มีอิทธิพลต่อการรับรู้ สร้างความรู้สึกนึกคิด โดยโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังได้ดีในลำดับต้น ๆ ซึ่งเสียงดนตรีสูง ต่ำ เพียงแค่ใช้กล่อมลูกให้หยุดร้องไห้ก็ส่งผล เสียงเพลงจึงมีความสำคัญในการได้ยินได้ฟัง จะเห็นจากการจัดกิจกรรมรวมกลุ่มกัน ในบริษัทต่าง ๆ จะใช้บทเพลงเป็นสื่อในการสร้างความรักความสามัคคีกันเสมอ ดังนั้นการใช้บทเพลงที่เหมาะสมกับยุคสมัยที่มีเนื้อหาปลุกจิตสำนึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จึงเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการนำมาใช้ปลุกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ได้ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัย จนถึงทุก ๆ ช่วงวัย กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมด้านจิตสาธารณะ โดยกำหนดให้มีการใช้บทเพลงที่สร้างสำนึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มาเป็นสื่อในการสร้างสำนึกในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ของประเทศ

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ บูรณาการสถานศึกษาทั่วประเทศ ให้มีการนำบทเพลงปลุกฝังเด็กและเยาวชนในการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มาใช้ในการเรียนการสอน การทำกิจกรรมเคลื่อนไหว ตามเสียงเพลงและเสียงดนตรี ให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกันต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยด้านการสนับสนุนการสร้างบทเพลงที่สร้างสรรค์สังคม และการปลุกฝังจิตใจคนตั้งแต่ปฐมวัยถึงทุกช่วงวัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขออน้อมนำพระราชดำรัสของล้นเกล้ารัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2518

พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่คณะกรรมการประกวณเพลงแผ่นเสียงทองคำ ศิลปินนักแสดง นักวิชาการประกวณภาพยนตร์ คณะกรรมการจัดงานประกวณภาพยนตร์ ณ ศาลาดุสิตดาลัย พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2518 ความตอนหนึ่งว่า

“...ศิลปะการดนตรี การเพลง การแสดงนั้นเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับบุคคลทุกคนจะเป็นในประเทศไทย หรือต่างประเทศที่ไหนก็ตาม ก็ถือว่าดนตรีคือการแสดง ถือว่าเพลงเป็นส่วนสำคัญ เพราะเป็นการแสดงออกมาซึ่งจิตใจ ที่มีอยู่ในตัว จิตใจนั้นจะมีอย่างไร เพลงหรือการแสดงดนตรี หรือการแสดงภาพยนตร์ แสดงละคร ก็ได้แสดงออกซึ่งความคิด หมายถึง ความดีที่มีอยู่ในตัวได้ทั้งนั้น...”

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการของสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยฯ เผ่าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน เพื่อสมทบทุน “โครงการพัฒนาตามพระราชประสงค์” ณ ศาลาดุสิตดาลัย เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2524 ความตอนหนึ่งว่า

“...ดนตรีนี้มีอานุภาพสูงมาก ทั้งไม่ต้องเสียสตางค์อะไรเท่าไร คือว่าขีดเขียนไปนิดหน่อยแล้วก็เล่นไปก็ทำให้คนเขาเกิดความปิติยินดีเกิดความพอใจได้ ความรู้สึกได้ บางทีก็ปลอบปล้มจนคนลูกก็มี แต่ในที่สุดก็แสดงว่าถ้าเราทำไปๆ ก็อาจจะล้างสมองเขาได้ อาจจะทำให้จิตใจเขาเปลี่ยนไปได้ ฉะนั้นการดนตรีนี้ก็เป็ประโยชน์ต่อคนทั่วไปที่ไม่ได้เล่นดนตรี ไม่ได้แต่งเพลง ไม่ได้ร้องเพลงแต่ก็ฟังเพลงก็ถึงจิตใจของเขาได้ เท่ากับทำให้จิตใจเขามีความเบิกบานก็ได้ ความเศร้าหมองก็ได้

ความตื่นเต้นก็ได้ ชักจูงต่างๆ ได้ นี่คือความสำคัญของการดนตรี ซึ่งเหนือศิลปะอื่นๆ... ฉะนั้น การดนตรีจึงมีความสำคัญสำหรับประเทศชาติสำหรับสังคม ถ้าทำดีๆ ก็ทำให้คนเขามีกำลังใจที่จะ ปฏิบัติงานการ ก็เป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งที่ให้ความบันเทิง ทำให้คนที่กำลังท้อใจมีกำลังใจขึ้นมาได้ คือ เร้าใจได้ คนกำลังไปทางหนึ่งทางที่ไม่ถูกต้อง ก็อาจจะดึงให้กลับมาในทางที่ถูกต้องได้ ฉะนั้นดนตรีนี้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง...”

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 – 2549) ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ ฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สภาการศึกษา : จากอดีตถึงปัจจุบัน สู่มิติใหม่ในการพัฒนานโยบายการศึกษาของชาติในอนาคต. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ครุสภา, 2545.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : แม็ค, 2542.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การจัดการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : แม็ค, 2542.
- วัฒนา ปุณฺณฤทธิ. การจัดสภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันราชภัฏพระนคร, 2542.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 8. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547, พิมพ์ครั้งที่ 14.

เอกสารวิจัย

- กนกวรรณ พันสีหิวิกุล. “กระบวนการผลิตเพลงประกอบภาพยนตร์โฆษณาขนมขบเคี้ยวที่คัดสรร”. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, นิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยสยาม, 2558.

กฎหมาย

- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545”. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116/ตอนที่ 74 ก/หน้า 1/19 สิงหาคม 2542.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- “การปลูกจิตสำนึกของเยาวชน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site/rakchatisasnphramhaksatriy/kar-ptibati-tnpen-khn-di-khxng-chati-sasna-phra-mha-ksatriy/kar-plukcit-sanuk-khxng-yeawchn?tmpl=%2Fsystem%2Fapp%2Ftemplates%2Fprint%2F&showPrintDialog=1>, 2562.

“กิจกรรมส่งเสริมให้รักชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

https://region7.prd.go.th/ewt_news.php?nid=42713&filename=index&nid=42713&filename=index, 2562.

“คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก กรมประชาสัมพันธ์

The Coronation of King บทเพลงเทิดพระเกียรติ “ราชาทรงพระเจริญ” ขับร้องและ
ประพันธ์โดย พ.ต.อ.ดร. ไพรัตน์ ไพพรรณรัตน์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://phralan.in.th/coronation//newsdetail.php?id=314>, 2561

อุดม เพชรสังหาร. “ดนตรีศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพมนุษย์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://sites.google.com/site/krusertmusic/1/dntrisuksapheuxsngserimkarp-hathnasakyphaphmnusy>, 2562.

Mr.Jirawat’s Callsroom. “เสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อมนุษย์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<https://sites.google.com/site/mrjisclassroom/seiyng-dntri-mi-xiththipl-tx-mnusy>, 2562

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ-ชื่อ-นามสกุล	พันตำรวจเอก ไพรัตน์ ไพพรรณรัตน์
วัน เดือน ปีเกิด	9 กุมภาพันธ์ 2509
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช - ปริญญาโท ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง - ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การเมือง) มหาวิทยาลัยรามคำแหง - ประกาศนียบัตรชั้นสูงหลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมาย มหาชน รุ่น 11 (ปรม.11) สถาบันพระปกเกล้า - ประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 19 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประวัติการทำงานโดยย่อ	<ul style="list-style-type: none"> - สารวัตรใหญ่สถานีตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี - สารวัตรใหญ่ สถานีตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม - สารวัตรใหญ่ สถานีตำรวจภูธรบ้านยางชุม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรคลองวาฬ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรธงชัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - รองผู้บังคับการวิทยาลัยการตำรวจกองบัญชาการการศึกษา - รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 9

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง	การใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ
ผู้วิจัย	พ.ต.อ. ไพรัตน์ ไพพรรณรัตน์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62
ตำแหน่ง	รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบุรี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย แม้กระทั่งการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นต้นแบบของประชาธิปไตยคำพูดของอดีตประธานาธิบดีลินคอล์น ได้กล่าววาทกรรมไว้ว่า ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน เพื่อประชาชนมุ่งเน้นให้ผู้แทนราษฎรและเจ้าหน้าที่รัฐต่างๆ มีแนวคิดมีความเห็นว่าการที่จะให้ประชาชนเข้าใจในประเด็นนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลนั้นจะต้องมีการแปลงนโยบายของรัฐบาลให้เป็นภาษาพื้นๆ ให้กับประชาชนได้เข้าใจไม่ควรกล่าวถึงประเด็นในเรื่องที่คลุมเครือไม่ชัดเจนรวมทั้งไม่ควรใช้ศัพท์ในทางปรัชญา เพราะจะทำให้ประชาชนไม่เข้าใจการเมืองการปกครองจากความเป็นมาในเรื่องอิทธิพลของเสียงดนตรี และบทเพลงที่ปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนให้รักชาตินั้น ผู้นำรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยก็ได้ใช้ศาสตร์และศิลป์สร้างเพลงปลุกใจ เริ่มตั้งแต่เพลงชาติให้ประชาชนตื่นตัว เกิดความรักชาติ สามัคคี และอุทิศตนมีจิตสาธารณะให้แก่ชาติบ้านเมือง ซึ่งในการเริ่มต้นดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย เรา แผนฉบับที่ 1 นั้นเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 ยุครัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นครั้งแรกก็ได้การใช้บทเพลงสะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารระหว่างข้าราชการที่มาจากส่วนกลาง เพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนแบบง่ายๆ เพลงดังกล่าวคือ เพลงผู้ใหญ่วัยผู้ใหญ่ที่ประชุม ซึ่งมีเนื้อร้องว่า “พอสองพี่น้องห้าร้อยสี่ ผู้ใหญ่วัยผู้ใหญ่ที่ประชุม ชาวบ้านต่างมาชุมนุม มาชุมนุมที่บ้านผู้ใหญ่ลี ต่อไปผู้ใหญ่ลีจะขอกกล่าว ถึงเรื่องราวที่ได้ประชุมมา ทางเขาสั่งมาว่า ทางเขาสั่งมาว่า ให้ชวานาเลี้ยงเปิดและสุกรฝ่ายตาสีหัวคลอนถามว่าสุกรนั้นคืออะไร ผู้ใหญ่ลีลุกขึ้นตอบทันใดสุกรนั้นไซ้ไรคือหมาน้อยธรรมดาหมาน้อยหมาน้อยธรรมดา” บทเพลงจึงเป็นเครื่องมือและเป็นสื่อใช้เพลงในการทำความเข้าใจกับชาวบ้านที่มักไม่เข้าใจภาษาราชการ นอกจากนั้นยังมีบทเพลงของกรมกรในโรงงานทอผ้าในเยอรมันกรณีที่เกิดเหตุการณ์ลุกขึ้นสู้ที่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมซีลีเซีย เมื่อต้นทศวรรษที่ 1840 ด้วยเหตุที่กรรมกรถูกเจ้าของโรงงาน และพ่อค่านายหน้าขูดรีด กดค่าแรง รัฐบาลมิได้เข้ามาแก้ไข กรรมกรจำนวนประมาณ 40,000 คน ต้องตายไปด้วยความอดอยากในครั้งนั้น และได้มีกรรมกรคนหนึ่งแต่งเพลงขึ้นมาเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริง ในบทเพลงที่ชื่อว่า “การเช่นฆ่าที่คลั่งกลืนควาเลือด” โดยเนื้อหาของเพลงได้บรรยายถึงโทษกรรมของพวกปีศาจดูดเลือดเหล่านั้นว่า เหมือนไปบังคับถอดเสื้อเข็ดตัวสุดท้ายของคนยากคนจน สิบเลือดหยดสุดท้าย และเมื่อ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1844 ขณะที่กรรมกรเดินร้องเพลงบทนี้ ผ่านหน้าบ้านของเจ้าของโรงงานได้ถูกซ้อมและจับกุมเพลิงแค้นที่อัดแน่นอยู่ในใจของบรรดากรรมกรเป็นเวลานานจึงระเบิดออกมาราวกับภูเขาไฟระเบิด พวกกรรมกรจึงพากัน

เข้ารีตทำลายบ้านพักเจ้าของโรงงาน บุคเผาสมุดบัญชี และเอกสารสำคัญเกี่ยวกับทรัพย์สินของนายทุน ทูบทำลายโรงงานหลายแห่ง และสู้รบกับกองกำลังทหารของรัฐบาลที่ส่งมาปราบปรามจนทหารแตกกระเจิง รัฐบาลต้องเพิ่มกำลังทหารเข้ามาอีกเป็นจำนวนมากจึงปราบปรามกลุ่มกบฏได้ ซึ่งเห็นได้ว่า เพลงมีอิทธิพลในการโน้มน้าวปลุกจิตใจของคนได้อย่างมีคุณภาพ

ปัญหาคือเมื่อเด็กเป็นอนาคตของชาติจึงต้องมองไปถึงคุณภาพของเด็กและเยาวชนไทยที่นับวันอาจจะถดถอยสวนทางกับเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมมากมายเช่น ติดเกม หนีเรียน ทะเลาะวิวาท การมั่วสุม หมกมุ่นกับสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากครอบครัว ซึ่งปัจจุบันจุดเริ่มต้นและเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการสร้างสรรค์สมาชิกที่มีคุณภาพให้กับสังคมและสถานที่ที่ต้องทำหน้าที่ทำหน้าที่รับไม้ต่อจากครอบครัวคือสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาหรือโรงเรียนถือว่าเป็นบ้านหลังที่สองของเด็ก โรงเรียนจึงเป็นบ่อเกิดของการปลูกฝังคุณธรรม คุณงามความดีพัฒนาศักยภาพทั้งด้านความรู้ ความสามารถและทักษะให้เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคม มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคตต่อไปนั้น จึงจำเป็นต้องปลุกจิตสำนึกเด็กและเยาวชนให้รักชาติ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลหลักฐานที่ยืนยันว่าการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้รักชาติเป็นสิ่งสำคัญคือการกำหนดให้มีวันเด็กแห่งชาติและจัดงานวันเด็กแห่งชาติและรัฐบาลไทยกำหนดไว้ก็มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กโดยต้องให้ความสนใจในการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็กและช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้ยึดมั่นในสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากเราไม่ช่วยกันปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ ก็จะทำให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรงส่งผลกระทบต่อส่วนรวมทำให้ประเทศชาติไม่มั่นคงเพราะขาดบุคลากรทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่มีคุณภาพและมีแนวโน้มสร้างปัญหาให้สังคมในอนาคตได้จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาวิจัยการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติเพราะเพลงมีอิทธิพลในการโน้มน้าวปลุกจิตสำนึกของคนได้อย่างมีคุณภาพตามที่กล่าวมา และผลที่ได้จากการวิจัยจะช่วยแก้ปัญหาให้สถาบันครอบครัวสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนได้มีและใช้บทเพลงแนะนำบทเพลงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่ปฐมวัยคือเด็ก เยาวชน ตลอดจนทุกช่วงวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติของโรงเรียนในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำบทเพลงไปใช้ในโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กให้รักชาติ

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้บทเพลงในการปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ” ประกอบด้วยขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ กรุงเทพมหานคร
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูสอนดนตรี และผู้ปกครองในเขตการศึกษา สพฐ. พื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล/ภาคกลาง
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการศึกษาตำรา หลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลถึงประถมศึกษา และสัมภาษณ์ครูสอนดนตรีกับผู้ปกครองเฉพาะเขตการศึกษาภาคกลางระดับชั้นอนุบาล 10 แห่ง ระดับชั้นประถม 10 แห่ง
4. ขอบเขตด้านเวลา ทำการศึกษาในช่วงเดือนเดือนพฤศจิกายน 2562 – พฤษภาคม 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงครูสอนดนตรี และผู้ปกครองในเขตการศึกษา สพฐ. ภาคกลาง ระดับโรงเรียนละ 10 แห่ง
 - 1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ
2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่างๆ
3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ จากการศึกษาวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบการใช้บทเพลงในการปลูกฝังเยาวชนให้รักชาติเพียงใดในปัจจุบัน
2. เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคโรงเรียนนำไปใช้อย่างไร
3. เพื่อให้ทราบว่าแนวทางในการนำบทเพลงไปใช้ในการปลูกฝังเด็กเยาวชนให้รักชาติ

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อดังกล่าวข้างต้น โดยมีรายละเอียดข้อสรุป ดังนี้

1. พบว่าการใช้บทเพลงในการสร้างสำนึกให้เด็กเยาวชนรักษาชาตินั้นบทเพลงที่ใช้เป็นเพลงลักษณะ ปลุกใจ เพราะเพลงปลุกใจมีพลังสำคัญทำให้คนฟังรู้สึกคึกคัก ให้รู้สึกรักชาติสามารถให้อารมณ์ละเมียดละไมฟังแล้วเกิดอารมณ์คล้อยตามได้
2. บทเพลงการเสนอบทเพลงในแนวเพลงสร้างสำนึกมีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วยคีตกวีคือผู้เสนอความคิด จินตนาการอารมณ์ และความรู้สึก ประกอบ ขึ้นเป็นเนื้อร้องทำนอง แล้วนำมาบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี
3. พบว่าสถานศึกษาต่างๆ ทั้งระดับอนุบาล-ประถม-มัธยม-รวมถึงผู้ปกครองเด็กที่เป็นประชาชนโดยทั่วไป-และส่วนราชการจะเปิดรับสื่อและใช้สื่อที่เป็นบทเพลงปลุกใจในการสร้างสำนึกให้คนรักชาตินั้น จะใช้เปิดรับบทเพลงที่มีคุณลักษณะคือใช้บทเพลงที่มีทำนองไพเราะเสนาะหูและมีความหมายที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัย จนถึงทุก ๆ ช่วงวัย กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมด้านจิตสาธารณะ โดยกำหนดให้มีการใช้บทเพลงที่สร้างสำนึกรักชาติ มาเป็นสื่อในการสร้างสำนึกในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ของประเทศ
2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ บูรณาการสถานศึกษาทั่วประเทศ ให้มีการนำบทเพลงปลุกใจเด็กและเยาวชนมาใช้ในการเรียนการสอน การทำกิจกรรมเคลื่อนไหว ตามเสียงเพลงและเสียงดนตรี ให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกันต่อไป
3. ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยด้านการสนับสนุนการสร้างบทเพลงที่สร้างสรรค์สังคม และการปลุกฝังจิตใจคนตั้งแต่ปฐมวัยถึงทุกช่วงวัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขออน้อมนำพระราชดำรัสของล้นเกล้ารัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2518

พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่คณะกรรมการประกวดเพลงแผ่นเสียงทองคำ ศิลปินนักแสดง นักวิชาการประกวดภาพยนตร์ คณะกรรมการจัดงานประกวดภาพยนตร์ ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2518 ความตอนหนึ่งว่า

“ . ศิลปะการดนตรี การเพลง การแสดงนั้นเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับบุคคลทุกคนจะเป็นในประเทศไทย หรือต่างประเทศที่ไหนก็ตาม ก็ถือว่าดนตรีคือการแสดง ถือว่าเพลงเป็นส่วนสำคัญ เพราะเป็นการแสดงออกมาซึ่งจิตใจ ที่มีอยู่ในตัว จิตใจนั้นจะมีอย่างไร เพลงหรือการแสดงดนตรี หรือการแสดงภาพยนตร์ แสดงละคร ก็ได้แสดงออกซึ่งความคิด หมายถึง ความดีที่มีอยู่ในตัวได้ทั้งนั้น . . . ”

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการของสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยฯ เผ่าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน เพื่อสมทบทุน “โครงการพัฒนาตามพระราชประสงค์” ณ ศาลาดุสิตดาลัย เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2524 ความตอนหนึ่งว่า

“...ดนตรีนี้มีอาณาภาพสูงมาก ทั้งไม่ต้องเสียสตางค์อะไรเท่าไร คือว่าซิดเขียนไปนิดหน่อยแล้วก็เล่นไปก็ทำให้คนเขาเกิดความปีติยินดีเกิดความพอใจได้ ความรู้สึกได้ บางทีก็ปลาบปล้ำจนขนลุกก็มี แต่ในที่สุดก็แสดงว่าถ้าเราทำไปๆ ก็อาจจะล้างสมองเขาได้ อาจจะทำให้จิตใจเขาเปลี่ยนไปได้ ฉะนั้นการดนตรีนี้ก็ประโยชน์ต่อคนทั่วไปที่ไม่ได้เล่นดนตรี ไม่ได้แต่งเพลง ไม่ได้ร้องเพลงแต่ก็ฟังเพลงก็ถึงจิตใจของเขาได้ เท่ากับทำให้จิตใจเขามีความเบิกบานก็ได้ ความเศร้าหมองก็ได้ ความตื่นเต้นก็ได้ ชักจูงต่างๆ ได้ นี่คือความสำคัญของการดนตรี ซึ่งเหนือศิลปะอื่นๆ... ฉะนั้นการดนตรีจึงมีความสำคัญสำหรับประเทศชาติสำหรับสังคม ถ้าทำดีๆ ก็ทำให้คนเขามีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานการ ก็เป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งที่ทำให้ความบันเทิง ทำให้คนที่กำลังท้อใจมีกำลังใจขึ้นมาได้ คือเราใจได้ คนกำลังไปทางหนึ่งทางที่ไม่ถูกต้อง ก็อาจจะดึงให้กลับมาในทางที่ถูกต้องได้ ฉะนั้นดนตรีนี้ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง...”